

Vlaams
Parlement

stuk **1718** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 20 juli 2012 (2011-2012)

Nota van de Vlaamse Regering

Vlaams Ouderenbeleidsplan
2010-2014

Voortgangsrapport 2010-2011

ingediend door de heer Jo Vandeurzen,
Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Monitoring Vlaams Ouderenbeleidsplan 2010 – 2014

Voortgangsrapport 2010 - 2011

INHOUD

Algemene inleiding	5
1 Algemeen overzicht van de status van de 273 acties	6
Bespreking.....	6
2 Overzicht van de acties binnen de 8 thema's	7
2.1 Informatie, inspraak en participatie	7
Grafische voorstelling volgens actiestatus	7
Overzicht volgens acties.....	8
2.2 Armoede en sociale bescherming	25
Grafische voorstelling volgens actiestatus	25
Overzicht volgens actie	26
2.3 Diversiteit en discriminatie	36
Grafische voorstelling volgens actiestatus	36
Overzicht volgens acties.....	37
2.4 Gezondheid, sport en welzijn	53
Grafische voorstelling volgens actiestatus	53
Overzicht volgens acties.....	54
2.5 Actief en productief ouder worden	94
Grafische voorstelling volgens actiestatus	94
Overzicht volgens acties.....	95
2.6 Wonen en energie	110
Grafische voorstelling volgens actiestatus	110
Overzicht volgens actie	111
2.7 Mobiliteit, toegankelijkheid en veiligheid	125
Grafische voorstelling volgens actiestatus	125
Overzicht volgens actie	125
2.8 Cultuur, verenigingsleven, levenslang leren, toerisme en media	136
Grafische voorstelling volgens actiestatus	136
Overzicht volgens actie	137

Algemene inleiding

Het Vlaamse ouderenbeleid wil bijdragen tot de participatie, ontplooiing en ontwikkeling van alle ouderen, zowel in individueel als collectief verband. De Vlaamse overheid wil deze ontplooiing vormgeven op een inclusieve, duurzame, gecoördineerde en samenhangende wijze, in alle facetten, geledingen, structuren en niveaus van haar beleidsvoering, in dialoog en overleg met de geëigende doelgroep.

Het decreet van 30 april 2004 houdende de stimulering van een inclusief Vlaams ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen vormt de wettelijke basis voor de opmaak van een Vlaams ouderenbeleidsplan. “Een Vlaams ouderenbeleid moet de voorwaarden creëren om:

- 1° de toegang van elke oudere tot de economische, sociale en culturele rechten, vastgelegd in artikel 23 van de Grondwet, te waarborgen;
- 2° discriminatie en sociale uitsluiting op basis van leeftijd te voorkomen, te verminderen en op te lossen;
- 3° de deelname van ouderen aan het uitstippelen, het uitwerken en het evalueren van dit beleid mogelijk te maken en te versterken.” (art. 3 van het decreet).

Op 24 september 2010 keurde de Vlaamse Regering het ouderenbeleidsplan 2010 – 2014 goed. Dit nieuwe plan bouwt verder op de visie die aan het eerste ouderenbeleidsplan van 2007 ten grondslag lag, maar heeft voor de opmaak ervan de ouderen zelf van meet af aan sterker betrokken.

Het plan is uitgewerkt rond 8 thema's:

- Informatie, inspraak en participatie
- Armoede en sociale bescherming
- Diversiteit en discriminatie
- Gezondheid, sport en welzijn
- Actief en productief ouder worden
- Wonen en energie
- Mobiliteit, toegankelijkheid en veiligheid
- Cultuur, verenigingsleven, levenslang leren, toerisme en media

Uit dit summiere overzicht blijkt dat elk beleidsdomein gevat wordt door het plan. De coördinatie (van de uitvoering) ervan berust bij de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Jo Vandeuren.

Een inclusief, gecoördineerd en samenhangend beleid voor ouderen eindigt niet bij de opmaak van het Vlaams ouderenbeleidsplan. Daar begint het pas mee. Om zicht te hebben op de stapsgewijze uitvoering ervan is een systematische monitoring aangewezen. Het doel van dit eerste monitoringsrapport is dan ook om de uitvoering van het Vlaams Ouderenbeleidsplan 2010 – 2014 op een efficiënte manier op te volgen. Het rapport moet toelaten om de voortgang van het ouderenbeleidsplan snel te kunnen zien en de knelpunten te kunnen duiden. Het moet dan ook samen met het ouderenbeleidsplan worden gelezen.

Het ouderenbeleidsplan vertrekt van 8 thema's waarin verscheidene strategische doelstellingen zijn opgenomen. Elke strategische doelstelling wordt vertaald in verschillende operationele doelstellingen die op hun beurt één of meer acties kennen. Acties zijn initiatieven die de Vlaamse overheid neemt om de vooropgestelde doelstellingen te bereiken. De acties vormen het uitgangspunt van dit monitoringsrapport. Ze vormen immers de kern van het inclusief ouderenbeleid. Om na te gaan of de acties verwezenlijkt zijn, worden ze vertaald in tastbare resultaten, bijv. een conceptnota, een decreet, een informatiecampagne, enz. dit zijn een of meer mijlpalen die gekoppeld zijn aan een actie.

Dit voortgangsrapport moet beschouwd worden als een eerste foto van de stand van zaken in het Vlaamse ouderenbeleid eind 2011.

Een eerste hoofdstuk geeft een globaal overzicht van de stand van zaken van de verschillende 273 acties en maatregelen in de diverse beleidsdomeinen zoals ze in het Vlaams ouderenbeleidsplan zijn terug te vinden.

Een tweede hoofdstuk zal dieper ingaan op elk afzonderlijk thema. Hierin zijn, naast het overzicht van de stand van zaken van de vooropgestelde acties binnen dat thema, de verschillende actiefiches van het thema weergegeven met een kleurencode; U vindt per thema een tabel met de volgende gegevens: de strategische en operationele doelstellingen, het nummer van de actie, de actie zelf, de voor de actie verantwoordelijke minister, de mijlpalen voor 2011 en een duiding bij de (al dan niet behaalde) mijlpa(a)l(en), gerangschikt volgens de chronologie van de acties zoals weergegeven in het ouderenbeleidsplan.

Van de 273 acties wordt telkens ook de status visueel in beeld gebracht d. m. v. een kleurencode (lichtgroen, donkergroen of oranje). De kleurencode 'lichtgroen' geeft aan dat de acties 'ok' zijn, m.a.w. dat de betrokken mijlpalen voor 2011 op schema zitten. Is de actie gerealiseerd, dan wordt donkergroen als kleurencode gebruikt. 'Oranje' als code betekent dat de acties 'vertraging' hebben opgelopen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer een bepaalde beslissing door meerdere partijen dient genomen te worden, waardoor deze wat meer tijd vergt dan voorzien. In de lijst is vaak ook een motivering bij de status van de actie voorzien. Zeker bij acties die niet op schema zitten, biedt deze enige duiding.

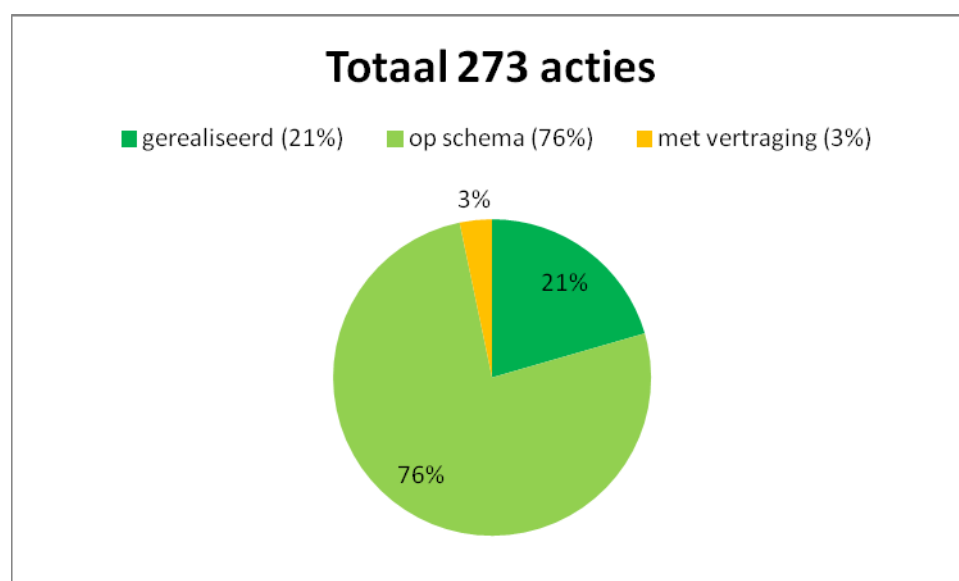
1 ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE STATUS VAN DE 273 ACTIES

Bespreking

Als we het volledige overzicht van de vooropgestelde initiatieven bekijken, stellen we het volgende vast:

- 56acties (of 21%) zijn momenteel al gerealiseerd;
- 208 acties (of 76%) zitten op schema. De deadlines van deze acties zijn nog niet verstreken;
- Bij 9 acties (of 3%) is de deadline al verstreken. De acties zijn wel al opgestart en zitten momenteel in een ontwikkelingstraject, maar hebben enige vertraging opgelopen bij de uitvoering;

Grafisch is dit als volgt voorgesteld:

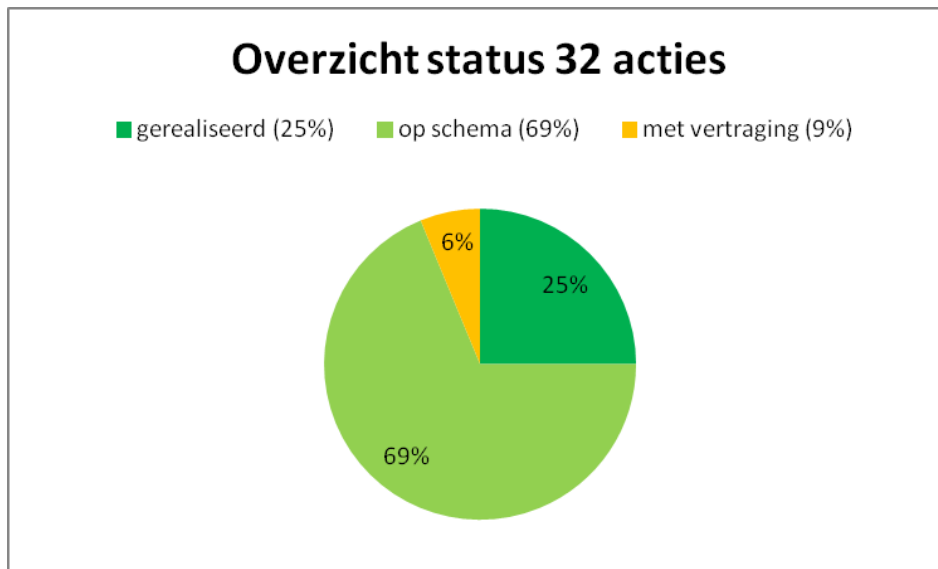

2 OVERZICHT VAN DE ACTIES BINNEN DE 8 THEMA'S

2.1 Informatie, inspraak en participatie

In dit hoofdstuk beklemtonen we het belang van de participatie van ouderen aan de samenleving en het besluitvormingsproces om zo te komen tot een maatschappelijke participatie op alle levensdomeinen. Dit moet een meerwaarde geven voor het maatschappelijk draagvlak én de samenleving. Dit kan pas als ouderen voldoende geïnformeerd zijn. De veelheid aan informatie en informatiekkanalen wordt in deze legislatuur verder geordend en meer op maat aangeboden.

Grafische voorstelling volgens actiestatus

Overzicht volgens acties

Actiën.	Actie (en deadline)	Bevoegde minister	Mijlpa(a)l(en) 2011	Motivering status
De Vlaamse overheid biedt op een overzichtelijke manier informatie over thema's en rechten die ouderen aanbelangen.				
1	De 60-plusgids wordt geactualiseerd en verder verfijnd (2011)	Min. Vandeuren	De nieuwe 60-plusgids is gepubliceerd.	
Een betere kennis en toekennen van sociale rechten moet er toe leiden dat ouderen beter op de hoogte zijn van de maatregelen die hun leven kunnen verbeteren.				
	Vlaanderen kent rechten zo veel mogelijk automatisch toe. Gegevens en databanken worden daartoe ontsloten, in voorkomend geval (bijv. Kruispuntbank en de FOD Financiën) in overleg met de federale overheid.			
2	Er wordt opgelijst welke Vlaamse rechten in aanmerking komen voor automatische toekenning (2011)	Min. Lieten	De inventaris van al dan niet automatisch toekenbare Vlaamse sociale rechten is opgemaakt en eind 2011 aan minister Lieten bezorgd.	In de inventaris is aangeven of automatische toekenning mogelijk of wenselijk is, al gestart is of wordt voorbereid.

3	In overleg met de federale overheid worden knelpunten opgelijst en weggewerkt om automatische rechtentoekenning mogelijk te maken (2012)	Min. Bourgeois en Min. Lieten	In de geest van het e-governmentsdecreet van 2008 worden burgers niet meer gevraagd zelf hun inkomens- of andere informatie te leveren, maar wordt dit aan de bron opgevraagd. Wat de opdracht aan Corve betreft is er een tijdelijke oplossing in de maak door een koppeling via de Kruispuntbank Sociale Zekerheid. Een rechtstreekse koppeling met Fod Financiën blijft momenteel nog niet mogelijk te zijn. Bijkomend wordt met 3 concrete dossiers proefgedraaid in overleg met bevoegde instanties (cf. ouderbijdrage kinderopvang/inschrijvingsgeld volwassenenonderwijs/MOBIB-kaart (De Lijn)). Alle meerkosten die worden gegenereerd door deze proefprojecten zullen opgevangen worden binnen de bestaande kredieten van de betrokken entiteiten. Voor mensen met een preciaire socio-economische positie is automatische rechtentoekenning van groot belang rekening houdende met de drempels waarmee ze vaak geconfronteerd worden.	
---	--	-------------------------------------	--	--

4	Rechten die in aanmerking komen worden effectief automatisch toegekend (2014)	Min. Bourgeois en Min. Lieten	In de geest van het e-governmentdecreet van 2008 worden burgers niet meer gevraagd zelf hun inkomens- of andere informatie te leveren, maar wordt dit aan de bron opgevraagd. Wat de opdracht aan Corve betreft is er een tijdelijke oplossing in de maak door een koppeling via de Kruispuntbank Sociale Zekerheid. Een rechtstreekse koppeling met Fod Financiën blijkt momenteel nog niet mogelijk te zijn. Automatische rechtentoekenning zal als aandachtspunt meegenomen worden in de armoedetoets in het kader van de RIA die bij de opmaak van regelgeving kan worden uitgevoerd.	
5	In overleg met de federale overheid wordt bekeken hoe het OMNIO-statuuat beter kan worden bekend gemaakt (2014)	Min. Bourgeois, Min. Lieten en Min. Vandeuren	Overleg met de federale overheid is nog niet opgestart omdat gewacht werd op een nieuwe federale regering.	In 2012 wordt deze actie door minister Lieten geagendeerd op de IMC Maatschappelijke Integratie.
6	De Vlaamse overheid bekijkt welke rechten er kunnen worden verbonden aan het OMNIO-statuuat (2014)	Min. Bourgeois, Min. Lieten en Min. Vandeuren	/	Het interfederaal steunpunt ter bestrijding van armoede, sociale uitsluiting en bestaansonzekerheid heeft een inventaris gemaakt van al dan niet automatisch toekenbare federale sociale rechten.

	Als een automatische toekenning van rechten nog niet mogelijk is, moeten ouderen maximaal op de hoogte zijn van hun rechten en worden geholpen om deze te doen gelden.			
7	Ouderen vinden op de rechtenverkenner het volledige pakket van hun rechten en de wijze waarop ze kunnen verwerven. De rechtenverkenner wordt permanent geactualiseerd en gepromoot (2014)	Min. Vandeuren	juli 2011: Brief aan alle lokale besturen (gemeenten en OCMW' s) met het verzoek om de gemeentelijke rechten in de rechtenverkenner te actualiseren en/of aan te vullen.	
8	De Vlaamse overheid stimuleert hulp- en dienstverleners om gebruik te maken van de rechtenverkenner bij de start van een hulp- en dienstverleningstraject in OCMW' s, CAW, ziekenfondsen, woonzorgvoorzieningen, enz. (2014).	Min. Lieten en Min. Vandeuren	Een proefproject ikv een projectoproep rond meer toegankelijke overheidscommunicatie voor sociaal zwakkere groepen door de Koning Boudewijnstichting, waarin een communicatiestrategie naar intermediairen is uitgewerkt.	Dit project heeft geleid tot een communicatiedraaiboek. Op 16 februari 2012 werd het communicatiedraaiboek "in vijf stappen communiceren met mensen in armoede" tijdens een infosessie voorgesteld aan de communicatie- en de aandachtsambtenaren armoede van de Vlaamse overheid.

9	Lokale besturen worden gestimuleerd om op zoek te gaan naar mensen die hun rechten niet benutten en deze toe te leiden naar de gepaste hulp- en dienstverlening (2014).	Min. Lieten, Min. Bourgeois en Min. Vandeurzen	/	In het kader van het nieuw opgerichte Vlaams Steunpunt Armoede is in 2012 opdracht gegeven om een analyse te maken van de toekenning van (sociale) rechten op lokaal niveau teneinde goede praktijken te distilleren met het oog op de proactieve en automatische toekenning van rechten op lokaal niveau. Ook werd een lokaal initiatief, het project Onderbescherming Zuid-Oost-Vlaanderen, dat in 2009 voor een deel (wetenschappelijke ondersteuning) vanuit WVG werd ondersteund, verder opgevolgd. Dit project richt zich naar alle burgers maar komt zeker ook de ouderen ten goede.
Mondelinge, schriftelijke, audiovisuele of digitale publieke informatie wordt voor iedereen leesbaar en verstaanbaar				
	Het worldwide web wordt beter toegankelijk.			

10	Bij Vlaamse webontwikkelaars loopt het project ter promotie van het Anysurferlabel (2010).	Min. Lieten	Behalen van het Anysurferlabel.	Een eerste traject is reeds afgelopen: labels werden uitgereikt in maart 2011. Deze actie wordt verder uitgediept via een tweede traject dat in maart 2011 is opgestart (16 webbedrijven participeren). Dit loopt af eind 2012.
	Overheidsinformatie wordt leesbaar en verstaanbaar.			
11	Het actieplan leesbare en verstaanbare overheidsinformatie wordt uitgevoerd (2012).		Creatie actieplan leesbare en verstaanbare overheidsinformatie.	De creatie van het actieplan heeft vertraging opgelopen. In het kader van het OCM (Open Coördinatie Methode) doelstellingskader toegankelijkheid van informatie zal dit in 2012 terug opgenomen worden.
	De principes achter Universal Design vinden ingang bij de ontwikkeling van informatie- en communicatietechnologie of communicatiesystemen.			
12	Het actieplan mbt de principes van Universal Design wordt opgesteld (2011) en uitgevoerd (vanaf 2012).	Min. Lieten	Creatie actieplan Universal Design.	De creatie van het actieplan heeft vertraging opgelopen. In het kader van het OCM doelstellingskader toegankelijkheid van informatie zal dit in 2012 terug opgenomen worden.
	Beschikbare en toegankelijke televisiediensten worden beoogd.			

Zowel de openbare omroep als de commerciële en regionale televisieomroeporganisaties investeren verder in de ondertiteling van televisieprogramma's.					
13	Voor ondertiteling van andere programma's dan journaals en informatieprogramma's zullen voor audiobeschrijving, voor gebarentaal en voor auditieve ondertiteling een tijdspad en quota worden opgesteld (2011).	Min. Lieten	Onderhandelingen om tot afspraken te komen mbt ondertiteling van andere programma's dan het journaal en informatieprogramma's voor audiobeschrijving.	Onderhandelingen zijn lopende voor ondertiteling en/of gebarentaal bij Journaal en Karewiet.	
14	Er wordt werk gemaakt van een beleids- en publieksgerichte rapportering van de geleverde kwaliteit van woonzorg in alle sectoren die vallen onder het kwaliteitsdecreet (2014).	Min. Vandeurzen	Rapport gezinszorg is afgerond.		

15	De rusthuisinfofoon blijft inspelen op vragen en klachten over Woonzorgcentra en serviceflats. De registratie van de gestelde informatievragen en gesignaleerde problemen biedt de Vlaamse overheid een brede kijk op de informatiebehoeften waarmee onder andere de bewoners of hun familie geconfronteerd worden. het jaarlijkse rapport kan leiden tot nieuwe initiatieven van de Vlaamse overheid (2014).	Min. Vandeuren	* juni 2011: rapport gezinszorg na inspectie met specifieke aandacht voor VESTA voorgesteld aan koepel; * september 2011: jaarverslag 2010 van de Woonzorglijn (beschikbaar op de website van het agentschap Zorg en Gezondheid) * november 2011: de naam "Rusthuis-infofoon" wordt gewijzigd naar "Woonzorglijn" omdat "rusthuis" met het Woonzorgdecreet vervangen is door "woonzorgcentrum" * juli 2012: jaarverslag 2011 van de Woonzorglijn * oktober 2012: rapport over de inspecties in de woonzorgcentra	Zorginspectie kan zich enkel uitspreken over haar inspectieverslagen en de globale rapportering na een inspectieronde maar de rapportage over de informatievragen en klachten wordt opgenomen door de Woonzorglijn bij het agentschap Z&G (Zorg en Gezondheid). Opgelet: de globale rapporten worden steeds voorgesteld aan de koepels/sector en op de website van Zorginspectie gepubliceerd. Individuele inspectieverslagen zijn onderworpen aan de passieve openbaarheid. Daarnaast zijn er de jaarlijkse verslagen vanwege de Woonzorglijn.
Vlaanderen wenst betrouwbare informatie te bieden over het toegankelijk vakantieaanbod en actieve promotie voeren van het aanbod in Vlaanderen, in België en in geselecteerde buitenlandse markten. Dit moet de participatie van reizigers met een beperking en ouderen ten goede komen.				
	Er wordt betrouwbare informatie geboden over het toegankelijk vakantieaanbod.			

16	Info op maat' wordt aangeboden via het infoloket Infopunt Toegankelijk Reizen (2014).	Min. Bourgeois	Totaal aantal contacten "Infopunt Toegankelijk Reizen" in 2011: 285.469 Dit houdt in: * unieke bezoekers website "toegankelijk reizen" * infodossiers "Infopunt Toegankelijk Reizen" * downloads "Infopunt Toegankelijk Reizen" (infobundels, technische fiches, All-in Brochure)	
17	De toegankelijkheid van het toeristisch aanbod in Vlaanderen wordt gemeten. De toegankelijk Vlaanderen doorlichtingen worden voortgezet en de volgende jaren uitgebouwd naar toeristische infokantoren en toeristische recreatieve projecten. Aan deze doorlichtingen kan een toegankelijkheidslabel worden verbonden (2014).	Min. Bourgeois	Aantal doorlichtingen in 2011: 126 * aantal toegankelijke bedden (Label A of A+) Kust: 356, Kunststeden: 124, Groene regio's: 985; * aantal toegankelijke bedden (Label A of A+) hotels: 96, gastenkamers: 31, vakantiewoningen: 34, kampeerterrainen: 2, Toerisme voor allen vakantiecentra: 275, Toerisme voor allen logies (jeugdverblijven,...): 1017.	
	Het toegankelijk vakantieaanbod in Vlaanderen wordt gepromoot.			
18	Het communicatieplan thema "All in" voor het toegankelijk vakantieaanbod in Vlaanderen wordt opgemaakt en uitgevoerd (2014).	Min. Bourgeois	* 10-jarig bestaan Infopunt gevierd op 6 mei op Reva-beurs; * Deelname Vakantiesalon; * productie en verspreiding "All In brochure".	

19	De brochure "All in - toegankelijke vakantieverblijven in Vlaanderen en Brussel" wordt gepubliceerd en ruim verspreid bij de doelgroep (2014).	Min. Bourgeois	Brochure in oplage van 6000 exemplaren verspreid.	
De deelname van ouders aan het besluitvormingsproces wordt verder bevorderd op alle niveaus. De ondersteunende rol van de Vlaamse, provinciale en lokale overheden in het kader van participatie van ouders wordt onderkend en verder op elkaar afgestemd. Het belang van zowel de Vlaamse, provinciale als lokale ouders(advies)raden dient hierbij benadrukt.				
	Ouderenorganisaties en -raden krijgen op Europees niveau meer kansen tot inspraak en participatie.			
20	Er wordt onderzocht in welke mate ouderenorganisaties en -raden kunnen ingeschakeld worden in de werking van het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap (VLEVA) (2014).	Min. Vandeuren	Naar aanleiding van het Europees themajaar heeft het kabinet, samen met de administratie WVG en het VLEVA in overleg met de federale partners en de Vlaamse ouderenraad een actieprogramma uitgewerkt.	

21	Vlaanderen zal Internationale dialoog en uitwisseling aanmoedigen.	Min. Vandeuren	Actieve participatie aan het Europees jaar actief ouder worden en intergenerationale solidariteit in 2012. Planning Europese jaar is uitgewerkt. De realisatie is voorzien voor 2012. Zie actie 59.	Zie actie 59.
	De Vlaamse ouderenraad wordt verder uitgebouwd als volwaardig adviesorgaan op Vlaams niveau.			
22	De visie op de rol van de Vlaamse ouderenraad wordt verfijnd en de Vlaamse overheid sluit, rekening houdende met het Vlaams ouderenbeleidsplan 2010 - 2014, een nieuwe convenant over meerdere jaren met de organisatie af (2010).	Min. Vandeuren	Convenant VLORA in de vorm van een beheersovereenkomst voor de periode 2011 – 2015.	Dit convenant is afgesloten op 15 april 2011.
23	Het decreet van 30 april 2004 houdende de stimulering van een inclusief Vlaams ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen en de bijhorende uitvoeringsbesluiten zullen indien nodig hieraan worden aangepast (2011).	Min. Vandeuren	Een voorontwerp decreet houdende de stimulering van een inclusief Vlaams ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen werd opgemaakt en actualiseert de opdracht van de Vlaamse Ouderenraad.	Op 16 december 2011: eerste principiële goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Na positief advies van de SAR WGG en de SERV kreeg het voorontwerpdecreet op

				20 april 2012 een tweede principiële goedkeuring van de Vlaamse Regering. De lokale ouderenadviesraden en de OCMW's worden hierdoor uitdrukkelijk als partners vermeld. Rekening houdende met het advies van de Raad van State werd het ontwerp decreet definitief goedgekeurd op de Vlaamse Regering van 6 juli 2012 waarna het ontwerp voorgelegd wordt aan het Vlaams Parlement.
24	De rol van de Vlaamse ouderenraad als adviesorgaan wordt beter benut bij de opmaak van Vlaamse beleidsplannen (bijv. het Vlaams ouderenbeleidsplan 2010 - 2014 en het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding) (2010).	Min. Vandeuren	Adviesverlening in de beheersovereenkomst is uitgebreid tot strategische adviesraden van alle beleidsdomeinen. Het voortgangsrapport van het Vlaams ouderenbeleidsplan wordt ook aan de Vlaamse ouderenraad bezorgd zodat zij zich kunnen uitspreken over de voortgang ervan in alle domeinen. Adviezen werden opgevraagd door Minister Vandeuren	Adviezen werden opgevraagd in 2012 voor de programmering in de ouderenzorg, de aanpassing van het decreet (lokale) ouderenparticipatie en voor het decreet Vlaamse sociale bescherming.
	De participatie van ouderen in het lokaal ouderenbeleid wordt bevorderd.			

25	Het decreet van 30 april 2004 houdende de stimulering van een inclusief Vlaams ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen wordt aangepast om plaats te geven aan een effectieve lokale ouderenparticipatie (2011). Hierop aansluitend wordt een specifiek besluit van de Vlaamse Regering opgesteld (2011). De uitvoering wordt gekoppeld aan een actieve ondersteuning vanuit de VVSG en gebeurt in overleg met de ouderenraden en -organisaties.	Min. Vandeuren	Een voorontwerp decreet houdende de stimulering van een inclusief Vlaams ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen werd opgemaakt en houdt rekening met het planlastendecreet lokale besturen. De meerjarenconvenant met VVSG werd afgesloten voor de periode 2010-2014 en omvat ondermeer het mobiliseren en ondersteunen van lokale besturen mbt de beleidsparticipatie van ouderen. Het Vlaams ouderenbeleidsplan 2010-2014 vormt daarbij de leidraad, de Vlaams ouderenraad de eerste partner.	Op 16 december 2011: eerste principiële goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Na positief advies van de SAR WGG en de SERV kreeg het voorontwerpdecreet op 20 april 2012 een tweede principiële goedkeuring van de Vlaamse Regering. De lokale ouderenadviesraden en de OCMW's worden hierdoor uitdrukkelijk als partners vermeld. Rekening houdende met het advies van de Raad van State werd het ontwerp decreet definitief goedgekeurd op de Vlaamse Regering van 6 juli 2012 waarna het ontwerp voorgelegd wordt aan het Vlaams Parlement.
26	Bij de opmaak van de nieuwe LSB's zullen de lokale overheden gestimuleerd worden om de inspraak en de participatie met de ouderen en hun organisaties te bestendigen of te intensifiëren.	Min. Vandeuren	Het ontwerpdecreet tot wijziging van het decreet van 19 maart betreffende het lokaal sociaal beleid werd in overeenstemming gebracht met het planlastendecreet. Bij de voorbereiding, uitvoering en de voortgang van het lokaal sociaal beleid moet de bevolking en de lokale actoren op een aantoonbare wijze betrokken worden, met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbare	Het voorontwerp van decreet houdende de stimulering van een inclusief Vlaams ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen omschrijft de opdracht van één of meerdere partnerorganisaties als volgt: De Vlaamse Regering stimuleert lokale besturen of

			doelgroepen. Het lokaal bestuur organiseert en ondersteunt de samenwerking en de afstemming tussen de lokale actoren. Het principe van één of meerdere relevante partnerorganisatie(s) is in het voorontwerpdecreet ouderenbeleid/participatie ingeschreven. Voor deze legislatuur heeft Min. Vandeuren een convenant afgesloten met de VVSG waarin de VVSG de taak heeft om de implementatie van een lokaal ouderenbeleid te faciliteren.	ouderen op het terrein voor het ontwikkelen van een lokaal inclusief ouderenbeleid en voor het nemen van initiatieven die de inspraak van ouderen in dat beleid realiseren of versterken. Ze stelt hiervoor een relevante partnerorganisatie aan die een lokaal bestuur of ouderen stimuleert om ondermeer: • Een lokaal ouderenbeleid inclusief te ondersteunen; • Dat beleid te integreren in de lokale beleidscyclus; • Een structureel overleg met de ouderen(raad) in de gemeente op te zetten; • De deelname van ouderen aan het lokaal beleid te stimuleren.
27	Bij de totstandkoming van de lokale cultuurbeleidsplannen worden ouderen, net zoals andere lokale actoren, actief betrokken via o.a. de lokale cultuurraad of de ouderenraad. De inspraak wordt getoetst bij elk nieuw cultuurbeleidsplan (2014).	Min. Schauvliege	Gerealiseerd.	

28	De gemeentelijke begeleidingscommissie verkeer dient aandacht te hebben voor problemen naar ouderen en mobiliteit. Ikv het integraal mobiliteitsbeleid neemt zij naar de ouderen en hun organisaties een proactieve rol op (2014).	Min. Crevits	Men tracht dit onder de aandacht te houden.	Permanent gepromoot door de mobiliteitsbegeleiders en de VVSG.
29	Bij de concrete invulling van de lokale toewijzingsreglementen van de SHM stimuleren de lokale besturen de inbreng van lokale actoren waaronder de ouderen en hun organisaties (2014).	Min. Van den Bossche	Februari 2011: omzendbrief verkorte procedure toewijzingsreglement 'ouderen': lokaal overleg met betrokken actoren is noodzakelijk. Indien het voorbehouden patrimonium de bovengrenzen uit de omzendbrief overschrijdt is ook een advies van deze actoren noodzakelijk.	Geen verdere acties nodig.
30	Gemeenten worden verder gestimuleerd om in het lokaal woonoverleg ook de lokale ouderenraden te betrekken. Kleinere gemeenten worden aangemoedigd om intergemeentelijk samen te werken om zo het lokaal woonoverleg meer gestalte te geven (2014).	Min. Van den Bossche	2011: nieuwe projectoproep voor intergemeentelijke samenwerkingsprojecten. 4 IGS-projecten krijgen een subsidie toegekend.	De beschikbare kredieten zullen in 2012 prioritair ingezet worden voor de verlenging van bestaande projecten lokaal woonbeleid.
De inspraak die woonzorgvoorzieningen, zowel de thuiszorg als de ouderenzorg, voor de oudere gebruikers organiseren moet een meer vraaggerichte zorg kunnen afdwingen.				

31	Van de woonzorgvoorzieningen, zowel de thuiszorg als de ouderenzorg, wordt de inspraak in woonzorgvoorzieningen, zowel thuiszorg als ouderenzorg, uit het woonzorgdecreet de komende legislatuur in kaart gebracht, indien nodig verfijnd en aantoonbaar gemaakt (2014).	Min. Vandeuren	Het principe van inspraak is ingeschreven in de uitvoering van het woonzorgdecreet op diverse manieren, bijv. bewoners- en familieraad in de residentiële zorg, betrekken van familie en mantelzorgers bij het zorgaanbod in de thuiszorg, ...	De uitwerking is een kwalitatieve aangelegenheid en behoort tot de kwaliteitseisen van de zorgvoorzieningen (d.i. een permanente opdracht)
32	In de uitvoeringsbesluiten van assistentiewoningen en woonzorgnetwerken wordt inspraak van de gebruikers voorzien (2014).	Min. Vandeuren	In het ontwerpbesluit groepen van assistentiewoningen is het inrichten van een gebruikersraad als specifieke erkenningsvoorwaarde opgenomen. De beheersinstantie dient een gebruikersraad op te richten die ten minste eenmaal per trimester vergadert. De raad is samengesteld uit bewoners van assistentiewoningen van de groep of hun vertegenwoordigers. De gebruikersraad kan advies uitbrengen op eigen initiatief of op verzoek van de beheersinstantie over alle aangelegenheden die de algemene werking van de groep van assistentiewoningen betreffen.	Andere elementen in het ontwerpbesluit van groepen van assistentiewoningen die de inspraak van de bewoners bevorderen: • De beheersinstantie verstrekt periodieke informatie over het klachtenbeleid aan alle bewoners, hun familieleden en mantelzorgers. • De beheersinstantie voert een actieve communicatie met de bewoners en de gebruikersraad over de beslissingen die een impact hebben op de dagelijkse werking van de groep van assistentiewoningen, op de kosten van het verblijf

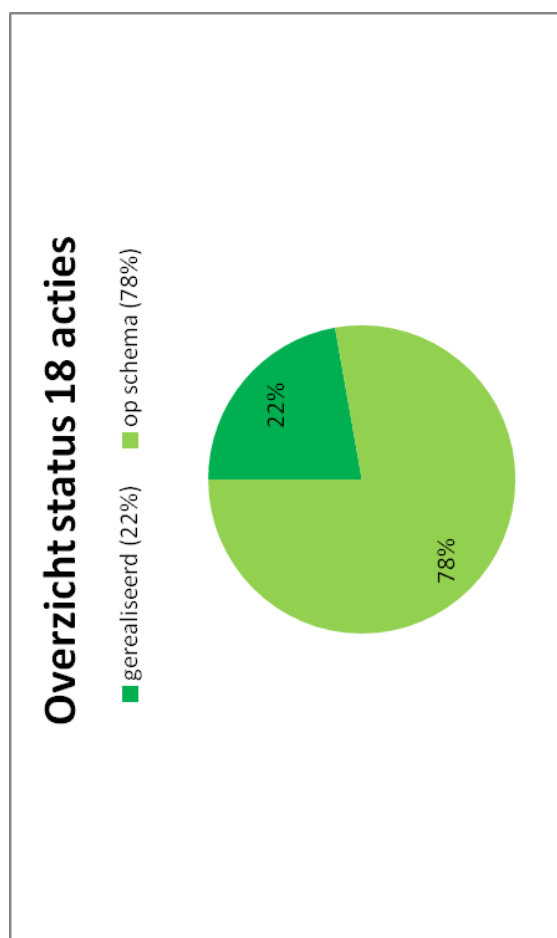
of op de aangeboden zorg- en dienstverlening.

2.2 Armoede en sociale bescherming

Om een waardig en onafhankelijk leven te leiden, is een minimum aan financiële middelen noodzakelijk. In Vlaanderen leven te veel mensen in armoede, onder hen heel wat ouderen. Armoede leidt ook tot een lagere cultuurparticipatie, minder sociale contacten, een lagere scholingsgraad, minder goede woonomstandigheden en uitstel van gezondheidszorgen.

Bij dit thema staan we dan ook stil bij de maatregelen die Vlaanderen neemt om bestaansonzekerheid en armoede te bestrijden. Bovendien wordt de sociale bescherming van de Vlamingen verruimd waardoor hun grondrechten beter kunnen worden gewaarborgd

Grafische voorstelling volgens actiestatus

Overzicht volgens actie

Actienr.	Actie (en deadline)	Bevoegde minister	Mijlpa(a)(en) 2011	Motivering status
De armoede bij ouders wordt bestreden.				
Het Vlaamse gecoördineerde armoedebestrijdingsbeleid legt ook het accent op ouders en stille armoede.				
33	Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2010 - 2014 bevat maatregelen die armoede bij ouders voorkomen en bestrijden (2010). Het heeft tot doel de sociale grondrechten van armen te garanderen.	Min. Lieten	Op 9 juli 2010 heeft de Vlaamse Regering haar goedkeuring gegeven aan het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding. Het plan bevat maatregelen die de armoede bij ouders voorkomen bestrijden. Het actieplan is afgestemd met het Vlaams Ouderenbeleidsplan 2010-2014.	Op 20 april 2012 heeft de Vlaamse Regering haar goedkeuring gegeven aan de bijsturing en het voortgangsrapport 2011-2012. Het voortgangsrapport werd vervolgens bezorgd aan het Vlaams Parlement. De bijsturing behelst vooral het luik kinderarmoede.
34	Het permanent armoedeoverleg zal op zoek gaan naar proactieve initiatieven en maatregelen om armoede bij ouders aan te pakken (2014)	Min. Lieten	/	Op 30 maart 2012 buigen de aandachtsambtenaren armoede zich over dit thema, samen met de Vlaamse Ouderenraad en de Verenigingen waar armen het woord nemen. Samen wordt er gebrainstormd over de problematiek en wordt nagedacht over mogelijke oplossingen.

35	De 'armoedetoets' wordt ontwikkeld als instrument om bij nieuwe decreten na te gaan of een maatregel ook voor de zwakste doelgroepen in onze samenleving voldoende toegankelijk is (vanaf 2010).	Min. Lieten	De armoedetoets werd in 2011 aan de hand van enkele concrete cases ontwikkeld, uitgetest en bijgestuurd.	De inschakeling in RIA (regelgevingsimpactanalyse) staat gepland.
36	De Studiedienst van de Vlaamse Regering werkt, in overleg met relevante actoren een armoedebarmometer met indicatoren naar ouders uit (2011).	Min. Lieten	De Vlaamse armoedemonitor, de armoedebarmometer voor Vlaanderen, is in maart 2011 uitgegeven door de Studiedienst van de Vlaamse Regering.	Deze monitor wordt jaarlijks voorzien en omvat duidelijke indicatoren over ouders en armoede.
Ouderen die geconfronteerd worden met schulden, kunnen terecht bij de erkende diensten voor schuldbemiddeling.				

37	De huidige organisatie van schuldbemiddelingsdiensten in Vlaanderen wordt onderzocht met het oog op het stimuleren van de kwaliteit en de mogelijke financieringspistes (2010 - 2011). Op basis van de resultaten en binnen de budgettaire marges zullen beleidsbeslissingen genomen worden over de financiering van schuldbemiddeling in Vlaanderen (2012).	Min. Vandeurzen	Het onderzoek over de werking van de schuldbemiddelingsdiensten en over mogelijke financieringspistes leverde midden 2011 een onderzoeksrapport op. Op basis van de resultaten is een piste voor subsidiëring van samenwerkingsverbanden van instellingen voor schuldbemiddeling uitgewerkt. Om deze samenwerkingsverbanden recurrent te kunnen subsidiëren, werd eind 2011 een projectoproep gelanceerd voor projecten die de meer recurrente werking in 2012 zullen voorbereiden. Voor deze projecten werd 500.000 euro beschikbaar gesteld. De projecten lopen van eind 2011 tot midden 2012.	De tweede projectoproep (15 juni 2012- 31 december 2013) als voorbereiding op de structurele financiering van schuldbemiddeling vanaf 2013 is gelanceerd. Regionale samenwerkingsverbanden van erkende instellingen van schuldbemiddeling worden gesubsidieerd om de toegang tot kwaliteitsvolle schuldhulpverlening te bevorderen en de aandacht voor preventie, nazorg en duurzaam budgetmanagement te garanderen.
Het aanbod aan woonzorgvoorzieningen bereikt meer ouderen in (stille) armoede.				
	Volgende werkingsprincipes uit het woonzorgdecreet worden gerealiseerd in overleg met de sector.			
38	In het aanbod van woonzorgvoorzieningen wordt bijzondere aandacht besteed aan gebruikers die een verhoogd risico lopen op verminderde welzijnskansen (2014).	Min. Vandeurzen	De uitwerking is een kwalitatieve aangelegenheid en behoort tot de kwaliteitseisen van de zorgvoorzieningen (d.i. een permanente opdracht).	Zie ook actie 40.

39	In het aanbod van woonzorgvoorzieningen wordt bijzondere aandacht besteed aan specifieke doelgroepen(2014).	Min. Vandeuren	De uitwerking is een kwalitatieve aangelegenheid en behoort tot de kwaliteitseisen van de zorgvoorzieningen (d.i. een permanente opdracht).	Zie ook actie 40.
	De thuiszorg bereikt meer ouderen in stille armoede en biedt deze doelgroep.			
40	De projecten in de thuiszorg (2008 - 2009) in verband met zorg op maat met (kans)armen worden geëvalueerd. De hierbij aangeleverde beleidsadviezen worden getoetst op good-practice en haalbaarheid om daarna zo mogelijk geïmplementeerd te worden in de sector (2014).	Min. Vandeuren	Evaluatie projecten kansarmoede is gebeurd en de goodpractices worden ingebed in de organisaties. Regelgeving: Op 29 november 2011 werd het ministerieel besluit houdende de bepaling van resultaatgerichte indicatoren voor de DMW(diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen) door minister Jo Vandeuren ondertekend. Eén van de resultaatsindicatoren stelt dat ten minste 25 % van het totale aantal bereikte gebruikers in het werkjaar in kwestie een beperkt inkomen of een beperkt sociaal netwerk heeft. De indicatoren gaan in voege vanaf 01/01/2013. Indien deze indicatoren door een erkende DMW twee jaar na elkaar niet bereikt worden, dan verliest betrokken dienst 10 % van zijn enveloppefinanciering.	Uit de projecten armoede in de thuiszorg bleek dat het succesvol aanbieden van gezinszorg op maat bij gezinnen/personen in armoede afhankelijk is van de inzet van het begeleidend personeel. Meer interdisciplinair overleg, meer huisbezoeken, meer ondersteuning van de cliënten en de verzorgenden bleken noodzakelijk. In 2012 loopt het onderzoek naar een gepaste omkadering voor het verzorgend personeel van de diensten gezinszorg en aanvullende thuiszorg. Een geactualiseerde omkaderingsnorm met bijhorende subsidiëring kan na afloop en op basis van de resultaten van het onderzoek gradueel ingevoerd worden.

Het basisdecreet sociale bescherming moet de sociale bescherming van de Vlamingen verruimen om zo hun grondrechten beter te kunnen waarborgen. Voor ouderen wordt hierdoor het aanbod aan woonzorg meer haalbaar gemaakt. Op een stevig conceptueel fundament zullen de verschillende deelaspecten van de Vlaamse sociale bescherming stapsgewijs vorm krijgen.				
	De toekomst van de zorgverzekering wordt veilig gesteld met minstens het huidige niveau van bijdragen en uitkeringen.			
41	De bijdragen en de uitkeringen van de zorgverzekering worden geïndexeerd en er wordt niet ingeteerd op de reserves van de zorgverzekering tijdens deze legislatuur (2014).	Min. Vandeurzen	In 2011 wordt niet ingeteerd op de reserves van de zorgverzekering. In de begroting zijn de tekorten van de zorgverzekering bijgepast vanuit de algemene middelen. De bedoeling is dat dit ook in 2013 en 2014 het geval is.	
42	Ik v de zorgverzekering komt er voor de zwaartst zorgbehoevenden een bijkomend forfait (2014).	Min. Vandeurzen	Ontwerp BVR is voorbereid waarbij de zwaartst hulpbehoevende personen (bv. zorgbehoevenden die meer dan 45 scoren op de BEL-schaal) een hogere tenlasteneming krijgen, nl. 145 euro i.p.v. 130 euro.	Dit BVR zal in voege treden in 2013 en zal volgens ramingen 9.000 zwaartst zorgbehoevende Vlamingen ten goede komen.
	Er wordt stelselmatig uitvoering gegeven aan het principe van een maximumfactuur in de thuiszorg.			

43	De huidige inkomens- en gezinsgemoduleerde cliëntbijdrage wordt vereenvoudigd en men zal rekening houden met zorgintensiteit ikv een maximumfactuur in de thuiszorg (2013).	Min. Vandeurzen	De conceptnota gebruikersbijdrage automatische berekening gebruikersbijdragen gezinszorg en aanvullende thuiszorg werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 10 februari 2012. Op basis van dit document werden de machtigingen aangevraagd. BVR en aanpassing ICT wordt voorbereid.	Het concept werd in nauw overleg uitgewerkt met de doelgroep en de betrokken sectoren. Een ontwerp BVR wordt in juli 2012 voorgelegd aan de Vlaamse Regering voor principiële goedkeuring. Een communicatieplan wordt uitgewerkt en uitgerold. De nieuwe gebruikersbijdragen voor thuiszorg zullen in voege gaan vanaf 1 januari 2013 waarbij specifieke overgangmaatregelen worden voorzien.
44	De bijdrage van de aanvullende thuiszorgdiensten wordt inkomens- en gezinsgerelateerd, vereenvoudigd en veralgemeend (2013).	Min. Vandeurzen	Zie actie 43.	Zie actie 43.
45	Er wordt een maximum ingevoerd op de eigen bijdragen die de gebruiker moet betalen in de gezinszorg en de aanvullende thuiszorg. De grensbedragen zullen variëren in functie van het inkomen (2013).	Min. Vandeurzen	ICT en regelgeving wordt voorbereid voor inwerkingtreding vanaf 1 januari 2013.	De conceptnota werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 30 maart 2012 De decretale basis is opgenomen in het VSB-decreet dat op 27 april definitief werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

				Het uitvoeringsbesluit wordt uitgewerkt en zal na stemming van het decreet in het Vlaams Parlement worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering.
46	Een nieuw systeem van begrenzing van de kosten voor residentiële ouderenvoorzieningen moet ertoe leiden dat de kostprijs van deze voorzieningen gereguleerd wordt en heeft op termijn tot gevolg dat de kostprijs voor de resident het inkomen niet overschrijdt. (2014).	Min. Vandeurzen	/	De voorbereiding werd uitgesteld. Een conceptnota wordt voorbereid en de benodigde gegevens voor de steekproef om de bewoners van woonzorgcentra in kaart te brengen, met het oog op financiële simulaties, worden verzameld.
47	Een basishospitalisatieverzekering wordt uitgewerkt voor elke Vlaming die ervan uitgaat dat de hospitalisatieverzekering voor iedereen betaalbaar moet zijn (2014).	Min. Vandeurzen	/	Momenteel in opstartfase: aftasten van de contouren, de mogelijkheden en knelpunten en de haalbaarheid van een Vlaamse hospitalisatieverzekering.
Het verminderen van de (structurele) armoede in Brussel vraagt een specifieke aanpak om tot resultaten te leiden. Vlaanderen wil maximaal investeren in de bestrijding van armoede in haar hoofdstad en hierbij accenten leggen naar ouderen.				
	De aanpak van armoede in Brussel kan maar effectief zijn wanneer institutionele versnippering, zowel in de interne structuren van Brussel als in de relatie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tot de andere regio's, uitgezuiverd wordt. Vlaanderen zal hiertoe bijdragen binnen haar gemeenschapsbevoegdheden.			

48	Aanpak armoede in Brussel: de mogelijkheden om aan te sluiten bij de Brusselse Task Force worden onderzocht (2011) of in overleg met de VGC wordt een permanent overleg armoede opgestart (2014).	Min. Lieten	In overleg met de VGC werd een permanent overleg armoede opgestart in 2011. Minister Lieten vertegenwoordigt de Vlaamse Regering in dit overleg. Wat het armoedebeleid betreft, hebben de colleges van de 3 gemeenschapscommissies (GGC, VGC en COCOF) en de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een samenwerkingsprotocol afgesloten en is een Brusselse beleidsnota armoedebestrijding 2009-2012 opgesteld. De VGC heeft aan het opstellen van deze nota meegewerkt. Een vertegenwoordiger van team Stedenbeleid is opgenomen in de Task Force Brussel, echter vanuit de opdracht die de VR aan de Task Force Brussel heeft gegeven. In het kader van de opdracht van Task Force om een kerntakendebat voor te bereiden aangaande de programmatie van gemeenschapsvoorzieningen is er aandacht voor ouderenbeleid. De werkzaamheden van de Task Force zijn echter nog niet zo ver gevorderd dat ouderenbeleid ansich besproken is. In het rapport dat de Task Force eerstdaags zal neerleggen, wordt ingegaan op het vervullen van randvoorwaarden voor het kunnen voeren van een goed
----	---	-------------	---

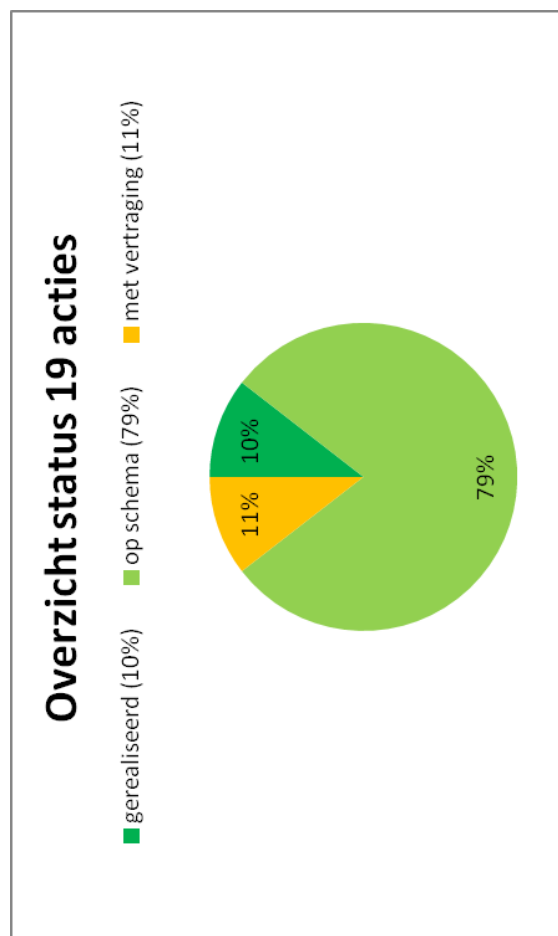
				gemeenschapsbeleid in Brussel (planlastvermindering, regierol VGC, knelpunten regelgeving, enz...).	
Thuislozen in Vlaanderen en Brussel, waaronder vele ouderen, kunnen rekenen op een gepaste hulpverlening en een gerichte aanpak.					
	De thuislozenproblematiek in Vlaanderen en Brussel wordt op een gestructureerde manier in kaart gebracht.				
49	Een onderzoek naar zowel de vraag naar thuislozenzorg, als naar de omvang van het beschikbare aanbod brengt de mate waarin vraag en aanbod zich tot elkaar verhouden in beeld (2011).	Min. Vandeuren	Het aanbod in de thuislozenzorg werd in kaart gebracht in 2010 door de onderzoeksinstelling LUCAS. Het resultaat was een set van intersectorale modules die het ganse aanbod captioneren. Dit onderzoeksrapport is terug te vinden op de website van het departement WVG (kenniscentrum).	Het eindrapport 'Ontwikkelen en uittesten van een monitoringinstrument in de Vlaamse thuislozenzorg' werd vrijgegeven in mei 2012. Met de betrokken actoren wordt onderzocht op welke wijze aan de resultaten opvolging kan worden gegeven.	

50	Een monitoringsysteem wordt ontwikkeld als instrument voor eventuele verruiming van het aanbod van opvang en begeleiding van dak- en thuislozen (2014).	Min. Vandeurzen	In 2011 werd, in navolging van het onderzoek van 2010 (actie hierboven) een web applicatie ontwikkeld waarbij het aanbod kan worden weergegeven. Dit werd ook getest in enkele regio's. Daarnaast werd een onderzoek gevoerd naar de mogelijkheden om de vraagzijde in kaart te brengen. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan het onderzoeksrapport. Aan de hand van dit onderzoeksrapport zullen de verdere mogelijke acties worden onderzocht, zowel voor wat betreft de aanbodszijde als de vraagzijde.	
----	---	-----------------	--	--

2.3 Diversiteit en discriminatie

De ouderengroep is geen homogene groep. Ouderen verschillen in opvoeding, sociale achtergrond, seksuele geaardheid, religie, gezinssamenstelling, inkomen, gezondheid,... Vlaanderen wil openstaan voor alle ouderen. Hierbij wenst men interculturalisering te stimuleren en discriminatie op grond van leeftijd, etnische afkomst, seksuele voorkeur of gender te bestrijden. In dit hoofdstuk zoomen we in op hoe Vlaanderen dit wil realiseren.

Grafische voorstelling volgens actiestatus

Overzicht volgens acties

Actienr.	Actie (en deadline)	Bevoegde minister	Mijlpa(a)l(en) 2011	Motivering status
	De discriminatie op grond van leeftijd wordt voorkomen en bestreden.			
	Ouderen worden geïnformeerd over de opdrachten van de Meldpunten Discriminatie.			
51	Via een mailing naar alle relevante actoren en het inrichten van infosessies worden de opdrachten van de Meldpunten Discriminatie bekend gemaakt (2012).	Min. Smet	/	Nog geen actie ondernomen, wordt opnieuw opgenomen in 2012.
	Ouderen worden geïnformeerd over de antidiscriminatiewetgeving in het algemeen en het discriminatieverbod op basis van leeftijd in het bijzonder.			
52	Specifieke vormingssessies over de antidiscriminatiewetgeving in het algemeen en het discriminatieverbod in het bijzonder worden georganiseerd (2014).	Min. Smet	/	Nog geen actie ondernomen, wordt opnieuw opgenomen in 2012.
	Discriminatieklachten op basis van leeftijd worden systematisch in kaart gebracht en geven zo voeding aan het beleid.			

53	Het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding (CGKR) beschikt over een databank waarin alle meldingen inzake discriminatie, ook die van de Meldpunten Discriminatie, worden opgenomen. (Deze databank zou moeten zorgen voor een beter beeld op discriminatoire praktijken, waaronder deze op basis van leeftijd). Het centrum zal de gegevens analyseren zowel wat betreft de federale als de Vlaamse wetgeving (2014).	Min. Smet	* publicatie van het jaarrapport van het CGKR (jaarlijks); * publicatie van het eerste evaluatierapport van de Vlaamse meldpunten discriminatie (eind 2011).	
54	Een tweejaarlijkse rapportage van klachten over leeftijdsdiscriminatie wordt voorzien (vanaf 2012).	Min. Smet	/	Nog geen actie ondernomen, wordt opgenomen in 2012
	De Vlaamse overheid heeft zicht op de impact van de gehanteerde leeftijdsgrens van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.			
55	Een of meerdere onderzoeksrapporten geven inzicht in de materiële en financiële achterstelling van personen die na hun 65ste een handicap oplopen. Ook de budgettaire gevolgen voor de overheid worden in kaart gebracht. Deze onderzoeken kunnen leiden tot beleidsvoorstellen inzake de impact van de gehanteerde leeftijdsgrens van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap binnen de budgettaire mogelijkheden (2014).	Min. Vandeuren	Er wordt werk gemaakt van een Vlaams centrum voor hulpmiddelen en assistieve technologie, dat de bestaande expertise bundelt en uitdraagt.	Om het leeftijdsonafhankelijke hulpmiddelenbeleid (LTOH) gestalte te geven worden in 2013 – 2014 volgende stappen ondernomen: 1. Aanstelling van een projectleider LTOH; 2. Oprichting van het expertisecentrum LTOH binnen het departement WVG; 3. Uitwerking van een projectplan LTOH.
Het welbevinden van oudere holebi's wordt verhoogd.				
	De kennis van de leefsituatie, de specifieke behoeften en de voorwaarden tot het welbevinden van oudere holebi's wordt verhoogd.			

56	De roze belweek wordt georganiseerd (2011).	Min. Smet	De roze belweek vond plaats van 24 november tot 1 oktober 2011.	De resultaten van de roze belweek werden in het najaar van 2011 bekendgemaakt. Er kwamen een 60-tal telefoontjes binnen van oudere holebi's.
	De halebivriendelijkheid in de ouderenzorg wordt verhoogd.			
57	De instrumenten die het Vlaams gelijkheidsbeleid liet ontwikkelen met het oog op creëren van halebivriendelijkheid in de ouderenzorg worden geïmplementeerd (2012).	Min. Smet	Er werden 2 sensibiliserende vragenlijsten aangemaakt (voor directeurs en verzorgend personeel in de ouderenzorg).	De verdere verspreiding van deze instrumenten wordt besproken nadat de resultaten van de Roze Belweek bekend en verwerkt zijn.
Solidariteit tussen generaties blijft een hoeksteen van de Vlaamse samenleving en wordt door Vlaanderen gestimuleerd om vervreemding en spanningen tussen generaties te voorkomen.				
58	De Vlaamse campagne over positieve en genuanceerde beeldvorming van ouderen richt zich naar verschillende generaties (2010).	Min. Vandeurzen	Campagne is gerealiseerd.	De campagne onder de noemer "Generatie Nu - Jong van hart", is gelopen van het najaar 2010 tot het voorjaar van 2011. De campagne mocht via radio- en televisiespots en een enquête in samenwerking met Seniorennet, de populaire netwerksite voor actieve 50-plussers, de maatschappelijke betrokkenheid van ouderen in Vlaanderen benadrukken. Thans bereiden we een meer gerichte actie voor in uitvoering van het dementieplan, om ook de zorgvragende oudere in een ander daglicht te stellen.
59	Vlaanderen ondersteunt in 2012 het Europees jaar van 'Actief ouder worden en intergenerationale solidariteit' (2012).	Min. Vandeurzen en Min. Muyters	Vlaanderen, via overleg met stakeholders en inbreng van administraties en kabinetten, heeft actief bijgedragen tot de opmaak van het 'Werkprogramma	Ik v het actieprogramma nav het Europees themajaar worden ondermeer volgende activiteiten door Vlaanderen gepland: - 7 maart 2012 Belgische kick-off van het EY 2012 AA met inbreng van Vlaamse goed

			practices en debat; - Het Vlaams ouderenbeleidsplan is door de Europese Commissie voorgedragen als good practice in België en het zal voorgesteld worden op de conferentie 'Good Governance for Active en Healthy Ageing' van 4 juni 2012; - Het VLEVA organiseert samen met andere Europese regio's 6 conferentiedagen rond volgende onderwerpen: sociale inclusie, innovatie in de zorg, independent living, preventie in de gezondheidszorg en intergenerationele solidariteit; - De Vlaamse ouderenraad introduceert het thema op 30 april met een visietekst en zal op 1 oktober naar aanleiding van de Internationale Dag van de Ouderen een boek voorstellen rond het thema en een methodiek presenteren die door lokale ouderenadviesraden kan aangewend worden;- Vlaanderen voorziet een mix aan activiteiten gaande van sensibilisering over studiedagen tot de publicatie van een handleiding. Naast de campagne om de oudere en zijn omgeving bewust te maken van de gevaren van valincidenten en hen te informeren over de manieren om ze te voorkomen, wordt de samenwerking met het Expertisecentrum Valpreventie Vlaanderen verder gezet. Specifieke aandacht zal daarbij gaan naar alle hulpverleners en mantelzorgers om 'vallen bij ouderen' als belangrijk aandachtspunt te
voor België'.	Een lijst van geplande activiteiten in Vlaanderen is uitgewerkt. Het Vlaams ouderenbeleidsplan 2010-2014 is geïncorporeerd in het overzicht 'Beleidsmaatregelen op het vlak van actief ouder worden en solidariteit tussen de generaties van de regeringen op het federaal niveau en op het niveau van de Gemeenschappen en Gewesten in België.' De realisatie van de activiteiten is voorzien voor 2012.		

integreren in hun dagelijkse hulpverlening.				
Ter gelegenheid van de Europese vaccinatieweek wordt een gezondheidsconferentie over vaccinaties georganiseerd die moet leiden tot een geactualiseerde gezondheidsdoelstelling die wetenschappelijk en praktisch onderbouwd is. De verbetering van de vaccinatiestatus van ouderen is één van de beoogde doelen. In opvolging van de gezondheidsconferentie suïcidepreventie van 17 december 2011 wordt een voorstel van nieuwe gezondheidsdoelstelling en bijhorende preventiestrategieën aan de Vlaamse Regering en het Vlaamse Parlement voorgelegd die moet leiden tot een meer stringent beleid op het vlak van suïcidepreventie, ondermeer ook bij ouderen. Ook de validering en verspreiding van een handboek infectieziekten voor de Vlaamse woonzorgcentra staat in 2012 op het programma.				
De vragen en noden van de (potentiële) gebruiker van woonzorg in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden in kaart gebracht om in december 2012de Staten-Generaal Woonzorg Brussel toe te laten een antwoord bieden op vragen als: Wat zijn de woonzorgnoden van de Nederlandstalige Brusselselaars en hoe kunnen de Vlaams erkende Brusselse woonzorgactoren hierop				

				tegen 2020 een kwalitatief en performant antwoord bieden? Welke zijn de kritische succesfactoren om dit doel te bereiken? De conclusies van de Staten-Generaal moeten leiden tot concrete beleidsaanbevelingen en een geactualiseerd masterplan voor Brussel. Het stapsgewijs uitvoeren van het Vlaams dementieplan 2010-2014 met onder meer de promotie van dementievriendelijke gemeenten, een campagne genuanceerde beeldvorming, een geactualiseerde praktijkrichtlijn voor huisartsen, een visie op de inzet van dementieconsulenten in woonzorgvoorzorgingen, het promoten van vroegtijdige zorgplanning en het stimuleren van dementievriendelijk (ver)bouwen, moeten de omgang met dementie in Vlaanderen meer vanzelfsprekend en minder krampachtig maken. Eveneens dienen de initiatieven van de departementen Werk en Sociale Economie en Cultuur, Jeugd, Sport en Media rond sensibilisering en wetenschappelijke ondersteuning voor het voeren van een leeftijdsbewust personeelsbeleid en het ontwerpen van een beleidsplan senioren sport vermeld.
Het zorgaanbod moet ook voor ouderen van etnisch-culturele minderheden toegankelijk zijn. In dit aanbod moeten categoriale accenten mogelijk zijn.				

	De groeiende diversiteit onder alle ouderen vertaalt zich ook in hun zorgvragen. Een goede omgevingsanalyse moet leiden tot een beter afgestemde zorg.			
60	De SEL's en de toekomstige zorgnetwerken hebben een zicht op zorgnoden van gebruikers van allochtone oorsprong en stimuleren een gecoördineerd zorgaanbod (2014).	Min. Vandeurzen	/	Er zijn op dit vlak nog geen specifieke acties genomen. De SEL's zijn pas opgericht in 2010 en zijn nog in volle ontwikkeling.
61	De omgevingsanalyses van de lokale sociale beleidsplannen brengen de diversiteit op lokaal vlak in kaart.	Min. Vandeurzen	Om de wederzijdse onbekendheid tussen allochtone zorgvragers en de welzijns- en gezondheidsvoorzieningen te verkleinen zijn enkele instrumenten ontwikkeld.	voorbeelden: * De provincies Oost-Vlaanderen en Limburg hebben het project "Ouder worden in Vlaanderen" opgestart, ook bekend onder de naam "Kofferproject". Het project mikt op twee doelgroepen: de oudere allochtonen met hun cultuurgebonden vragen en problemen en de lokale zorgsector die onvoldoende weet hoe hiermee om te gaan. In zes opeenvolgende sessies worden de ouderen wegwijs gemaakt in het welzijns- en gezondheidsaanbod. De noden en behoeften van de allochtone ouderen die aan de oppervlakte komen, worden dan meegedeeld aan de voorzieningen. Het project is afgestemd op deelnemers die weinig of geen Nederlands spreken en eventueel ook in eigen taal analfabeet zijn. Er bestaat reeds een versie in het Arabisch, Turks, Spaans, Grieks, Frans en Italiaans. Het

Brusselse Ovallo, Overlegplatform Allochtone Ouderen, werkte in samenwerking met het Russisch Huis ook een Russische versie uit. * Het Reminiscentiespel of het project "Herinneringen". De mogelijkheden van het reminiscentiespel zijn ruim: ouderen kunnen met jongeren praten over vroeger, ouderen van dezelfde etnisch-culturele origine kunnen gedeelde herinneringen bovenhalen, ouderen van verschillende origine kunnen op zoek gaan naar gelijkenissen in het ouder worden. Migratie in ruimte en tijd, het biedt vooral mogelijkheden tot ontmoeting en kennismaking. Het reminiscentiespel is ontstaan in Limburg en heeft daar al heel wat succes geboekt. Ook het OCMW van Antwerpen en het Antwerps Minderhedencentrum "de8" gingen in de lokale dienstencentra aan de slag met het "Kofferproject". De medewerkers van "de8" zorgden ook voor toeleiding van een kleine groep allochtone ouderen naar de dienstencentra. Lokale antennes houden in de dienstencentra permanenties waar allochtone ouderen in hun eigen taal terecht kunnen met vragen en problemen.				
--	--	--	--	--

				Verder worden er ook ontmoetings-, vormings- en uitwisselingsactiviteiten georganiseerd tussen allochtone ouders, autochtone ouders en dienstencentra. Op basis van deze ervaringen heeft "de8" de gids "Interculturalisering ouderenzorg" opgesteld. Deze gids bevat een hele reeks hulpinstrumenten voor lokale dienstencentra, thuiszorgvoorzieningen en woonzorgcentra om hun management, personeel, cliënteel en aanbod te af te stemmen op de diversiteit van de zorgvragers.
	Interculturalisering wordt op de agenda geplaatst van de woonzorgvoorzieningen en heeft tot resultaat dat meer ouders van allochtone oorsprong een beroep doen op de zorgverlening. Het werkingsprincipe "bijzondere aandacht hebben voor diversiteit" uit het woonzorgdecreet wordt concreet gemaakt.			
62	Ontwikkelen van een visie op interculturalisering van woonzorg in overleg met de sector en het allochtone middenveld (2011).	Min. Vandeuren	Nood aan afgestemde zorg. Dit impliceert niet enkel een engagement vanuit het beleid, maar ook vanuit de sector en de allochtonengemeenschappen zelf. Actie 'ikgaervoor' (zie www.ikgaervoor.be) richt zich ook expliciet naar allochtonen.	Zo zijn er tal van initiatieven ontwikkeld die zowel de negatieve beeldvorming moeten corrigeren als de interculturalisering moeten bevorderen en de sector meer cultuursensitief moeten maken. Een toenemende kennis van het Nederlands binnen de allochtonengemeenschappen zal ook leiden naar meer begrip en appreciatie van het zorgaanbod.

63	In kaart brengen van huidige goede voorbeelden die leiden tot een betere toegankelijkheid en kwaliteit van de aangeboden zorg aan gebruikers van allochtone oorsprong worden voor elke woonzorgvoorziening in kaart gebracht.	Min Vandeurzen	Verscheidende beleidsinitiatieven worden ontwikkeld.	een greep uit het aanbod: * De koepelorganisaties in de zorg organiseren geregeld studiedagen met betrekking tot het verlenen van (de juiste) zorg aan allochtonen, en het toegankelijker maken van de ouderenzorg voor deze doelgroep. - Een aantal van deze studiedagen werden financieel ondersteund door de Vlaamse overheid. Zo organiseerde Zorgnet Vlaanderen op 14 oktober 2011 nog de studiedag 'Goede Zorg bij Etnisch-Culturele Diversiteit'; * In Vlaanderen hebben 34 gemeenten een door de Vlaamse Overheid erkende en gesubsidieerde integratiedienst. De integratiediensten adviseren hun gemeentebestuur bij het voeren van een etnisch-cultureel diversiteitsbeleid. Ze ondersteunen de gemeentelijke diensten en werken samen met lokale verenigingen en voorzieningen. Ze focussen o.m. op het verhogen van de toegankelijkheid van voorzieningen via interculturalisering. * In 2006 was "De optimalisering van de kwaliteit van thuiszorg aan allochtone personen door tijdelijke bijkomende inspanningen op het vlak
----	---	----------------	--	---

				van methodiekondersteuning en deskundigheidsbevordering van professionelen in door de Vlaamse overheid erkende en/of gesubsidieerde voorzieningen” een projectthema. De Vlaamse Liga tegen Kanker werd zo in staat gesteld de “gids voor hulpverleners die allochtone kankerpatiënten begeleiden” te ontwikkelen. Deze gids wordt nog steeds aangeboden door de Vlaamse Liga tegen Kanker (derde druk 2010). * De vzw Familiehulp kon dankzij projectsteun op zoek gaan naar aangepaste manieren om het brede aanbod in de thuiszorg aan de allochtone doelgroep beter kenbaar te maken en de “zorg op maat” te verfijnen. De bevindingen en oplossingen uit het project werden zowel in hun methodiek van hulpverlening als in hun beleid geïntegreerd.
--	--	--	--	---

64	De huidige goede voorbeelden die leiden tot een betere toegankelijkheid en kwaliteit van de aangeboden zorg aan gebruikers van allochtone oorsprong, vormen de basis van beleidsaanbevelingen (2012). Indien nodig en budgettair haalbaar worden gerichte projecten voorzien (2012).	Min. Vandeurzen	Idem vorige actie + start nieuw woonproject "BILOBA-huis"	Het initiatief "BILOBA huis" is het eerste woonproject gerealiseerd door de coöperatieve vennootschap met sociaal oogmerk "E.MM.A." (samenwerking tussen Emancipatie via Arbeid, Maison Médicale du Nord en Aksent). Met dit project wil men een solidaire leefomgeving voor (allochtone) senioren ontwikkelen te midden van de Schaarbeekse Brabantwijk. De uiteindelijke bewoners van het pand zullen een getrouwe afspiegeling zijn van de bewoners van de wijk. Hiervoor werd 25.000 euro vrijgemaakt.
65	Implementatie van de beleidsaanbevelingen inzake interculturalisering, meer bepaald de "bijzondere aandacht voor diversiteit" uit het woonzorgdecreet concreet maken (2014).	Min. Vandeurzen	/	De aanbevelingen zullen worden gescreend en op basis hiervan zal gekeken worden welke verder stappen er kunnen genomen worden vanuit Vlaanderen.
De Vlaamse overheid stimuleert als voorbeeldwerkgever een open en respectvolle arbeidsorganisatiecultuur met plaats voor ouderen.				

66	De afspraken over het leeftijdsbewust personeelsbeleid worden onderzocht (2010), opgenomen in het sectoraal akkoord van 2010-2012 en geïmplementeerd (2012).	Min. Bourgeois	Evaluatie en voorstelling aan het CAG (College van Ambtenaren-Generaal) van de 10 maatregelen van het sectoraal akkoord 2005-2007.	Op 7 juli 2011 werden de 10 maatregelen van het sectoraal akkoord 2005-2007 geëvalueerd en voorgesteld aan het CAG. Deze maatregelen hebben betrekking op de alsmáar ouder wordende groep van Vlaamse ambtenaren, en bieden deze laatste een aantal hefboomen om de laatste jaren van de carrière aantrekkelijker te maken. Bedoeling is dat er ook nog een evaluatie komt door de personeelsleden zelf, en dat op basis daarvan bijkomende en /of aangepaste maatregelen worden uitgewerkt om de motivatie van de personeelsleden te verhogen en eventueel ook de pensioenleeftijd, als dat nog gewenst is.
	De Vlaamse overheid besteedt bijzondere aandacht aan de problematiek van ouderenmis(be)handeling. Ouderenmis(be)handeling gaat over het handelen of nalaten van handelen van al degenen die in een persoonlijke of professionele relatie tot de oudere staan, waardoor deze ouderen (herhaaldelijk) lichamelijke of psychische of materiële schade lijden.			
	Om ouderenmis(be)handeling te voorkomen en aan te pakken streven we naar een maximale synergie in de overheidsaanpak en naar de optimalisatie van de (bestaande) netwerken, de preventie en de klachtenbehandeling.			

67	De convenant betreffende een gezamenlijke aanpak van ouderenmis(be)handeling voor het Vlaamse Gewest, de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de provincies wordt geactualiseerd. De bestaande stuurgroep ouderenmis(be)handeling evalueert de huidige convenant en formuleert gerichte beleidsvoorstellen (tegen begin 2011).	Min. Vandeuren	Actualisering van het convenant werd voorbereid. Gezien mensen die geconfronteerd worden met ouderenmis(be)handeling terecht kunnen bij het Meldpunt 'geweld, misbruik en kindermishandeling', wordt het Vlaams Meldpunt Ouderenmis(be)handeling het Vlaams Ondersteuningscentrum Ouderenmis(be)handeling. Het centrum zal haar kernactiviteiten toespitsen op: Preventie, sensibilisering en taboedoorkreking; deskundigheidsbevordering en expertiseontwikkeling; ondersteuning van hulpverleners; wetenschappelijke ondersteuning en ondersteuning in het kader van beleidsvoorbereidend werk.	De besprekingen ter actualisering van de convenant liggen stil omwille van de oprichting van een Vlaams meldpunt Misbruik, Geweld en Kindermishandeling. De thematiek van ouderenmis(be)handeling zit ook vervat in dit meldpunt. In 2012 zal opnieuw contact opgenomen worden met de provinciebesturen, van zodra de interne staatshervorming duidelijker is, om de huidige convenant te evalueren.
----	---	----------------	--	---

68	De CAW, de CGG, de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen,... beschikken over een duidelijke visietekst met betrekking tot de opvang en begeleiding van ouderen, in het bijzonder over de aanpak van ouderenmis(be)handeling. Hierin worden thema's als cliëntinformatie, deontologie en gerichte doorverwijzing behandeld (2010).	Min. Vandeurzen	Het SAW (Steunpunt Algemeen Welzijnswerk) stelde eind 2009 een nota op over de rol van de CAW's mbt Ouderenmis(be)handeling. De vroegere visietekst dateert van 2006. Er is geen recentere tekst bekend. De diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen werkten in 2009-2010 aan een intermutualistisch project over Ouderenmis(be)handeling: ontwikkelen van een methodologisch pakket rond preventie en aanpak van ouderenmis(be)handeling in de thuiszorg voor de diensten Maatschappelijk Werk van de Ziekenfondsen. Conclusie van dit project is dat de diensten het als hun verantwoordelijkheid zien om situaties van ouderenmis(be)handeling aan te pakken. Dit pakket werd nadien verspreid. Om het misbruik van ouderen sneller op te merken	
----	---	-----------------	---	--

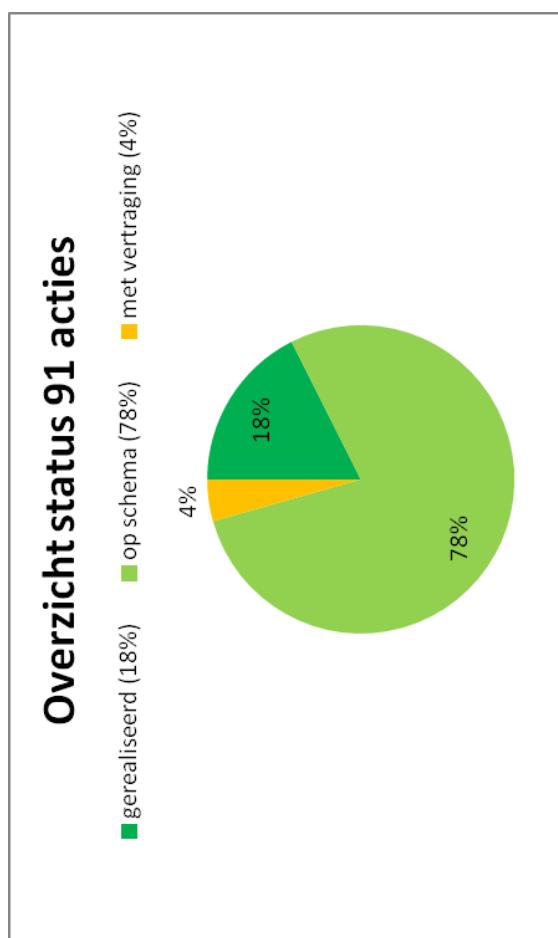
69	Het Vlaams Meldpunt Ouderenmis(be)handeling staat in voor aanmeldingen en organiseert vorming en training voor de CAW (2014).	Min. Vandeurzen	en in een vroeg stadium aan te pakken heeft het Vlaams Meldpunt Ouderenmis(ge)handeling samen met de VUB een nieuw instrument ontwikkeld: RITI, oftewel een risicotaxatie-instrument. Het is een korte praktijkgerichte checklist waarmee hulpverleners onrustwekkende signalen kunnen detecteren. Zo kan mishandeling vroegtijdig worden aangepakt. Het systeem is getest door familiehelp en het OCMW van Herzele (Oost-Vlaanderen).	In het licht van de evaluatie van de convenant ouderenmis(be)handeling en de start van het nieuwe meldpunt Misbruik, Geweld en kindermishandeling wordt in 2012 het takenpakket van het Vlaams meldpunt herbekeken. De thematiek van ouderenmis(be)handeling zit immers ook vervat in dit meldpunt.
----	---	-----------------	---	--

2.4 Gezondheid, sport en Welzijn

Zoals voor andere leeftijdsgroepen is gezondheid ook voor ouderen het hoogste goed. Vlaanderen kiest voor het behoud van een autonoom en kwaliteitsvol leven waarbij een gezonde en sportieve levensstijl aangemoedigd wordt.

Een vernieuwend zorgaanbod, dat toegelicht wordt in dit hoofdstuk, speelt in op de lichamelijke, psychische en sociale noden. Hierbij staan drie aandachtspunten centraal: zelfredzaamheid van zorgbehoevenden en hun omgeving, voorrang aan de meest kwetsbaren en zo lang mogelijk zo zelfstandig mogelijk in de vertrouwde thuisomgeving.

Grafische voorstelling volgens actiestatus

Overzicht volgens acties

actienr.	Actie (en deadline)	Bevoegde minister	Mijlpa(a)l(en) 2011	Motivering status
	Tegen 2015 eten meer mensen, ouderen inclus, evenwichtig overeenkomstig de aanbevelingen van de actieve voedingsdriehoek. De intenties en acties hiertoe maken deel uit van het actieplan “voeding en beweging” (2015).			

70	Gezondheidsdoelstellingen "Voeding en Beweging": Het percentage personen dat de aanbeveling van de actieve voedingsdriehoek voor water haalt, stijgt van 22 naar 32%. De gemiddelde inname van water stijgt met 10% (2015).	Min. Vandeuren	De realisatie van de subgezondheidsdoelstellingen worden geadviseerd en bewaakt door de werkgroep voeding en beweging.	In de werkgroep voeding en beweging is een vertegenwoordiger van de Vlaamse ouderenraad opgenomen. De realisatie op niveau van de gezondheidsdoelstelling zal niet jaarlijks gemonitord worden. Tot op heden werd de doelgroep ouderen bereikt via de algemene benadering van de volwassen doelgroep, denk bijvoorbeeld aan 10.000 stappen. De actievoorstellen die in het actieplan voeding en beweging zijn opgenomen worden niet noodzakelijk uitgevoerd. Het zijn voorstellen, de uiteindelijke uitvoering is een ministeriële beslissing, geadviseerd door 'het werkveld' (de werkgroep voebew) en het Agentschap Zorg en Gezondheid. De gezondheidsdoelstelling is 'SMART' geformuleerd, daarom werden ze waar mogelijk specifiek geformuleerd naar bepaalde doelgroepen. De doelgroep 'ouderen', wat hier de 60-plusser wil zeggen, is daar één van. Elke doelstelling (fysieke activiteit- sedentair gedrag – gezonde voeding – gezond gewicht) werd dus voorzien van de beschikbare cijfergegevens over deze doelgroep. Er is geen strategie apart geformuleerd naar de doelgroep 'ouderen'. Ze worden mee opgenomen onder de strategie naar de lokale gemeenschap. Tot slot dient toegevoegd dat er een project loopt met de verschillende Vlaamse universiteiten om ons wetenschappelijk advies te geven onder hoe de evaluatie van de gezondheidsdoelstelling dient te gebeuren. Dit zit echter nog in een voorbereidende fase (aangezien de doelstelling pas afloopt in 2015). Meer info over het actieplan – gezondheidsdoelstelling – strategieën en prioriteiten is terug te vinden op de website van het agentschap: http://zorg-en-gezondheid.be/v2_default.aspx?id=20720&terms=actieplan+voeding+en+beweging Inzake ondervoeding bij ouderen werd gevraagd aan de Hoge Gezondheidsraad en aan de Koninklijke Academie Geneeskunde om een evidence based aanbeveling te ontwikkelen.
----	--	-------------------	--	---

71	Gezondheidsdoelstellingen "Voeding en Beweging": Het percentage personen dat de aanbeveling van de actieve voedingsdriehoek voor groenten haalt, stijgt van 1 naar 11% (2015).	Min. Vandeurzen	De realisatie van de subgezondheidsdoelstellingen worden geadviseerd en bewaakt door de werkgroep voeding en beweging.	idem actie 70.
72	Gezondheidsdoelstellingen "Voeding en Beweging": Het percentage personen dat de aanbeveling van de actieve voedingsdriehoek voor fruit haalt, stijgt van 5 naar 15% (2015).	Min. Vandeurzen	De realisatie van de subgezondheidsdoelstellingen worden geadviseerd en bewaakt door de werkgroep voeding en beweging.	idem actie 70.

73	Gezondheidsdoelstellingen "Voeding en Beweging": Het percentage personen dat de aanbeveling van de actieve voedingsdriehoek voor melkproducten en calciumverrijkte producten haalt, stijgt van 4 naar 14% (2015).	Min. Vandeuren	De realisatie van de subgezondheidsdoelstellingen worden geadviseerd en bewaakt door de werkgroep voeding en beweging.	idem actie 70.
----	---	-------------------	--	----------------

74	Gezondheidsdoelstellingen "Voeding en Beweging": Het percentage personen dat de aanbeveling van de actieve voedingsdriehoek voor de restgroep haalt, stijgt van 5 naar 15% (2015).	Min. Vandeuren	De realisatie van de subgezondheidsdoelstellingen worden geadviseerd en bewaakt door de werkgroep voeding en beweging.	Idem actie 70.
75	Er komt een praktijkgids die OCMW's, woonzorgvoorzieningen, ouderenorganisaties, buurtcentra en cateraars leert hoe de aangeboden maaltijden aan te passen aan de aanbevelingen van de actieve voedingsdriehoek (2015).	Min. Vandeuren	De realisatie van de subgezondheidsdoelstellingen worden geadviseerd en bewaakt door de werkgroep voeding en beweging.	Deze actie wordt voorlopig stopgezet in afwachting van advies over ondervoeding bij ouders (zie actie 70).
76	Er worden praktische hulpmiddelen voor verzorgenden in de thuiszorg ontwikkeld om evenwichtige voeding in hun dagelijkse zorgverlening te integreren (2015).	Min. Vandeuren	De realisatie van de subgezondheidsdoelstellingen worden geadviseerd en bewaakt door de werkgroep voeding en beweging.	Deze actie wordt voorlopig stopgezet in afwachting van advies over ondervoeding bij ouders (zie actie 70).
77	Er worden informatie- en sensibilisatiecampagnes opgezet rond de gezondheidsdoelstellingen door de ouderenorganisaties (2015).	Min. Vandeuren	De realisatie van de subgezondheidsdoelstellingen worden geadviseerd en bewaakt door de werkgroep voeding en beweging.	idem actie 70.

78	De campagne "10.000 stappen Vlaanderen" wil mensen aanzetten om meer te bewegen in het dagdagelijkse leven en dit in combinatie met een gezonder eetpatroon (2015). Dit met het oog om de gezondheidsaanbeveling te bereiken voor voldoende fysieke activiteit. het percentage oudere mannen stijgt van 17 naar 27% en de sedentaire groep mannen daalt van 44 naar 34%; het percentage oudere vrouwen stijgt van 11 naar 21% en de sedentaire groep vrouwen daalt van 45 naar 35%.	Min. Vandeuren	De realisatie van de subgezondheidsdoelstellingen worden geadviseerd en bewaakt door de werkgroep voeding en beweging.	idem actie 70.
79	Ouderenorganisaties worden gestimuleerd om mee te werken aan de gezondheidsdoelstellingen "fysieke activiteit" (2015).	Min. Vandeuren	De Vlaamse ouderenraad heeft een vertegenwoordiger in de Vlaamse werkgroep voeding en beweging.	
Vlaanderen biedt maximale kansen aan alle ouderen om een fysiek actieve levensstijl te ontwikkelen of te onderhouden. Zowel een verhoogde fysieke en mentale gezondheid als een volwaardige participatie aan sport worden hiermee beoogd.				
	Een coherent en innovatief beleidsactieplan brengt tot uiting dat Vlaanderen het belang en de waarde van bewegen en sport bij ouderen onderkent. Door twee universitaire vakgroepen met expertise over sport en bewegen voor ouderen wordt in samenspraak met de stakeholders in Vlaanderen en Europa volgende stappen ondernomen:			

80	De doelgroep ouderen wordt met het oog op een betere participatie aan bewegingsprogramma's en sport afgebakend en onderverdeeld in typologieën (2010).	Min. Muyters	Gerealiseerd.	
81	De kansen en drempels om ouderen meer te laten bewegen en te sporten worden in kaart gebracht (2010).	Min. Muyters	Gerealiseerd.	
82	Oplijsting van alle aanbieders van bewegen en sport (2010).	Min. Muyters	Gerealiseerd.	Niet 'alle' aanbieders werden opgelijst. Het doel was een zicht te krijgen op het aanbod rond beweging en sport en dit werd verwezenlijkt.
83	Via interactieve beleidsvoorbereidende methodes worden de verschillende aanbieders van sport- en bewegingsactiviteiten en belanghebbenden bevroegd en worden gemeenschappelijke doelstellingen geformuleerd (2011).	Min. Muyters	Gerealiseerd. Rapport: 'Krachtlijnen voor een vernieuwd beweeg- en sportbeleid voor senioren in Vlaanderen. Op gemaakt door KUL en VUB	
84	VIA organiseert ronde tafels met alle relevante sectoren over een innovatief en coherent beweeg- en	Min. Muyters	Gerealiseerd. Via Ronde Tafel: 'Sport en bewegen voor ouderen. Met	

	(2011).		17 juni 2012.	
	Via een gerichte sensibilisatiecampagne worden ouders aangemoedigd om sportactief te zijn of te blijven.			
85	Met de campagne "sportelen, beweeg zoals je bent" wil Bloso extra sportkansen creëren voor 50-plussers, zowel voor de life-time sporters maar ook en vooral voor de niet-sporters tussen 50 en 65 jaar. De campagne is gediversifieerd en houdt rekening met de noden en interesses van zowel jongere als oudere senioren.	Min. Muyters	Algemene sensibilisering en het ontwikkelen van acties op het terrein.	De sensibiliseringsfase bevatte volgende maatregelen: • website www.sportelen.be werd geactualiseerd met functionele aanpassingen voor zowel de organisatoren als de gebruikers; • de bestaande radio- en TV spots werden opnieuw uitgezonden; • er werden 31.500 folders en 1.900 affiches verdeeld voor de eerste 2 provinciale Sporteldagen en 45.000 flyers voor de Sportelweek en Sportelweekends; • 4 Sportelpockets met tips om zowel de niet-actieve als de actieve 50-plussers in staat te stellen de algemene conditie te verbeteren werden uitgewerkt: een Sportepocket met algemene tips rond gezondheid en beweging en 3 sportspecifieke Sportelpockets (fietsen, wandelen, en zwemmen). Deze Sportelpockets zijn ter beschikking gesteld van alle deelnemers aan de Bloso Sportelactiviteiten en zijn verspreid naar alle Vlaamse gemeenten. Volgende acties zijn doorgegaan: • Gemeentelijke Sporteldagen (34) met Sportelteam van Bloso; • Sportelteam: zie actie Sportelteam; • Senior Games; • Provinciale Sporteldagen (9.031 deelnemers provinciale Sporteldagen, incl. Senior Games); • 1 Sportelweek en 3 Sportelweekends (inclusief fietsweekends).
	Vlaamse sportaanbieders worden aangezet om meer aandacht aan ouders te besteden en ontwikkelen een aangepast beweeg- en sportaanbod voor ouders.			

86	De seniorenportfederaties worden decretaal ondersteund voor de uitvoering van hun basisopdrachten zoals het organiseren van een sportaanbod en promotie.	Min. Muylers	Voldoen aan de timing vastgelegd in het decreet van 13 juli 2001 en de uitvoeringsbesluiten.	In 2010 en 2011 waren volgende seniorenportfederaties erkend en gesubsidieerd voor het uitvoeren van hun basisopdrachten: OKRA-sport, trefpunt 55+ vzw en S-sport Federatie vzw. De seniorenportfederaties telden in 2010 samen 47.887 leden.
87	Het prioriteitenbeleid seniorenport stimuleert alle sportfederaties om projecten in te dienen gericht op het bevorderen van de sportparticipatie van 55-plussers en hun aansluiting bij een sportclub (2012).	Min. Muylers	De sportfederaties kunnen binnen de facultatieve opdracht prioriteitenbeleid van het decreet van 13 juli 2001 projecten indienen teneinde de sportparticipatie van 55-plussers te verhogen.	9 sportfederaties dienden in 2011 een project prioriteitenbeleid in teneinde de sportparticipatie van 55-plussers te verhogen. In 2010 namen 4.022 55-plussers aan de projecten van 14 sportfederaties deel.
88	Via het Sport-voor-Allen decreet kunnen gemeentebesturen in het kader van de opdracht "toegankelijkheid en diversiteit" initiatieven ontwikkelen of ondersteunen voor het verhogen van sportparticipatie van ouderen (2013).	Min. Muylers	De gemeenten dienen in het kader van het Sport voor Allen- decreet van 9 maart 2007 in hun lokaal sportbeleidsplan een hoofdstuk te wijten aan maatregelen m.b.t. de toegankelijkheid tot sport en de diversiteit in de sport.	In het kader van het decreet Sport voor Allen van 9 maart 2007 werden in het totaal 297 lokale sportbeleidsplannen voor de huidige beleidsperiode ingediend met een hoofdstuk met maatregelen in het kader van toegankelijkheid tot sport en diversiteit in de sport. 90% van de gemeenten heeft een sportaanbod specifiek voor senioren (cijferboek lokaal sportbeleid).
	Vlaanderen neemt initiatieven om de fysieke fitheid van ouderen te verbeteren.			

89	De minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de minister van Sport stellen gemeenschappelijke doelstellingen om de fysieke activiteiten bij ouderen te verhogen (2010).	Min. Muyters	Gerealiseerd: Intentieverklaring betreffende gezondheid - beweging en sport werd opgemaakt.	
90	Het sportelteam van Bloso meet op diverse locaties in Vlaanderen de fysieke fitheid van de ouderen. Dit team geeft gericht advies over de testresultaten en over de mogelijkheden om op een eenvoudige en verantwoorde wijze de basisconditie te verbeteren of te onderhouden. (vanaf 2010).	Min. Muyters	Testen van de algemene conditie van 50-plussers en het aanbieden van een aangepast sportprogramma.	Het Sportelteam testte de algemene conditie van 1.428 50-plussers op 34 gemeentelijke Sporteldagen en bood telkens een aangepast sportprogramma aan.
	De kennis van sportaanbieders en begeleiders van senioren sport wordt verhoogd.			
91	Om een kwaliteitsvolle begeleiding van sportende ouderen te garanderen zorgt de Vlaamse Trainerschool voor specifieke opleidingen (2014).	Min. Muyters	De Vlaamse Trainerschool biedt specifieke opleidingen aan om een kwaliteitsvolle begeleiding van sportende senioren te garanderen.	Volgende cursussen werden georganiseerd: • aanvullende sportakoverschrijdende module voor het begeleiden van sportende senioren: 3 modules georganiseerd; • initiatorcursus Gymnastiek voor senioren: 1 module georganiseerd.
92	Resultaten van wetenschappelijke onderzoeken over fysieke activiteit van ouderen stromen door naar de brede gezondheidssector	Min. Muyters	Onderzoek door Kuleuven 'Sport en gezondheid bij senioren in Vlaanderen' in het kader van het Steunpunt Wetenschappelijk Onderzoek (2014)	

	(doorlopend).			
93	Er worden bijscholingen voor sportfederaties voorzien over het uitwerken van projecten en beleidsplannen in het kader van de facultatieve opdracht van de prioriteitenbeleid seniorenport (2012).	Min. Muylers	Deze actie is afgerond.	Op 15 en 22 maart 2010 vond een 2-daagse bijscholing op maat plaats inzake projectmanagement, waarbij o.a. volgende thema's aan bod komen: hoe projectmatig leren denken, hoe implementeer ik een project, hoe bouw ik een netwerk uit, hoe mijn doelgroep bereiken, ... Tijdens de bijscholing gingen de sportfederaties aan de slag met eigen projecten. De bijscholing werd in samenspraak met Vigez (Vlaamse Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie) georganiseerd.
Het risico van valaccidenten bij ouderen verlaagt. Hierbij wordt de nadruk gelegd op zelfstandigheid zonder het 'niet vallen' uit het oog te verliezen. Iedereen die met ouderen in contact komt, al dan niet in professioneel verband, vervult hierbij een belangrijke taak.				
	De volledige bevolking, inclusief de ouderen, is zich bewust over valproblematiek en valpreventie. Zij blijft of wordt actiever en behoudt of verbetert haar evenwicht en mobiliteit. Om dit te bereiken, neemt de bevolking acties om de eigen veiligheid te verhogen. Bovendien zijn ouderen vanaf 65 jaar gemotiveerd om zich na een valaccident of bij loop- of evenwichtsproblemen verder te laten evalueren op een verhoogd valrisico.			
94	Het Expertisecentrum Valpreventie Vlaanderen wil gezondheidswinst bij ouderen halen aan de hand van de nieuwe praktijkrichtlijn valpreventie. Hierbij gebeurt een integratie tussen het vroegere Boebs-pakket en de Uniforme Aanpak valpreventie bij ouderen met een verhoogd valrisico	Min. Vandeuren	Integratie BOEBS-pakket en Uniforme aanpak valpreventie bij ouderen in de praktijkrichtlijn valpreventie is uitgevoerd.	

	(2012).				
95	Iedereen die met ouderen in contact komt beseft zijn rol in valpreventie. Ouderen- en mantelzorgverenigingen en organisaties als thuiszorgdiensten, OCMW's, mutualiteiten, dienstencentra, de LOGO's en de SEL's nemen deze doelstellingen actief op. Het betreft voornamelijk sensibilisatie, educatie, motivatie en opvolging (2014).	Min. Vandeuren	Het agentschap Zorg en Gezondheid (en Kind & Gezin) bereiden een gezondheidsconferentie voor over valpreventie bij ouderen. Draagvlakontwikkeling met genoemde organisaties wordt mee in rekening genomen.		
96	De mate waarin ouderenverenigingen en -raden betrokken kunnen worden bij valpreventie wordt onderzocht (2014).	Min. Vandeuren	/		In de jaarverslagen van het Expertisecentrum Valpreventie Vlaanderen (2012, 2013, 2014, 2015, 2016) in kader van de BHO zal de samenwerking telkens geëvalueerd worden.
De vaccinatiestatus van ouderen wordt verbeterd.					
	De vaccinatiegraad tegen seizoensgriep verhoogt.				
97	Aan de WZC worden griepvaccins voor de bewoners kosteloos ter beschikking gesteld (vanaf 2010).	Min. Vandeuren: Z&G	Is gerealiseerd.		

98	In het kader van de gezondheidsconferentie wordt een actieplan ter verbetering van de vaccinatiegraad tegen seizoensgriep bij thuiswonende ouderen opgesteld (2011) en uitgevoerd (2014).	Min. Vandeuren	De gezondheidsconferentie over vaccinaties heeft plaatsgevonden in april 2012 te Mechelen en een ontwerp van doelstelling voor ouderen werd opgenomen m.b.t. griepvaccinatie en pneumokokkenvaccinatie.	
	De vaccinatiegraad tegen pneumokokken verhoogt waardoor het aantal gevallen van longontsteking, sepsis, meningitis, sinusitis, middenoorontstekingen en opflakkingen van chronisch obstructief longlijden verlaagt. Twee derde van de pneumokokkenbacteriemiëën komt voor bij personen ouder dan 50 jaar. De mortaliteit ervan bedraagt 20% bij 65-jarigen en 40% bij 85-plussers.			
99	Vaccinatie wordt aanbevolen bij alle personen van 65 jaar en ouder, bepaalde patiënten van 50 jaar en ouder en HIV-geïnfecteerde patiënten.	Min. Vandeuren: Z&G	Is gerealiseerd.	
100	Er wordt aanbevolen om op regelmatige tijdstippen de vaccinatiestatus van de patiënt na te kijken en de indicatie voor pneumokokkenvaccinatie te bespreken. Dit geldt ook voor bewoners van een verzorgingsinstelling.	Min. Vandeuren	Zie actie 98.	
101	De opportuniteit van een vaccinatieprogramma wordt bestudeerd i.k.v. de gezondheidsconferentie (2020)	Min. Vandeuren	Zie actie 98.	

Ziekenhuisinfecties worden voorkomen.				
De preventie van ziekenhuisinfecties in woonzorgvoorzieningen wordt bevorderd.				
102	Het personeel van de WZC wordt gesensibiliseerd en gevormd in het voorkomen van ziekenhuisinfecties (vanaf 2010). (campagnes handhygiëne 2009, 2010 en 2012).	Min. Vandeuren	/	De campagnes handhygiëne zijn tweejaarlijks. In mei 2012 vindt de 3de campagne handhygiëne voor de WZC plaats.
103	Het draaiboek infectiebeleid in WZC wordt verspreid (vanaf 2010).	Min. Vandeuren	/	Validering en verspreiding staat in 2012 op het programma.
104	Het screeningsbeleid in woonzorgcentra wordt uitgeklaard (2011).	Min. Vandeuren	Er wordt gewacht op studiewerk binnen het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid.	
De preventie van ziekenhuisinfecties in ziekenhuizen wordt bevorderd.				
105	Het screeningsbeleid in ziekenhuizen wordt uitgeklaard op basis van de studie van het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid (2011).	Min. Vandeuren	Idem 104. Is federale bevoegdheid.	
De overconsumptie van geneesmiddelengebruik bij ouderen in woonzorgcentra vermindert.				
	Het huidige beheer van het voorschrijfgedrag van antibiotica door de coördinerende arts van het woonzorgcentrum, wordt doorgetrokken naar ruimere geneesmiddelengebruik en naar het gebruik van specifieke geneesmiddelen zoals sedativa en hypnotica.			

106	Aansturing van het geneesmiddelengebruik via het kader van kwaliteitsbeleid van WZC. Deze aansturing leidt tot medisch-farmaceutisch overleg dat zowel de voorschrijvers als hun voorschrijf- en aflevergedrag in kaart brengt (2011).	Min. Vandeuren	/	De acties die lopende zijn worden allen federaal aangestuurd.
107	Afstemming met het federaal wettelijk geregeld geneesmiddelenbeleid (2011).	Min. Vandeuren	/	De acties die lopende zijn worden allen federaal aangestuurd. Vanuit Vlaanderen worden deze acties opgevolgd.
Vrijwilligerszorg is van groot belang in de erkende diensten voor oppashulp en gastopvang. Deze thuiszorgdiensten worden verder uitgebouwd.				
108	De nieuwe diensten voor gastopvang worden erkend, geprogrammeerd en gesubsidieerd (2014).	Min. Vandeuren	De nieuwe diensten voor gastopvang zijn erkend (2010) en worden gesubsidieerd (2011).	Ondertussen zijn er 5 diensten voor gastopvang erkend en die hebben een subsidiabel urencontingent toegewezen gekregen. Deze diensten hebben vanaf 2011 subsidies ontvangen. Ook in 2012 is er een groep voor extra subsidiabele uren vrijwillige gastopvang voorzien.
109	Voor de diensten voor oppashulp wordt een groei in het urencontingent voorzien en onderzocht of hun werkingstoelage kan verhoogd worden (2014).	Min. Vandeuren	Een MB voor het urencontingent van de vrijwilligersoppas, waarbij een uitbreiding van het urencontingent is voorzien.	Het subsidiabel urencontingent vrijwilligersoppas werd in 2010 en 2011 uitgebreid met 46.195 uren. Ook in 2012 is op de goedgekeurde begroting 50.000€ voor uitbreiding voorzien. Daarnaast is een bedrag van 228.000€ voorzien voor de ondersteuning van de omkadering bij de diensten voor oppashulp. Dit zal vertaald worden in een verhoging van de subsidies aan deze diensten met 15%.

110	Voor het urencontingent van de diensten gezinszorg en aanvullende thuiszorg de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen wordt een groei voorzien, rekening houdend met de budgettaire mogelijkheden (2014).	Min. Vandeuren	Uitbreiding urencontingent gezinszorg met 1% in 2010 en 1,8 % in 2011. Verhoging van het aantal VTE voor de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen in 2011.	In 2011 heeft de Vlaamse Regering het subsidiabel urencontingent gezinszorg vastgelegd op 16.638.242 uren. Op de goedgekeurde begroting 2012 is een uitbreiding van het urencontingent voorzien (1,9 %). Het aantal VTE's werkzaam in de diensten voor maatschappelijk werk werd in 2011 uitgebreid met 7,5 VTE's. Ook op de goedgekeurde begroting 2012 is een uitbreiding van het personeelsbestand goedgekeurd voor een totaal budget van 290.000€. 2012: dagverzorging via diensten gezinszorg en aanvullende thuiszorg wordt mogelijk via aangepast stambesluit woonzorgdecreet. Regelgeving Dagverzorgingscentra wordt versoepeld. 2012: uitbreiding van 40 VTE doelgroepmedewerkers actief in de aanvullende thuiszorg en logistieke hulp is voorzien.
111	Thuiszorgondersteunende diensten zoals CVK (centra voor kortverblijf), DVC (dagverzorgingscentra) en LDC (lokale dienstencentra) worden verder uitgebouwd rekening houdend met de budgettaire mogelijkheden (2014).	Min. Vandeuren	* 20% budgetverhoging om meer dagverzorgingscentra en centra voor kortverblijf te voorzien. * Regularisatie centra voor kortverblijf is gerealiseerd (2011). * Woonzorgdecreet is in aanpassing zodat acute gezinszorg beter mogelijk wordt (najaar 2011). * Brussel: Staten-Generaal woonzorg obv ondermeer programmatiestudie. * Erkenningen en subsidiëring nieuwe initiatieven lokale dienstencentra	In 2011 werd 1 nieuw Lokaal dienstencentrum erkend. Deze dienstencentra ontvingen ook een subsidie voor hun eerste werkjaar. Op dit ogenblik werden er reeds 2 Lokale dienstencentra erkend in 2012. In de goedgekeurde begroting 2012 zijn er voor nieuwe initiatieven DVC en CVK 1.250.000 euro voorzien. Voor de invulling van nieuwe erkenningen van LDC is er 500.000 euro voorzien.

112	Vernieuwende concepten als assistentiewoningen en de woonzorgnetwerken worden uitgewerkt (2014).	Min. Vandeuren	In het ontwerpbesluit assistentiewoningen is langdurig overlegd met de sector en met het kabinet Wonen om ondermeer de sociale huurwetgeving en het uitvoeringsbesluit assistentiewoningen compatibel te maken. In het ontwerpbesluit assistentiewoningen zijn modaliteiten ingeschreven die een sociaal aanbod (kunnen) garanderen.	Het ontwerpbesluit groepen van assistentiewoningen is principieel door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 25 mei 2012 en wacht nu op advies van de SAR WVG, de Vlaamse Woonraad en vervolgens van de Raad van State, om daarna definitief door de VR te kunnen worden goedgekeurd.
113	Uit de zorgvernieuwingsprojecten die in het kader van het Protocol 3 met de federale overheid worden opgezet, worden ervaring en goede praktijken gedistilleerd voor nieuwe woonzorgconcepten en in overleg structureel verankerd in de regelgeving (2014).	Min. Vandeuren	De na de eerste oproep goedgekeurde projecten lopen. Voor tal van projecten werd de projectfinanciering aangepast, op aanvraag van initiatiefnemers zelf en ook na controle door RIZIV.	Omwille van de moeizame regeringsvorming is nog geen tweede oproep uitgeschreven. Een wetenschappelijk comité heeft de lopende projecten voor de eerste maal doorgelicht en een aantal aanbevelingen voor de tweede oproep geformuleerd.

114	De projecten nachtzorg en acute zorg na ontslag uit het ziekenhuis worden geëvalueerd en mogelijk geïntegreerd in de regelgeving (2012).	Min. Vandeuren	De evaluatie van de projecten nachtzorg en acute zorg na ziekenhuisopname leiden tot een aanpassing in de regelgeving.	Definitie, gebruikersbijdrage en sociaal onderzoek acute gezinszorg werden geïntegreerd in de regelgeving woonzorg. BVR 16/12/2011. In een tweede fase van de aanpassing van de uitvoeringsbesluiten woonzorg zal voorgesteld worden om de wachtlijsten voor de verzorgenden die voor acute gezinszorg zullen ingezet worden, te integreren in de regelgeving.
115	Er wordt een aangepaste programmatie voorzien met het oog op een optimale spreiding van het zorgaanbod en het wegwerken van lacunes (2014).	Min. Vandeuren	Discussienota programmatie (2011) leidde tot diverse pistes om de stijgende vraag naar zorg omwille van de vergrijzing op te vangen. Een flexibiliseringsnota ging vervolgens concreter op de oplossingen in (februari 2012).	* In de loop van 2012 wordt de programmatie voor dagverzorging, nu op basis van plaats, gewijzigd in een programmatie van centra. De programmatie wordt tegelijkertijd met 40% verhoogd zodat deze thuiszorgondersteunende woonzorgvorm dicht bij de gebruiker zou bestaan. Op middellange termijn wordt zo de mogelijkheid geboden om in elke gemeente een centrum voor dagverzorging te voorzien; * Bij de inwerkingtreding van het uitvoeringsbesluit voor de assistentiewoningen in eind 2012 wordt de programmatie voor AW (voorheen SFG) opgeheven; * Er wordt gewerkt aan een aangepast systeem voor het toekennen van voorafgaande vergunningen. Dit oproepsysteem voor WZC, CVK en DVC zou moeten in werking treden op 1 januari 2013; * De programmatie voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg wordt verder onderzocht. Aan de Vlaamse Regering wordt voorgesteld om de programmatie voor aanvullende thuiszorg op te heffen en de programmatie voor diensten logistieke hulp op 2 diensten per gemeenten te brengen. Op die manier kan de aanvullende thuiszorg (poets, karwei- en oppasdiensten) in de toekomst verder uitgebreid worden.
De woonzorgvoorzieningen worden gestimuleerd om de kwaliteit van hun aanbod te verbeteren.				
116	De sectorale uitvoeringsbesluiten van het kwaliteitsdecreet van 2003 zullen ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering (2014).	Min. Vandeuren	Start werkgroep "referentiekader integrale kwaliteit van wonen en zorg" onder begeleiding van Lucas.	Resultaat: voorlopige selectie van 27 indicatoren die in 2012 uitgetest worden.

117	Een nieuw kader voor inspectie en toezicht wordt geïnitieerd in de WZC en de ziekenhuizen (2014). Vermits de doelstellingen zijn voortgevoerd uit het ouderenbeleidsplan zal het hier enkel de WZC betreffen.	Min. Vandeuren	Meewerken aan de ontwikkeling van het referentiekader 'kwaliteit van zorg' en ontwikkelen van indicatoren in WZC, olv het Agentschap Zorg en Gezondheid.	
Vlaanderen maakt werk van voldoende en gekwalificeerd verzorgend personeel. Hierbij gaat vooral aandacht uit naar de verzorgenden, de verpleegkundigen en de huisartsen.				
118	Het Vlaams actieplan ter bevordering van de werkgelegenheid in de zorgsector "Werk maken van werk" schetst de aanpak voor de komende legislatuur (2010).	Min. Vandeuren	Actieplan 'werk maken van werk' in de zorgsector is opgesteld in 2010.	Verschillende acties uit het actieplan zijn afgerond of in uitvoering (bvb. dossier zorgkundigen, oprichten Servicepunten Zorg, promotiecampagne zorgberoepen, projectgroep 'efficiënt en effectief inzetten huidig zorgpersoneel',...)
De psychische gezondheid van ouderen heeft in het verleden te weinig aandacht gekregen. In eerste instantie dienen ouderen erkend te worden als specifieke doelgroep en dienen alle betrokken zorgactoren met hun aanbod hierop in te spelen.				
	Het herkennen en opnemen van psychische problemen bij ouderen wordt verhoogd door de samenwerking en netwerking tussen ouderenzorg, thuiszorg psychiatrische ziekenhuizen en geestelijke gezondheidszorg uit te bouwen.			

119	Nieuwe kansen zullen zich voordoen doordat de psychiatrische ziekenhuizen – net als de CGG – een deel van hun budget kunnen aanwenden voor een verdere aanpassing van het bestaande aanbod in de geestelijke gezondheidszorg, dat meer aangepast is aan de zorgvragen van personen (waaronder ouderen) met psychische en/of psychiatrische problemen. De nadruk zal hierbij liggen op preventie, vroegdetectie, ambulante intensieve behandelteams voor zowel acute als chronische problemen en revalidatieteams die werken rond herstel en sociale inclusie (2014).	Min. Vandeuren	/	De hervorming van de geestelijke gezondheidszorg wordt aangestuurd door de federale overheid en gebeurt in fases. Nu is men bezig met doelgroep volwassenen, in loop van dit jaar start men mogelijk met de doelgroep 'kinderen', en pas ten vroegste in 2014 zal men starten met de doelgroep 'ouderen', maar dat is onzeker. Bovendien zijn alle beleidsinitiatieven rond projecten 107 reeds opgevolgd in het opvolgingsplan van het agentschap Zorg en Gezondheid en het departement WVG.
	De zorgverlening van de CGG (Centra Geestelijke Gezondheidszorg) zal zich uitdrukkelijk meer richten naar ouderen met ernstige psychiatrische en psychische problemen.			
120	Een uitbreiding van het aanbod van de ouderenteams binnen de CGG wordt voorzien (2014).	Min. Vandeuren	Uitbreiding is gerealiseerd.	Deze uitbreiding is al gerealiseerd in 2008, uitvoering van opdracht is aangestuurd door omzendbrief, rapporteringen zijn binnen en evaluatie is gebeurd. In 2012 wordt een volgende uitbreiding van de ouderenteams CGG voorzien.
	Ouderen worden erkend als risicogroep binnen het Vlaamse actieplan suicidepreventie.			

121	Specifieke doelen en acties worden in het Vlaams actieplan suïcidepreventie omschreven (2011) en uitgevoerd (2012-2014).	Min. Vandeuren	In de voorbereidingen en tijdens de gezondheidsconferentie suïcidepreventie is de nodige aandacht geschonken aan ouders als kwetsbare doelgroep voor suïcide.	Ouderen worden expliciet genoemd als doelgroep tav universele en selectieve preventie. In 2012 wordt in navolging van de gezondheidsconferentie een nieuw Vlaams actieplan 2012-2020 geschreven. In dit actieplan worden acties naar ouders opgenomen.
	De CAW (Centra Algemeen Welzijnswerk) ontwikkelen een visie met betrekking tot het onthaal en de psychosociale begeleiding van ouders. Op die manier wordt hun rol tav de doelgroep ouders uitgeklaard en kunnen beleidsintenties geformuleerd worden opdat ouders beter hun weg vinden naar het aanbod van de CAW.			
122	In overleg met de sector ontwikkelt het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk een visietekst mbt het onthaal en de psychosociale begeleiding van ouders (2011).	Min. Vandeuren	Ontwikkelen van een visietekst.	Er is geen specifieke visietekst ontwikkeld; wel is het verslag beschikbaar van een interne studiedag rond ouders waarin gesteld wordt dat ouders wel degelijk een doelgroep zijn van het CAW.
123	Ov de visietekst van het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk worden beleidsintenties geformuleerd en tot uitvoering gebracht (2014).	Min. Vandeuren	Beleidsintenties zijn nog niet geformuleerd.	
Zorgbehoevende ouder wordende personen met een handicap krijgen tegen 2020 garantie op vraaggerichte zorg binnen de sector personen met een handicap of binnen het aanbod van de woonzorgvoorzieningen.				
	Vlaanderen streeft verder naar een gehandicaptenzorg met voldoende capaciteit die aangepast is aan de specifieke noden van ouder wordende personen met een handicap.			

124	Een concept van zorggarantie wordt ontwikkeld waarbij het zorgaanbod inspeelt op de wijzigende zorgnood van de ouder wordende personen met een handicap. Dit veronderstelt een uitbreiding van de capaciteit, samenwerking tussen diverse sectoren, rekening houdend met het sociale netwerk van de gebruiker en het inschakelen van trajectbegeleiding. Het inschalingsinstrument wordt ingevoerd om volgens zorggradatie personele middelen toe te wijzen (2014).	Min. Vandeuren	Het uitbreidingsbeleid t.e.m. 2012 werd gerealiseerd.	Voor de ouderen houdt dit uitbreidingsbeleid in: • Uitbreiding plaatsen Tehuis niet-werkenden: de instroom van +65 jarigen kan vastgesteld worden aan de hand van het zorgregierapport over de periode 1 december 2011 – 30 juni 2012; • Uitbreiding plaatsen dagverzorging: idem voorgaande; • Uitbreiding in ambulante woonondersteuning zoals Begeleid Wonen, beschermd Geïntegreerd Wonen en Diensten Inclusieve Ondersteuning: idem voorgaande; • Verstrekking tussenkomst hulpmiddelen aan +65 jarigen wordt gemonitord door het VAPH (afdeling Inschrijving en Doelgroepenbeheer).
-----	--	-------------------	---	---

125	Het aanbod en de mogelijkheden van de sector voor personen met een handicap en de woonzorgvoorzieningen worden in kaart gebracht. Zo kan de ouder wordende gebruiker, rekening houdend met zijn sociaal draagvlak, een gerichte keuze maken om zo lang mogelijk thuis te blijven en eventueel zijn latere 'thuis' te kiezen (2014).	Min. Vandeuren	het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap heeft op 31 mei 2011 twee zorgvernieuwingprojecten met een jaar verlengd. Hierin worden de afstemming en de mogelijkheden tot samenwerking tussen de ouderenzorg en de gehandicaptenzorg nader onderzocht. De opgestarte 'Diensten Inclusieve Ondersteuning'-projecten zorgen ook voor het langer thuiswonen van personen met een handicap. Dit zorgt er dus voor dat er geen verschuiving van sector naar sector is, toch in eerste fase en daar waar mogelijk en wenselijk. Ook samenwerkingsverbanden tussen ouderensector en de Diensten voor Inclusieve Ondersteuning rond zinvolle dagbesteding biedt hier uitwisselingskansen.	Het betreft enerzijds project nr 7 van vzw Zonnellied en anderzijds project nr 31 van vzw Den Regenboog: * vzw zonnellied: Door een tekort aan aanbod in Brussel verblijft een 65-tal personen met een handicap in Brusselse woonzorgcentra. Er is dus nood aan overdracht van handicapspecifieke kennis en ondersteuning naar deze rusthuizen om de opvang te verbeteren. Dit project is niet gericht op overheveling. Het is intersectoraal opgezet en efficiënt uitgewerkt. * vzw Den Regenboog: Men voorziet in de overstap van oudere bewoners naar een woonzorgcentrum met deels blijvende ondersteuning vanuit een tehuis niet werkenden. Later voorziet men uitbreiding naar andere woonvormen met disseminatie van het project naar andere voorzieningen. Het geheel is beperkt qua capaciteit doch structureel intersectoraal en interessant. Binnen de 'Diensten voor Inclusieve Ondersteuning'-projecten is er ook: * een samenwerking tussen het OCMW Antwerpen en Zewopa (= een erkende dienst voor zelfstandig wonen). Deze samenwerking berust op gemeenschappelijke inzet van middelen: ADL-centrale en ondersteuning, netwerkvorming,... * project uitvoering samenwerkingsovereenkomst m.b.t. inclusieve ondersteuning van ouderen met een verstandelijke achterstand met diverse Kortrijkse actoren.
	Er wordt een resultaatgerichte samenwerking tot stand gebracht tussen de gehandicaptenzorg en de woonzorgvoorzieningen om een kwaliteitsvol antwoord te bieden op de 'verzilvering' bij personen met een handicap.			

126	Zorgvernieuwingenprojecten zorgen voor intersectorale afstemming tussen de gehandicaptenzorg en de woonzorgvoorzieningen waarbij de knowhow van beide settings wordt gevaloriseerd en gericht ingezet (2013).	Min. Vandeuren	De afstemming tussen de gehandicaptensector en de diensten gezinszorg en aanvullende thuiszorg is lopende. De mogelijkheden van beide settings zijn onder de loep genomen.	Eind 2012 zal voor de meeste binnen het VAPH opgestarte zorgvernieuwingenprojecten het tweede werkingsjaar aflopen. Twee daarvan betreffen specifiek de link tussen ouderenzorg en gehandicaptenzorg. Op 31 mei 2012 zal een tussentijdse rapportering voorliggen. Gezamenlijk studiedag (gehandicaptensector en sector gezinszorg) werd georganiseerd in januari 2012. Een budget van een half miljoen euro is voorzien binnen het VAPH om stimuli te geven aan inclusieve gezinszorg.
127	De wetgeving van de gehandicaptensector en de woonzorgsector wordt gescreend en op elkaar afgestemd zodat er kan samengewerkt worden in zorgcircuits (2014).	Min. Vandeuren	/	De wetgeving van beide sectoren beter afstemmen zal qua uitwerking en concretisering allicht mee afhangen van de resultaten die uit de zorgvernieuwingenprojecten voortvloeien. De koppeling woongarantie met zorggarantie werd uitgewerkt enerzijds in de woonzorgvoorziening groepen van assistentiewoningen en anderzijds binnen de gehandicaptensector onder de vorm van inclusieve woonondersteuning. Het model van beide settings wordt in gezamenlijk overleg en uitwisseling uitgewerkt.
128	Er wordt onderzocht in welke mate personele als financiële middelen, zowel binnen de eigen sector als sectoroverschrijdend, doelmatiger kunnen worden ingezet (2014).	Min. Vandeuren	Idem actie 125 - 127	Idem actie 125– 127
Wie geconfronteerd wordt met dementie kan rekenen op een totaalbeleid dat tav deze doelgroep ontwikkeld wordt.				

129	Het Vlaams totaal beleid tav dementie wordt vertaald in het Vlaams Dementieplan 2010 - 2014 (2010).	Min. Vandeuren	* 18 september 2010: lancering ontwerp dementieplan op Werelddag Dementie en 25 jarig bestaan Vlaamse Alzheimerliga; * 25 november 2010: toelichting Vlaams Dementieplan op Europees Congres Dementie; * 14 december 2010: rondetafelgesprekken met actoren leidt tot herwerkt dementieplan; * 22 februari 2011: Commissie WVG/A van het Vlaamse Parlement leidt tot definitief dementieplan; * 17 september 2011: n.a.v. Werelddag Dementie gezinsdag Vlaamse Alzheimerliga wordt stand van zaken van realisatie Vlaams dementieplan toegelicht; * 20 september 2011: lancering communicatiestrategie genuanceerde beeldvorming dementie; * 9 december 2011: eerste samenkomst begeleidingscommissie.	Zie 'Dementieplan Vlaanderen 2010-2014': overzicht realisaties 2010 – 2014.
Onze samenleving gaat minder krampachtig om met personen met dementie. Destigmatisering van de doelgroep wordt beoogd.				

130	Met de lokale besturen wordt een dialoog aangegaan om in hun lokaal sociaal beleid aandacht te geven aan het concept van de dementievriendelijke gemeente. De opmaak van de volgende lokale sociale beleidsplannen bieden hiertoe een opportuniteit.	Min. Vandeuren	* De inspiratiegids dementievriendelijke gemeenten van de KB Stichting/VVSG en de nieuwe projectoproep worden gepromoot (2011); * Samenwerking met lokale besturen, provincies en sociaal-culturele verenigingen worden gestimuleerd; * De communicatiestrategie (campagneplatform) zit vervlochten in stimuleren van dementievriendelijke gemeenten; * Expertisecentra Dementie (ECD's) hebben hierin expliciete rol gekregen (cf. addenda 2011).	* Lancering inspiratiegids en projecten dementievriendelijke gemeenten door KBS/VVSG op 13 oktober 2011. * Specifieke lancering gids en projecten i.s.m. provincie Limburg op 28 oktober 2011; * De ECD's nemen uitdrukkelijk hun rol op in het realiseren van de projecten dementievriendelijke gemeenten (cf. inspiratiegids).
-----	--	-------------------	--	---

131	Ook de ouderenorganisaties en -raden worden uitgenodigd om mee vorm te geven aan de destigmatisering van dementie en het concept dementievriendelijke gemeente uit te dragen (2014).	Min. Vandeuren	* Expliciete rol aan regionale ECD's en ECD Vlaanderen toegewezen door addendum lopende convenanten; * Globale communicatiestrategie is opgemaakt met doelgroepanalyse op basis van onderzoek Prof. Van Gorp; * Ondersteunend materiaal (campagneplatform, fotobank, catalogus, ambassadeurs, slogan & huisstijl); * Actualisering website www.onthoumens.be (upgrade software); * Genuanceerde beeldvorming wordt opgenomen met Medianet Vlaanderen en VRT.	Via de stuurgroep zijn volgende actoren nauw betrokken bij de strategie: provincies, lokale besturen, KB Stichting, de gebruiker via Vlaamse Alzheimer Liga en Vlaamse Ouderenraad, onderzoeksactoren en de Vlaamse administratie.
	Preventie van dementie wordt betracht via het promoten van een 'Healthy Brain Lifestyle' (een gezonde geest in een gezond lichaam).			

132	De 6 Vlaamse gezondheidsdoelstellingen kunnen bekeken en aangevuld worden vanuit de promotie van een "Healthy Brain Lifestyle" (2014).	Min. Muyters	* Realisatie van de gezondheidsdoelstellingen; * Maximaal kansen bieden om fysiek actieve levensstijl te ontwikkelen of te onderhouden. Cf. Campagne '10.000 stappen, elke stap telt', ronde tafelgesprekken met stakeholders, sensibilisatiecampagne).	Campagne wordt voortgezet met '10.000 trappen telt' (fietsen wordt gepromoot).
133	Huisartsen worden verder gestimuleerd in het kader van preventief medisch onderzoek (2014).	Min. Vandeuren	In de residentiële ouderzorg is de diagnose toegewezen aan de behandelende huisarts of geneesheerspecialist (goedkeuring voorstel rapport RIZIV).	Vlaanderen heeft dit voorstel uit RIZIV-rapport CVG 2010/261 ondersteund.
134	De regionale expertisecentra dementie en de LOGO's stemmen hun acties op elkaar af inzake ziektepreventie en gezondheidspromotie (2014).	Min. Vandeuren	De convenanten met de regionale expertisecentra dementie en het Vlaams expertisecentrum dementie zijn aangepast zodat informatie en sensibilisering sterker aan bod komen. Bijkomende middelen zijn hiervoor uitgetrokken (vanaf 2011).	
	Personen met dementie en hun omgeving beschikken over voldoende informatie over de ziekte en worden over de thematiek gesensibiliseerd. De mantelzorgers kunnen rekenen op voldoende ondersteuning om hun zorg thuis vol te houden.			

135	De ECD's (expertisecentra dementie) worden verankerd in het woonzorgdecreet via een specifiek uitvoeringsbesluit (2011). Hierbij is informatieverstrekking en sensibilisatie een van hun kerntaken.	Min. Vandeuren	Art 68 van het woonzorgdecreet wordt (via mozaïekdecreet) aangepast zodat op termijn gereglementeerde subsidiëring aan de regionale ECD's en mogelijk het ECD Vlaanderen kan toegekend worden. De huidige regeling laat enkel het werken met convenanten toe.	Belangrijkste inhoudelijke wijzigingen addenda regionale ECD's en ECD Vlaanderen (2011): * Uitbreiding doelgroep zorgactoren met vrijwilligers en informele zorgverleners; * Uitbouw expertise dementieconsulentie; * Sterkere sensibilisering in het kader van genuanceerde beeldvorming en destigmatisering dementie; * Deskundigheidsbevordering richt zich ook naar informele zorgverleners en vrijwilligers; * Afstemming van de werkingsgebieden van de regionale ECD's met de SEL's.
136	In het kader van dementie worden de regionale dienstencentra gemonitord op hun opdracht als aanbieders van groepsgerichte activiteiten van algemeen, informatieve en vormende aard aan gebruikers, mantelzorgers en vrijwilligers (2014).	Min. Vandeuren	/	Monitoring is nog niet gestart.
	Tijdige ondersteuning en trajectbegeleiding zijn van belang voor zowel de persoon met dementie als zijn omgeving. Door een vroegtijdige behandeling en een vraaggerichte aanpak kunnen vele problemen ondervangen worden.			

137	De projectmatige inzet van dementieconsulenten wordt geëvalueerd en, mits voldoende budgettaire ruimte, een plaats gegeven binnen het woonzorgdecreet (2011).	Min. Vandeuren	De projecten dementieconsulenten in de thuiszorg, onder begeleiding van LUCAS en het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen, zijn opgestart in 2010 en leveren eind 2011 hun eindrapport met beleidsaanbevelingen af. De voorzieningen dienen aan te geven hoe zij in de toekomst de consultfunctie op een kwalitatieve manier kunnen waarmaken vanuit hun dienstverlening. De projectsubsidiering consult functie van FOTON (2009 – 2012) blijft voorzien in afwachting van de rapporten van de projecten.	Het globale rapport van de dementieconsulenten met beleidsaanbevelingen wordt afgeleverd begin 2012. De rapporten van de respectievelijke projecten, het globale rapport (Vlaamse stuurgroep onder begeleiding van Lucas en het ECD Vlaanderen) en het evaluatierapport van het Agentschap Zorg en Gezondheid worden in juni 2012 met de betrokken projecten besproken en leidt tot verdere beleidsaanbevelingen.
	Er wordt verder werk gemaakt van een geïntegreerd aanbod van zorgverlening zodat vlotter kan worden ingespeeld op de steeds wijzigende noden van de personen met dementie en zijn familie.			
138	De projecten nachtzorg worden geëvalueerd en indien nodig geïntegreerd in de regelgeving (2014).	Min. Vandeuren	Evaluatie van de projecten nachtzorg en acute zorg na ziekenhuisopname leiden tot aanpassingen in de regelgeving. Specifiek Besluit van de Vlaamse Regering voor acute gezinszorg (december 2011).	

139	Een vlotte afstemming tussen thuiszorg en ouderenzorg wordt gerealiseerd door de nieuwe mogelijkheden in het woonzorgdecreet te benutten en door uitvoering te geven aan het concept woonzorgnetwerken (2014).	Min. Vandeuren	Evaluatie projecten nachtzorg en acute gezinszorg is gebeurd. Acute gezinszorg is mogelijk gemaakt via specifiek BVR (2011). Een ontwerp BVR assistentiewoningen is opge maakt.	• Het BVR assistentiewoningen is voorzien is 2012; • De werkingsgebieden van de SEL's, de palliatieve netwerken en de regionale expertisecentra dementie zijn sinds 2012 op elkaar afgestemd; • Overlegplatforms dementie zijn opgericht door een aantal SEL's ism de regionale expertisecentra dementie.
140	De thuiszorg en ouderenzorg spelen in op de specifieke noden van jonge mensen met dementie en hun omgeving, door het ontwikkelen van geëigende vormen van zorgverlening (2014).	Min. Vandeuren	Het Vlaams ECD heeft in 2011 een 10-puntenprogramma over jongdementie aangeleverd. Deze beleidsaanbevelingen moet leiden tot een geëigende aanpak van WVG en opgenomen worden met de zorgactoren.	Programmatie en toewijzing voorafgaande vergunningen in het kader van een nieuw oproepsysteem vanaf 1 januari 2013 wordt onderzocht, voor wat betreft WZC, CVK en DVC. Hierbij wordt voorgesteld om effectief rekening te houden met de noden van personen met jongdementie.
	De hulpverleners, zowel professioneel als vrijwilligers, zowel residentieel als niet-residentieel, worden verder gevormd om op maat zorg te verlenen aan personen met dementie en hun omgeving.			

141	De vormings- en begeleidingsprogramma's van de woonzorgvoorzieningen worden geëvalueerd op hun doelgroepenbenadering waaronder personen met dementie.	Min. Vandeuren	* Financiering referentie personen dementie in de residentiële ouderenzorg is gerealiseerd (federale maatregel ondersteund door Vlaanderen). De Vlaamse expertisecentra ondersteunen de vorming van deze referentiepersonen. * 2010-2011: Zorgethisch lab sTimul wordt verder door Vlaanderen gesubsidieerd om presentie in woonzorg te stimuleren. * Project Herakleitos (Vlaamse Verpleegunie, subsidie WVG in 2010 en 2011) mondt uit in publicatie 'richtlijnen voor de zorgpraktijk, omgaan met knelpunten in de dagelijkse werking voor verpleegkundigen, zorgkundigen en hun leidinggevend (april 2011).	
142	De Vlaamse expertisecentra dementie verbinden er zich toe informatie- en vormingspakketten op te maken en dit in het kader van hun opdracht van deskundigheidsbevordering.	Min. Vandeuren	De Vlaamse expertisecentra werken vormingspakketten uit voor hulpverleners, zowel professioneel als vrijwillig, zowel thuiszorg als residentiële ouderenzorg, om zorg op maat te verlenen.	convenanten zijn in die zin uitgewerkt.

Het wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot alle facetten van dementie wordt gestimuleerd.				
143	Van de ECD wordt verwacht dat ze de wetenschappelijke expertise verder uitbouwen, de internationale ontwikkelingen inzake dementie opvolgen en de overheid informeren en adviseren. Deze resultaatsgebieden zullen naast anderen geformuleerd worden in een uitvoeringsbesluit bij het woonzorgdecreet (2010).	Min. Vandeuren	Art 68 van het woonzorgdecreet wordt (via mozaïekdecreet) aangepast zodat op termijn gerelementeerde subsidiëring aan de regionale ECD's en mogelijk het ECD Vlaanderen kan toegekend worden.	Belangrijkste inhoudelijke wijzigingen addenda regionale ECD's en ECD Vlaanderen (2011): * Uitbreiding doelgroep zorgactoren met vrijwilligers en informele zorgverleners; * Uitbouw expertise dementieconsulenten; * Sterkere sensibilisering in het kader van genuanceerde beeldvorming en destigmatisering dementie; * Deskundigheidsbevordering richt zich ook naar informele zorgverleners en vrijwilligers; * Afstemming van de werkingsgebieden van de regionale ECD's met de SEL's.
Palliatieve patiënten kunnen thuis, in een vertrouwde of een gepaste omgeving sterven en dit in optimale omstandigheden. Hun mantelzorgers kunnen rekenen op voldoende ondersteuning.				
De bevolking wordt geïnformeerd over de mogelijkheden van palliatieve zorg.				
144	De palliatieve netwerken, de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen en vzw Leif nemen een proactieve rol op in het informeren van de bevolking over de mogelijkheden van palliatieve zorg (2014).	Min. Vandeuren	Doorlopende opdracht.	
Het bestaande aanbod van zorgverlening wordt verder op elkaar afgestemd zodat op maat van elke palliatieve situatie naadloos wordt samengewerkt.				

145	De palliatieve netwerken en hun federatie brengen de hulpverleners, zowel professionelen als vrijwilligers, zowel residentieel als niet-residentieel, samen en nemen het voortouw in de netwerking en de expertisepopbouw (2014).	Min. Vandeuren	Doorlopende opdracht.	
146	Voor de palliatieve netwerken, hun federatie en vzw Leif wordt een decretale basis voorzien ter erkenning en subsidiëring binnen de beschikbare budgetten (2012).	Min. Vandeuren	De staatsvorming werpt de vraag op of het herzien van de regelgeving in deze fase nog opportuun is.	
147	De palliatieve dagcentra worden erkend via het woonzorgdecreet (2013). De financiering wordt binnen de budgettaire mogelijkheden voorzien door de Vlaamse overheid en de ziekteverzekering (2013).	Min. Vandeuren	Het vooronderzoek is afgehandeld.	Vanaf 1/1/2013 worden de dagverzorgingscentra voor palliatieve verzorging erkend via een bijkomende bijlage in het stambesluit, op basis van het artikel 52 van het woonzorgdecreet.
148	De projecten nachtzorg worden in het licht van hun werking in palliatieve situaties geëvalueerd en op basis hiervan opgenomen in de regelgeving. (2014)	Min. Vandeuren	/	

	Alle betrokken zorgverleners, mantelzorgers en vrijwilligers kunnen genieten van een voldoende ruime vorming en begeleiding zodat zorg op maat geleverd kan worden.		
149	De palliatieve netwerken, hun federatie en vzw Leif nemen verder hun rol op als ondersteuning voor zorgverleners onder andere via informatie, vormingsmodules en interviews (2014).	Min. Vandeuren	Doorlopende opdracht.
150	De vormingsprogramma's van de woonzorgvoorzieningen worden geëvalueerd op hun doelgroepenbenadering naar palliatieve situaties toe (2014).	Min. Vandeuren	/
De oudere moet goed geïnformeerd zijn over hoe hij zijn wil te kennen kan geven met betrekking tot zijn levenseinde. De wetgeving over patiëntenrechten, palliatieve zorg en euthanasie wordt bevattelijker en toegankelijker gemaakt voor zowel de bevolking als de zorgverleners.			
151	Vzw Leif en de palliatieve netwerken en de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen staan garant voor actuele informatie binnen het wettelijk kader en lichten proactief de doelgroep, hun organisaties en de welzijns- en gezondheidsorganisaties in (doorlopend).	Min. Vandeuren	Doorlopende opdracht.
De zorgbehoefte van de Brusselse ouderen wordt sterker gemonitord en vraagt een geïntegreerde aanpak.			

152	Een Staten-Generaal Woonzorg Brussel wordt voorgesteld (2011).	Min. Vandeuren en Min. Smet	De conceptnota Staten-Generaal Woonzorg Brussel is goedgekeurd door de stuurgroep Woonzorg Brussel (15 juni 2011). De initiatiefnemers zijn de ministers P. Smet, B. Grouwels en J. Vandeuren. Vzw Kenniscentrum Woonzorg Brussel heeft draaiboek voor de organisatie van de Staten-Generaal uitgewerkt; presentatie website HUB; samenwerkingsafspraken; samenstelling focusgroepen.	De Staten-Generaal Woonzorg Brussel is voorzien in december 2012. De Staten-Generaal moet een antwoord bieden op vragen als: Wat zijn de woonzorgnoden van de Nederlandstalige Brusselaars en hoe kunnen de Vlaams erkende Brusselse woonzorgactoren hierop tegen 2020 een kwalitatief en performant antwoord bieden? Welke zijn de kritische succesfactoren om dit doel te bereiken? De conclusies van de Staten-Generaal moeten leiden tot concrete beleidsaanbevelingen en een geactualiseerd masterplan voor Brussel.
De Nederlandstalige thuiszorg wordt verder uitgebouwd en bereikt meer Brusselse ouderen.				
153	De thuiszorgdiensten worden gestimuleerd om hun netwerk in Brussel te versterken (2014).	Min. Vandeuren	/	Zie Staten-Generaal Woonzorg Brussel.
154	De nood aan een gecentraliseerde (virtuele) loketfunctie en een centraal infonummer voor de Nederlandstalige thuiszorg in Brussel wordt onderzocht.	Min. Vandeuren	de gecentraliseerde loketfunctie wordt opgenomen door het Brussels Overleg Thuiszorg.	Het erkend SEL Brussels Overleg Thuiszorg is telefonisch en per e-mail bereikbaar voor elke vraag naar Nederlandstalige eerstelijnszorgverlening in Brussel. Zie ook Staten-Generaal Woonzorg Brussel.
Meer Brusselse ouderen vinden hun weg naar het aanbod van de lokale dienstencentra.				

155	Het polyvalent gebruik van gemeenschapsinfrastructuur in Brussel wordt gestimuleerd binnen het aanbod van de lokale dienstencentra.	Min. Vandeuren	Een aantal Brusselse Lokale Dienstencentra zijn erkend binnen de infrastructuur van een gemeenschapscentrum.	
156	Ikv het lokaal sociaal beleid wordt een geïntegreerd informatiebeleid aangemoedigd in Brussel	Min. Vandeuren	/	Zie Staten-Generaal Woonzorg Brussel.
157	Een schaalvergroting van de organisatie van dienstencentra met een decentraal aanbod via de gemeenschapscentra in Brussel wordt onderzocht.	Min. Vandeuren	Fusie raad van bestuur vzw Lokaal Dienstencentrum het Anker en vzw Lokaal Dienstencentrum Forum tot een personele unie, met de bedoeling om op termijn te evolueren tot één vzw.	
158	De rol van de VGC als regisseur en als potentieel inrichtende overheid van de dienstencentra wordt gescreend.	Min. Vandeuren	Algemeen zorgstrategisch koepelplan woonzorgzones Brussel.	Dit wordt toegepast bij de evaluatie van zorgstrategische plannen uit Brussel, en eventueel bij aanvragen tot het verkrijgen van een voorafgaande vergunning.
Het concept van de woonzorgzones wordt geëvalueerd.				

159	Een nieuw strategisch plan wordt uitgewerkt waarbij rekening wordt gehouden met het concept woonzorgnetwerken (2012).	Min. Vandeuren	permanente bijsturing Koepelplan Woonzorg Brussel met virtuele gelijkschakeling van concept woonzorgzone Brussel met woonzorgnetwerken Brussel.	Zie Staten-Generaal Woonzorg Brussel.
Ook ouders van anders etnische oorsprong vinden hun weg naar het Brusselse zorgaanbod.				

160	Vanuit de grootsteden wordt een netwerk voor expertise-ontwikkeling en uitwisseling opgezet voor ouders van een andere etnische oorsprong.	* In overleg met Min. Brigitte Grouwels zal via de Stuurgroep Woonzorg Brussel de interculturalisering van de zorgsector mee op de agenda worden gezet via onder andere de organisatie van de Staten-Generaal Woonzorg Brussel (december 2012). In het kader van de voorbereiding van deze Staten-Generaal wordt deze thematiek op aangeven van het Kenniscentrum Woonzorg Brussel mee voorbereid door de Brusselse Welzijnsraad. Via een uitgebreide kwalitatieve bevraging bij ouders, mantelzorgers en zorgverstrekkers wordt gepeild naar de noden en ervaring rond 'ouder worden in Brussel'. Hiervoor zijn een 30-tal focusgroepen voorzien, waarvan 6 of 7 groepen van allochtone ouders (Marokkaanse, Turkse en Subsaaharaanse) en mantelzorgers. Voor de toeleiding en bevraging van deze groepen wordt samengewerkt met Ovallo (Overlegplatform Allochtone	Verschillen in taal, cultuur en religie en een andere kijk op zorg maken dat hulpverleners niet altijd weten hoe gepast te reageren en te handelen. Informatie over goede praktijken en ondersteunende initiatieven zijn dan een reële nood. Daarnaast kunnen ook intervisie en thematische vorming soelaas bieden. Plaatselijke initiatieven spelen hier al gepast op in, op Vlaams niveau is nog geen overkoepelende aanpak uitgewerkt al is de globale context waarin de ouderenzorg opereert wel van die aard dat de omgang met hulpvragers van diverse origine moet gewaarborgd zijn.
-----	---	---	---

				Ouderen) en de ambassadeurs uit het project Bruggenbouwers. * Daarnaast werd er eind december 2011 de studie voorgesteld “Naar een interculturele gezondheidszorg”, die was uitgevoerd in opdracht van de federale minister van Volksgezondheid. De studie bevat 46 aanbevelingen die gedaan zijn door de ETHEALTH-werkgroep en die betrekking hebben op een gelijkwaardige gezondheid en gezondheidszorg voor migranten en etnische minderheden. Er is aan het departement WVG gevraagd de 46 aanbevelingen te screenen en na te gaan welke bijdrage er vanuit Vlaanderen kan gebeuren. Op basis van deze screening zullen we dan bekijken welke verdere stappen er eventueel dienen te worden gezet en welk overleg er hiervoor nodig is met welke actoren.
--	--	--	--	--

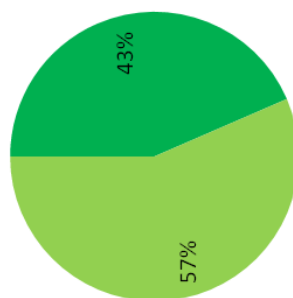
2.5 Actief en productief ouder worden

Ouderen zijn actief op vele domeinen. Ze nemen allerlei rollen op en vervullen op die manier een belangrijke maatschappelijke functie. In dit hoofdstuk worden een aantal maatregelen van Vlaanderen voorgesteld om het actief en productief ouder worden te bestendigen en te stimuleren en zo de integratie in de samenleving en het welbevinden van ouderen te bevorderen.

Grafische voorstelling volgens actiestatus

Overzicht status 23 acties

■ gerealiseerd (43%) ■ op schema (57%)

Overzicht volgens acties

Actienr.	Actie (en deadline)	Bevoegde minister	Mijlpa(a)(en) 2011	Motivering status
	Vlaanderen wil meer 50-plussers aan het werk houden door de loopbanen te verlengen.			
	De doelgroep wordt gesensibiliseerd om zo een breed draagvlak voor 'langer werken' te creëren.			
161	De toolbox 50+ wordt ontwikkeld (2010). Deze waaiert van arbeidsmarktinstrumenten moet werkgevers en werknemers de handvaten aanreiken om medewerkers bewust en gericht langer aan het werk te houden (2014). De toolbox 50+ zal gelanceerd worden via een communicatiecampagne (2011).	Min. Muyters	* lancerings- en persconferentie op 9/6 * tegen eind 2011 een goedgekeurd project binnenhalen voor voortzetting campagne/vormingsplan/optimalisering toolbox	Campagne werd gelanceerd, Doorstart campagne "De juiste stoel", met klemtoon op de verdere ontwikkeling en het ondersteunen en trainen van het actieve gebruik van een geïntegreerde toolbox voor een duurzaam loopbaanbeleid binnen organisaties.
	In oudere werknemers wordt geïnvesteerd door in te zetten op competentie- en loopbaanversterking.			
162	De ondervertegenwoordiging van oudere werknemers in de stelsels van loopbaanbegeleiding en opleidingscheques wordt gereduceerd (2014).	Min. Muyters	Een stand van zaken wordt opgeleverd in het tweede kwartaal van 2011. Een evaluatierapport wordt opgeleverd in het vierde kwartaal van 2011.	a) Loopbaanbegeleiding In november 2011 werd het evaluatierapport op de Raad van Bestuur van VDAB besproken. Aan ouderen dient blijvende aandacht geschonken te worden, vooral bij sensibilisering, communicatieacties en de samenwerking met de basisdienstverlening (ifv doorstroom). Van de 1474 in 2011 opgestarte loopbaanbegeleidingen werden 313 verstrekt aan 45+ers, oftewel 21,2%, tegenover 19,5% in 2010.

163	Als stimulans voor loopbaanbegeleiding en competentie management wordt het persoonlijk ontwikkelingsplan ontwikkeld, verspreid en verankerd (2014).	Min. Muyters	April 2011: start innovatieplatform samen met IWT Juli 2011: er wordt, in samenwerking met de partners, een generiek POP-concept opgeleverd. Oktober 2011: op basis van de evaluatie innovatieplatform wordt beslist om zelf een prototype te maken of om passende software aan te kopen	b) Opleidingscheques In 2010 werd het stelsel van opleiding- en begeleidingcheques bijgesteld. Dit verklaart een daling in het aantal gehonoreerde aanvragen tussen 2009 en 2010, die zich in mindere mate voortzet naar 2011. De participatie van de 50+ers stijgt van 17,6% in 2009 over 18% in 2010 tot 18,8% in 2011. a) Opleveren generiek POP-concept Het ontwikkelde POP-model is het startpunt bij het uitwerken van de contexteigen POP-trajecten binnen een ESF-oproep. In totaal worden met 21 ESF projecten in diverse contexten een bereik beoogd van 2.100 POP-trajecten in de verschillende contexten. Binnen de ESF-themawerking worden de vragen m.b.t. het gebruik van POP in verschillende contexten behandeld. Een evaluatiestudie door het HIVA zal ondersteuning bieden mbt het definiëren van een POP-model over de diverse contexten heen. b) IWT-project. De oorspronkelijke timing van dit project heeft vertraging opgelopen, enerzijds omdat de planning werd aangepast aan het ESF-traject, anderzijds omwille van interne IWT-moeilijkheden. Het innovatieplatform werd op 26 oktober 2011 officieel gelanceerd met een looptijd tot februari 2012.
-----	---	--------------	---	---

164	Een VIA Doorbraak Ronde tafel "De lerende Vlaming en actief ouder worden" wordt georganiseerd en moet leiden tot verdere beleidsinitiatieven (2011).	Min. Muyters	* een ronde tafelconferentie; * een verslag van de ronde tafel met beleidsuggesties; gepubliceerd op VIA website * een VESOC nota met beleidsuggesties naar sociale partners.	Resultaten van de ronde tafel zijn beschikbaar, output wordt gebruikt voor uitrol initiatieven ikv een loopbaanakoord (nog niet duidelijk tegen wanneer dit rond zal zijn).
165	Het langer werken van werknemers in de sociale economie wordt onderzocht op basis van deze analyse opgenomen in de geplande hervormingen van de sociale en beschutte werkplaatsen en de lokale diensten (2012).	Min. Van den Bossche		Er wordt geen specifiek onderzoek gedaan naar langer werken van werknemers in de sociale economie. Het is de bedoeling om met de hervorming voor iedereen de nodige ondersteuning te bieden en die ook periodiek te evalueren en bij te sturen waar nodig. Op die manier kunnen ook noden die gerelateerd zijn aan het ouder worden meegenomen worden in het ondersteuningspakket.
	Een duurzaam HR (human resources) beleid wordt ontwikkeld.			
166	Competentie- en loopbaandenken, diversiteitsbeleid en het leeftijdsbewust personeelsbeleid wordt sterker in het HR beleid geïntegreerd. Jaarlijks worden minimaal 100 diversiteitsplannen Leertijd & Werk gerealiseerd. Ook sectorconvenanten, ESF-projecten en het	Min. Muyters	Realisatie 100 diversiteitsplannen Leertijd en Werk; visienota's ivm loopbaanvisie en ivm verandertraject diversiteitsbeleid. Haalbaarheidsstudie naar meetinstrument voor werkbaar werk op bedrijfsniveau ('de Vlaamse WAI') (transnationaal ESF project).	Oplevering Haalbaarheidsstudie 'afgeleide Vlaamse WAI' eind juni 2013.

onderzoek van en begeleiding door het expertisecentrum Leef tijd & Werk dragen bij tot het leeftijdsbewust personeelsbeleid (2014).				
Een sluitende aanpak voor oudere werkzoekenden wordt ontwikkeld en geïmplementeerd. Er wordt ingezet op versterkte begeleiding, loopbaanheroriëntatie en vraaggestuurde bemiddeling.				
De systematische aanpak 50+ wordt uitgebreid.				
167	Met oog op uitbreiding wordt de verplichte systematische aanpak 50+ geëvalueerd (2009: start met 50-52 jarigen; 2010: evaluatie en nieuw akkoord; 2011: uitbreiding 53-55 jarigen; eind 2011: nieuwe evaluatie).	Min. Muyters	Start onderhandelingen met sociale partners over uitbreiding tot 58 jaar.	De systematische aanpak 50+ werd in 2011 uitgebreid tot 55 jaar, en vanaf juni 2012 in kader van het Loopbaanakkoord tot 58 jaar.
Oudere werkzoekenden, zowel de verplichte als de niet verplichte groep, kunnen rekenen op begeleiding en opleiding.				
168	Het bestaande begeleidings- en opleidingsaanbod wordt toegankelijker gemaakt voor alle werkzoekende 50-plussers (2010).	Min. Muyters	JOP VDAB 2011: Een bereik van 100% voor de doelgroep actief 50+	a) Begeleiding De doelgroep 'systematische aanpak 50+' werd in 2011 uitgebreid tot 55 jaar, en vanaf juni 2012 in kader van het Loopbaanakkoord tot 58 jaar. De nieuw ingestroomde 50-plussers krijgen verplicht een infosessie, 52+ers die reeds van voor de doelgroepuitbreiding werkzoekend zijn en die zich spontaan melden bij VDAB krijgen een aangepast aanbod, o.a. vacatures via mail op maat. b) Competentieversterking In kader van de continuering van de WIP-middelen zal door

					de VDAB ingezet worden op een toename van het aantal competentieversterkende trajecten voor de doelgroep 50+ en op het sensibiliseren over competentieversterking (Toolbox 50+).
	Ontslagen oudere werknemers omwille van herstructurering kunnen een beroep doen op specifieke begeleiding.				
169	De kwaliteit van de begeleiding wordt versterkt door een certificering van het outplacement (2010).	Min. Muyters	Jaarverslag Certo is in november 2011 opgeleverd.		39 gecertificeerde kantoren; jaarverslag Certo wordt in november 2011 opgeleverd; werking is operationeel.
170	Voor een werkzoekende die na outplacement niet aan werk geraakt, wordt een sluitend vervolgtraject door VDAB ontwikkeld (2010) en aangeboden (2014).	VDAB	/		Evaluatie gepland in 2012, Voor individueel outplacement is er voor de 50+-ers een warme overdracht vanaf 2012 voorzien. Werkzoekenden die na een collectieve outplacementbegeleiding niet uitgestroomd zijn naar werk, krijgen een VDAB-begeleidingsaanbod. Er is een evaluatie gepland in 2012. Voor individueel outplacement is er voor de 50-plussers een warme overdracht vanaf 2012 voorzien.
Oudere ondernemers spelen een belangrijke rol in de Vlaamse economie. Hun rol wordt meer ondersteund.					
	Op regelmatige tijdstippen vinden simulaties van de effecten van de vergrijzing op het ondernemersbestand plaats waarop het beleid kan inspelen.				

171	In samenwerking met de Studiedienst van de Vlaamse Regering wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor het uitvoeren van simulaties van effecten van de vergrijzing op het ondernemersbestand (2010). Dit moet leiden tot een adequaat monitoringsinstrument.	Min. Peeters	Definitieve versie van de nota tegen eind 2011.	Er wordt vertrokken van de bevolkingsvooruitzichten zoals opgesteld door SVR. Ook beschikken we over de 'graad' van zelfstandigen zoals geregistreerd in het recente verleden (d.i. het aantal zelfstandigen per inwoner). Dit per geslacht en leeftijdsgroep, zo ook de oudere bevolkingsgroep. Er was in het recente verleden een duidelijk stijgende trend van die graad van zelfstandigen. Dit wordt doorgetrokken in een aantal scenario's (constant, trendafzwakking en trendhandhaving). Dit alles per geslacht en leeftijdsgroep. De berekeningen gedaan voor de zelfstandigen is hoofd- en bijberoep en helpers zijn afgewerkt. Nu wordt er gewerkt aan een verbijzondering met enkel de hoofdberoepen.
	Er wordt een doordacht beleid ontwikkeld voor overname van familiebedrijven. De bedrijfscontinuïteit van bestaande ondernemingen door generatiewisseling: overname wordt hierdoor beter gegarandeerd en in goede banen geleid.			

172	Via de projecten "continuïteitsmanagement met specifieke aandacht voor overdracht of overname van ondernemingen", krijgt het beleid beter zicht op de noden van familiebedrijven en het stijgend gebrek aan familiale opvolgingen (2012).	Min. Muyters en Min. Peeters	Oplevering van de Studie van het Steunpunt Fiscaliteit en Begroting aangaande "Artikel 60bis VL. W. Succ. Rechtsvergelijkend onderzoek "en" Voorstel alternatieve overdrachtsregeling voor bedrijven". Hierin werd een onderzoek gevoerd naar de problemen met het huidige artikel 60bis W. Succ. en 140bis W. Reg. waarin de vrijstellingen/verminderingen bij overdrachten van ondernemingen en vennootschappen worden geregeld. Hiervoor werden een aantal stakeholders bevroegd.	De studie werd opgeleverd en is raadpleegbaar op volgende website: http://www.steunpuntfb.be/onderzoek_01.html#ProjectB5 . Deze projecten werden begin 2010 geselecteerd via de oproep ondernemerschap. De meeste projecten lopen nog tot half 2012. Evaluatie volgt nog.
173	De projecten "Creëren van een faciliterend start-, groei- en overnamekader" kunnen verlengd worden (2012).	Min. Muyters en Min. Peeters	Ontwikkeling van een alternatief van de huidige regelgeving op basis van de resultaten van de evaluaties uitgevoerd door het Steunpunt Fiscaliteit en Begroting en de werkgroepen die tijdens het jaar 2010 door de administratie werden georganiseerd met een aantal stakeholders.	In 2008 lanceerde het Agentschap Ondernemen een EFRO-oproep met beleidsaccent "creëren van een faciliterende start-, groei- en overnamekader". In 2010 werd er opnieuw een EFRO-oproep gelanceerd met als doel verlenging van de projecten die binnen deze oproep betrekking hadden op de overname- en opvolgingsproblematiek. De meeste van deze verlengingsprojecten zijn intussen afgelopen. Het masterplan voor opvolging en overname zorgt voor continuïtering inzake dit beleidsaccent.

174	Een geïntegreerd beleid voor generatiewissel, opvolging en overname wordt ontwikkeld (2011) en uitgevoerd (2014). Het beleid behelst de luiken bewustmaking, informatie en begeleiding, flankerende fiscale maatregelen en eventuele financiële stimuli.	Min. Muyters en Min. Peeters	Opname van een alternatief voor de huidige artikelen 140bis W. Reg. en 60bis W. Succ. in het programmamadecreet 2012. Hierin wordt een vrijstelling gecreëerd inzake schenkingsrechten teneinde ondernemers van familiale ondernemingen en vennootschappen er toe aan te zetten bij leven actief na te denken over hun opvolging. Teneinde te vermijden dat deze ondernemingen en vennootschappen waarbij de ondernemer zijn bedrijf niet bij leven heeft kunnen overdragen zouden onderworpen worden aan hoge successierechten, werd voorzien in een verlaagd tarief. Dit alternatief werd gebaseerd op de studie van het Steunpunt Fiscaliteit en Begroting. In oktober 2011 lanceerde het Agentschap Ondernemen het Masterplan voor opvolging en overname. Het masterplan is er op gericht om de bedrijfscontinuïteit van bestaande ondernemingen door generatiewisseling of overname te stimuleren en in goede banen te leiden.	De ontwerptekst werd opgenomen in het programmamadecreet van 2012 en zal in principe in werking treden op 1 januari 2012. Het masterplan omvat voor de periode 2011-2014 een reeks acties op vlak van bewustmaking, informatieverstrekking en begeleiding, zoals een mediacampagne, de Week van de bedrijfsoverdracht, een website, brochures, infosessies en nieuwe subsidies voor kandidaat-overdragers die zich nog in de oriëntatiefase bevinden. Zij kunnen, via het EFRO-project Strategisch Ondernemen, beroep doen op individuele coaching bij het maken van fundamentele keuzes bij de voorbereiding van de bedrijfsoverdracht. Daarnaast wordt de kmo-portefeuille uitgebreid met subsidies voor strategisch advies over een overdrachtsplan. De eerste resultaten van het Masterplan voor opvolging en overname zijn intussen gekend. Tijdens de eerste Week van de bedrijfsoverdracht vonden 47 infosessies plaats met in totaal 1635 deelnemers. Daarnaast vroegen ook 900 mensen het informatiepakket bedrijfsoverdracht van het Agentschap Ondernemen aan. Dit pakket helpt bij de bewustmaking voor een tijdige voorbereiding van de bedrijfsoverdracht. Het eerste jaar focust het masterplan zich op de bedrijfsleider die zich voorbereidt op de bedrijfsoverdracht. Later worden daar aan toegevoegd: "familiale opvolging", "start door overname" en "groei door overname".
			Fiscale maatregelen ter stimulering van familiale opvolgingen worden voorzien.	

175	De aanpassing van de loonlastenvoorwaarde bij de overdracht van familiale ondernemingen en vennootschappen naar aanleiding van een overlijden van één van de aandeelhouders of eigenaars wordt verlengd (2011).	Min. Muyters en Min. Peeters	Idem als voorgaande, waarbij evenwel in een overgangsmaatregel werd voorzien voor overlijdens die dateren van voor 1 januari 2012 (inwerkingtreding nieuwe maatregel). Voor deze overlijdens werd de crisismaatregel verlengd. Vanaf 2012 wordt het in Vlaanderen fiscaal voordeliger om een onderneming te schenken. Daarmee wil onze regio de bedrijven stimuleren om de overdracht op tijd te plannen. Het komt de continuïteit van onze ondernemingen ook ten goede.	idem als voorgaande.
			Het Vlaams parlement keurde het programmadecreet goed. Dat decreet bevat een belangrijk hoofdstuk over de hervorming van de fiscale behandeling van de overdracht van familiale ondernemingen en vennootschappen, zowel bij leven als bij overlijden.	
			De overheid stelt de bedrijfsschenking van familiale ondernemingen en vennootschappen in Vlaanderen	

			vanaf 2012 fiscaal vrij, om zo een tijdige bedrijfsverdracht extra te stimuleren. Het verven van de onderneming wordt onderworpen aan het verlaagd tarief van 3% in rechte lijn, tussen echtgenoten of samenwonenden. Zo wil Vlaanderen ondernemers er meer dan ooit toe aanzetten om actief en tijdig de overdracht te plannen om zo de continuïteit van de bedrijfsvoering te garanderen. De voorwaarden om van het fiscale gunsttarief te kunnen genieten bij schenking respectievelijk vererving werden op elkaar afgestemd. Dat vermijdt mogelijke verwarring en maakt de regelgeving in globo minder complex. De te vervullen voorwaarden zijn nu ook minder stringent waardoor onder meer ook kleinere ondernemingen in aanmerking komen (terwijl dit onder de vroegere gunstregeling niet het geval was). De loonlastenvoorwaarde werd afgeschaft.
--	--	--	---

176	Vlaanderen ondersteunt ten volle het Europees Jaar van het Vrijwilligerswerk (2011) met aandacht voor de oudere vrijwilliger.	Min. Vandeuren	Zie ook 178. In het jaar van de vrijwilliger werd meer dan 1 miljoen euro extra geïnvesteerd in de ondersteuning van vrijwilligers in de zorgsector. Het initiatief past in het Europese jaar van de Vrijwilliger, maar veel meer nog in de ambitie van een zorgzame samenleving. 400.000 euro werd extra besteed aan het autonoom vrijwilligerswerk. Zo kunnen meer organisaties een beroep doen op een subsidie als autonome vrijwilligersorganisatie in de zorg en krijgen de bestaande organisaties meer slagkracht. Hierbij werd onder andere extra aandacht besteed aan de omkaderingsnoden van de grotere vrijwilligersorganisaties.	Met het tweejarig project "vrijwilligers vóór ouderen, tegen sociaal onrecht" (2011-2012) onderzoekt het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk, met de steun van Vlaams minister van armoedebestrijding Ingrid Lieten, welke rol vrijwilligerswerk concreet kan spelen bij het bestrijden van armoede, met extra aandacht voor armoede bij ouderen. In 2012 brengen ze door middel van kwalitatieve interviews en rondetafelgesprekken de bestaande praktijken in het vrijwilligerswerk in kaart. Inspirerende acties met betrekking tot het tegengaan van armoede bij ouderen zullen in 2012 ook op www.succesvolvrijwilligen.be in de kijker staan.
De vrijwillige inzet van ouderen in het brede spectrum van het Vlaamse verenigingsleven, van organisaties, voorzieningen en adviesraden wordt verder onderkend en ondersteund.				

Het vrijwilligerswerk onder meer van en voor ouderen, wordt meer erkend. De financiële, materiële en institutionele voorwaarden worden geëvalueerd en, indien haalbaar, aangepast. Het vrijwilligerswerk en de contacten tussen de verschillende vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties worden bevorderd.				
177	De samenwerking inzake vrijwilligerswerk tussen diverse overheden wordt bevorderd en op elkaar afgestemd via de convenant vrijwilligerswerk tussen Vlaanderen, de Provincies en de VGC (2011).	Min. Vandeuren	Een nota voor met opportuniteiten en knelpunten zoals aangebracht door elk van de betrokken partijen met het oog op een betere afstemming en gecoördineerde invulling van het ondersteuningsaanbod voor vrijwilligerswerk. Momenteel ligt deze nota voor.	Hiervoor werd in 2011 een werkgroep opgericht met vertegenwoordigers van de provincies, de VVSG en het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk.
	Ouderen die zich vrijwillig inzetten of willen inzetten moeten kunnen rekenen op rekrutering, duidelijke afspraken, een verzekering, een goed onthaal, een passende vorming en omkadering.			
178	Het Besluit houdende de algemene bepalingen die van toepassing zijn op de erkende organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk en de organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering (2010).	Min. Vandeuren	Op 3 april 2009 werd een nieuw decreet betreffende het georganiseerd vrijwilligerswerk in de welzijn- en gezondheidssector goedgekeurd. Het nieuwe decreet legt het ingebouwd vrijwilligerswerk een aantal bepalingen op die voordien enkel voor het autonoom vrijwilligerswerk van toepassing waren. Daarnaast vormt het de basis voor de erkenning en de subsidiering van het autonoom vrijwilligerswerk.	De twee BVR's behelzen: 1. Besluit van de Vlaamse Regering houdende de algemene bepalingen die van toepassing zijn op de erkende organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk en de organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk (26-02-2010): Dit besluit behandelt drie belangrijke zaken: de rekrutering, onthaal en vorming; de afsprakennota en de verzekering. 2. Besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van de erkenning en de subsidiëring van organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk: Het besluit bepaalt zowel de erkenningsprocedure als de procedure voor de intrekking van de erkenning en de subsidiecriteria en ook de lijst met in te dienen documenten bij een erkenningsaanvraag werd geactualiseerd en herschikt.

			Dit wordt vertaald in twee afzonderlijke BVR's: één dat geldt voor alle vrijwilligersorganisaties en één dat de erkenning en de subsidiering van het autonoom vrijwilligerswerk uitwerkt. Dit regelt de erkenning en de subsidiëring van het autonoom vrijwilligerswerk		
179	Er wordt onderzocht hoe nieuwe impulsen kunnen gegeven worden aan de vrijwilligersoppras door een verhoging van de werkingstoelage (2011).	Min. Vandeuren	Uitbreiding omkadering van oppasdiensten (vrijwilligers) en diensten voor gezinszorg wordt onderzocht.	In 2012 is er een budget van 228.000 euro voorzien wat de werkingstoelage met 12 % zal verhogen.	
De mogelijkheden van ouderen worden versterkt om op een haalbare manier de zorg voor kleinkinderen te kunnen opnemen.					
180	Gezinsvriendelijke maatregelen, zoals flexibele werkuren, worden vanuit Vlaanderen ondersteund en gestimuleerd zodat grootouders kunnen instaan voor naschoolse opvang (2014).	Min. Muyters	Doorlopend	Vlaamse werknemers die een loopbaanonderbreking of tijdskrediet opnemen kunnen onder bepaalde voorwaarden bovenop de federale RVA-uitkering een bijkomende aanmoedigingspremie (AWAP) ontvangen van de Vlaamse overheid. Oudere werknemers genieten bijzondere voorwaarden. Opvolging gebruik aanmoedigingspremies gebeurt via het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie.	

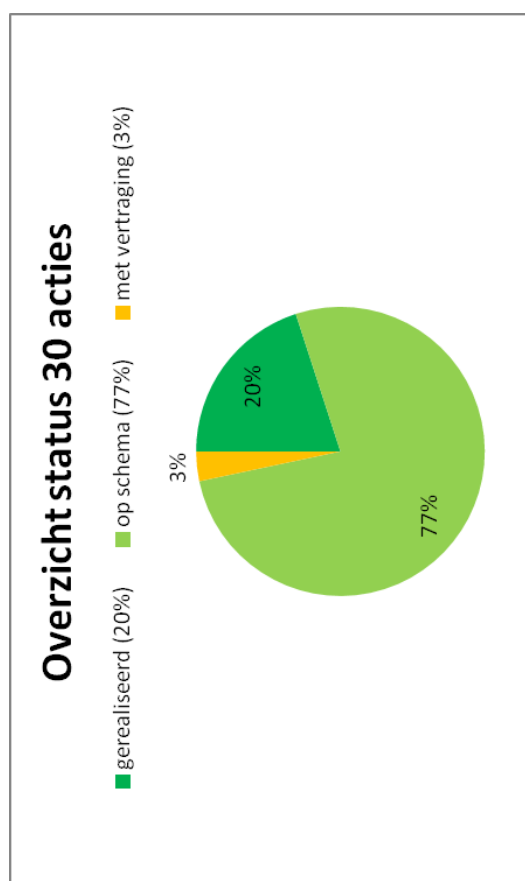
181	Vlaanderen investeert verder in professionele kinderopvang zodat grootouders niet gedwongen worden om full time de zorg van hun kleinkinderen op te nemen (2014).	Min. Vandeuren	De capaciteit van de kinderopvang in Vlaanderen werd verder uitgebreid. Een injectie van 10 miljoen euro in 2010 en 18 miljoen euro in 2011 werd gedaan in kinderopvang. Dit komt neer op meer dan 8000 kinderopvangplaatsen sinds 2010.	In 2012 wordt verder geïnvesteerd in kinderopvang en wordt 7 miljoen euro voor verdere uitbreiding voorzien. Dit komt neer op 2000 extra kinderopvangplaatsen.
			Het decreet kinderopvang werd voorbereid.	Goedkeuring van het decreet door het Vlaams Parlement op 28 maart 2012. * Bekrachtiging van het decreet door de Vlaamse Regering op 20 april 2012. * Ontwikkelen van de onderliggende uitvoeringsbesluiten van het decreet (waaronder werken aan de competenties van de medewerkers in de kinderopvang voor baby's en peuters). * Uitbreidingsronde 2012 gelanceerd in maart 2012. Definitieve toewijzing voorzien in september 2012. * Najaar 2012 opmaak principenota en beslissingskader uitbreidingsronde 2013.
De mantelzorgers worden voldoende ondersteund, begeleid en gewaardeerd met oog op het in stand houden van hun draagkracht.				
	De mantelzorger (en de gebruiker) wordt voldoende geïnformeerd over de mogelijkheden en beperkingen van de woonzorg en van eventuele andere hulp- en dienstverlening.			
	De persoonlijke levenssfeer van de mantelzorgers (en de gebruiker) wordt geëerbiedigd zonder enige vorm van discriminatie.			
	De mantelzorger, als onontbeerlijke informatieverstrekker over de toestand van de zorgbehoevende, wordt onderkend en actief betrokken bij de uitbouw van het zorgproces.			

182	De erkende voorzieningen, woonzorgnetwerken en verenigingen uit het woonzorgdecreet worden gemonitord op basisprincipes om de mantelzorgers voldoende te ondersteunen, te begeleiden en te waarderen met het oog op het in stand houden van de draagkracht van de mantelzorgers (2014).	Min. Vandeuren	Doorlopende opdracht.	Er zijn 6 erkende en gesubsidieerde verenigingen van gebruikers en mantelzorgers. De SEL's werken aan een volledig overzicht van zorgaanbieders, verenigingen van mantelzorgers en gebruikers en de vrijwilligersorganisaties binnen hun eigen werkgebied en bieden deze informatie aan via een website die voor iedereen toegankelijk is.
183	Een bijzondere rol is weggelegd voor de verenigingen van gebruikers en mantelzorgers. Zij kunnen blijven rekenen op ondersteuning vanuit de Vlaamse Overheid (2014).	Min. Vandeuren	OKRA-Zorgrecht is erkend (2010) en gesubsidieerd (2011) als zesde erkende vereniging van gebruikers en mantelzorgers (de programmatie is hierbij volzet).	Okra-zorgrecht richt zich sterk naar ouderen in de residentiële ouderenzorg.

2.6 Wonen en energie

Naarmate mensen ouder worden, zijn ze in toenemende mate aangewezen op hun directe leefomgeving, hun woning en de buurt waarin ze wonen. Vlaanderen zorgt voor aangepaste, betaalbare en duurzame woningen in een duurzame omgeving. Voorbeelden van dergelijke acties vindt u in dit hoofdstuk.

Grafische voorstelling volgens actiestatus

Overzicht volgens actie

Actienr.	Actie (en deadline)	Bevoegde minister	Mijlpa(a)(en) 2011	Motivering status
We creëren aangepaste woningen voor ouderen.				
	Het "Universal Design"-principe (levenslang, duurzaam en aanpasbaar bouwen) wordt gepromoot in de architectuurwereld om zo de toegankelijkheid van de woningen te bevorderen. Hierbij wordt het doel publiek verruimd tot onder andere ouderen.			
184	De ontwerprijds meegroeiwonen van vzw Enter wordt gebruikt als basis voor het promoten van het 'Universal Design'-principe in de architectuurwereld (2014).	Min. Van den Bossche	Wanneer de VMSW externe presentaties geeft over toegankelijkheid en goede praktijkvoorbeelden VMSW wordt er in deze presentatie steeds de ontwerprijds meegroeiwonen (met website www.meegroeiwonen.info) vermeld. De ontwerprijds meegroeiwonen is ook opgenomen in de publicatietool van de Vlaamse overheid en kan door iedereen worden geraadpleegd.	
	Bij alle door de overheid gefinancierde wooninvesteringen wordt gestreefd naar een minimumaanbod aan levenslange en duurzame woningen.			
185	In de programmering voor de sociale woningbouw wordt in verhouding met de demografische tendensen een aanbod aan aanpasbare woningen opgenomen (2014)	Min. Van den Bossche	In het C 2008 zijn criteria opgenomen voor aanpassingen gericht naar minder valide personen.	Zo dienen alle sociale appartementen waarbij de woning op het gelijkvloers is gevestigd te voldoen aan het aangepast In de

					beoordeling van de bouwaanvragen let men hier uitdrukkelijk op.
186	In de ontwerprijtlijnen voor de sociale huisvesting van de VMSW wordt in een afzonderlijk luik expliciet aandacht besteed aan normen voor aanpasbaar bouwen.	Min. Van den Bossche	In het C 2008 is een onderdeel opgenomen rond aanpasbaar, aangepast en levenslang wonen	Om aanpasbaar en aangepast wonen te stimuleren wordt een financiële ondersteuning geboden. Daarnaast tracht men via toelichtingen die regelmatig georganiseerd worden bij verschillende organisaties om het wonen voor ouderen te stimuleren.	
	Woningaanpassingen die het thuis wonen van zorgbehoevende ouderen ondersteunen, worden gestimuleerd en beter gecoördineerd.				
187	Het woonzorgdecreet verruimt de rol van de RDC in dit verband (2010). Naast objectief advies verlenen over en binnen het bereik brengen van het volledige aanbod van materiële en immateriële hulp en dienstverlening, worden zij ook verwacht van advies te geven over woningaanpassingen en over technologische aanpassingen. Ze bieden ergotherapeutische begeleiding aan en kunnen optioneel de volledige begeleiding van de aanpassing van de woning op zich nemen. Die begeleiding kan bestaan in advies over mogelijke uitvoerders van aanpassingswerkzaamheden, de begeleiding bij de uitvoering van die werkzaamheden en ondersteuning bij de praktische en administratieve formaliteiten (2014).	Min. Vandeurzen	Doorlopende opdracht.		

188	Bij de evaluatie en harmonisering van de renovatiepremie en verbeterings- en aanpassingspremies zullen aspecten van levenslang wonen en toegankelijkheid worden meegenomen (2010-2011). In de herziening van het premiestelsel zal expliciet aandacht worden besteed aan de betoelaging van woningaanpassing.	Min. Van den Bossche	Het onderzoek mbt aanpassing van het premiestelsel is lopende met specifieke aandacht voor de betoelaging van woningaanpassing.	
	Door het verder invoeren en verfijnen van ICT-gestuurde instrumenten als telemonitoring, multisensoring van patiëntenparameters of geavanceerde domotica kunnen zorgbehoevenden langer in hun vertrouwde woning blijven. Inzetten op zorgtechnologie voor ouderen moet leiden tot het versterken van de autonomie, het verhogen van het comfortgevoel en het waarborgen van een betere maatschappelijke inclusie. Bovendien laten deze technologieën toe de zorgverstreker en de mantelzorger beter te ondersteunen door een betere informatievergaring en –doorstroming. Bij de ontwikkeling van nieuwe technologieën wordt een appel gedaan op de ouderen zelf om deze uit te testen.			
189	Nieuwe technologieën worden geleidelijk ingepast in de zorgsystemen. Flanders Care faciliteert deze technologische zorginnovatie over de volledige innovatiecyclus (doorlopend).	Min. Vandeuren	Voorbereiding van traject innovatief aanbesteden ism sociale huisvestingsmaatschappijen via het impulsloket Flanders Care en in samenwerking met beleidsdomein wonen.	
190	De PAS (Personen Alarm Systemen) worden tijdig vervangen en uitgebreid volgens de budgettaire mogelijkheden (2014).	Min. Vandeuren	Na aanpassingen op wetgevingstechnisch gebied werden in 2011 werden 550 nieuwe PAS-toestellen gesubsidieerd (budget 272.000 euro).	In 2012 werd via MB van 16 maart 2012 een bedrag van 232.000 euro vastgelegd voor de subsidiëring van extra PAS-toestellen.
	De groep van assistentiewoningen ziet als een nieuwe woonzorgvoorziening het levenslicht. Deze zorgvorm richt zich vooral naar gebruikers van 65 jaar of ouder, die er zelfstandig verblijven in aangepaste wooneenheden. Zij kunnen facultatief een beroep doen op ouderenzorg die ten minste bestaat uit aangepaste huisvesting, een aanbod aan woonzorg op verzoek van de gebruiker, kansen tot sociale netwerkvorming en onmiddellijke hulp in noodsituaties.			

191	Mogelijke knelpunten die een samenwerking tussen woon- en zorgvoorzieningen bemoeilijken zullen worden geïnventariseerd en opgelost. Zo wordt onderzocht hoe de SHM hun rol bij de realisatie van assistentiewoningen kunnen opnemen. Op basis hiervan kunnen (sociale) assistentiewoningen opgenomen worden in de programmering van sociale huisvesting.	Min. Van den Bossche en Min. Vandeuren	In juni 2010 werd het afsprakenkader wonen-welzijn tussen de ministers Van den Bossche en Vandeuren afgesloten. Het is concreet uitgewerkt in een aantal thematische clusters (uitvoering woonzorgdecreet, woonbegeleiding, doelgroepenbeleid/lokale toewijzing en verhuur buiten sociaal huurstelsel, toegankelijkheid en aanpasbaar wonen, programmering, experimenten, kennis- en informatie-uitwisseling). Een ontwerpbesluit groepen van assistentiewoningen en nota aan de Vlaamse Regering werd opemaakt. Het dwarsverband met sociale huisvestingsmaatschappijen en huursubsidies werd gemaakt. In 2012 zal het besluitvormingsproces worden opgestart.	De concrete uitwerking gebeurt in nauwe samenwerking met een nieuw opgerichte interdepartementale cel wonen-welzijn.
192	Bij de realisatie van elke groep van assistentiewoningen wordt via het opleggen van sociale lasten aan de bouwheer, steeds gestreefd naar een minimaal aanbod aan sociale assistentiewoningen.	Min. Van Den Bossche en Min. Vandeuren	Is ingeschreven in het Grond en Pandendecreet.	Gerealiseerd.

193	In overleg met de sector en de doelgroep zelf wordt een uitvoeringsbesluit assistentiewoningen bij het woonzorgdecreet opgemaakt (2011). Dit geeft het legistiek kader voor erkenning, programmering, en uiteindelijk realisatie van de groepen van assistentiewoningen.	Min. Vandeuren	Ontwerpbesluit Vlaamse Regering is ontwikkeld in overleg met de doelgroep en de sector.	Er is langdurig overlegd tussen Wonen en Welzijn om de sociale huurwetgeving en het uitvoeringsbesluit assistentiewoningen compatibel te maken. In het ontwerp zijn modaliteiten ingeschreven die een sociaal aanbod (kunnen) garanderen. Het ontwerpbesluit groepen van assistentiewoningen is principieel door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 25 mei 2012 en wacht nu op advies van de SAR WVG, advies van de Vlaamse Woonraad en vervolgens advies van de Raad van State, om daarna definitief door de VR te kunnen worden goedgekeurd.
Betaalbaar wonen wordt ook voor ouderen bevorderd.				
De toegang tot betaalbare koop- en huurwoningen wordt gestimuleerd, ook voor ouderen.				
194	De Interdepartementale Cel Wonen-Welzijn maakt een inventaris op van bestaande knelpunten mbt de toegang tot betaalbare koop- en huurwoningen, ook voor ouderen (2011).	Min. Van den Bossche en Min. Vandeuren	Binnen de interdepartementale cel (en eerdere werkgroep) werden in 2010 reeds knelpunten opgesteld.	2012: de knelpunten, wat wonen betreft, worden onderzocht in het kader van de lopende evaluatie van het KSH (Kaderbesluit Sociale Huur).

195	Met betrekking tot sociale huurwoningen worden de knelpunten mbt de toegang tot betaalbare koop- en huurwoningen onderzocht in het kader van de evaluatie van het sociaal huurbedluit (2012).	Min. Van den Bossche	wijzigingen korte termijn (BVR 30 september 2011) - opstart evaluatie KSH: gespreksronde sector, ontwerp discussienota kabinet.	In 2011 werden een aantal wijzigingen aan het Kaderbesluit doorgevoerd. Daarnaast is een algemene evaluatie van het Kaderbesluit gestart met bedoeling te landen eind 2012.
	De toegang tot betaalbare woningen op de private huurmarkt wordt gestimuleerd, ook voor ouderen.			
196	Uitsluitingsmechanismen in het huursubsidiestelsel worden voor specifieke doelgroepen geïnventariseerd en mogelijk weggewerkt.	Min. Van den Bossche	/	We willen ons eerst concentreren op het wegwerken van de uitsluitingsmechanismen in de sociale huurmarkt. Deze resultaten hopen we te integreren in de aanpak van de uitsluitingsmechanismen op de private huurmarkt.
Zorg- en woonbehoeften lopen bij ouderen door elkaar. Daarom dient ook het woon-, welzijns- en zorgbeleid op elkaar afgestemd. De ouderen kunnen hierbij rekenen op geïntegreerde informatie.				
197	De Denktank Wonen-Welzijn wordt verder uitgebouwd tot een commissie van deskundigen die meer beleidsgericht zal interveniëren (2014).	Min. Van den Bossche en Min. Vandeuren	De werkgroep Wonen-Welzijn is deze legislatuur verder uitgebouwd tot de Interdepartementale Cel Wonen- Welzijn. De Interdepartementale Cel fungeert als klankbord om de nieuwe beleidsinitiatieven wonen - welzijn te toetsen.	Naast de reeds aanwezige experts is het overlegplatform uitgebreid met vertegenwoordigers van de VLEM, Samenlevingsopbouw Vlaanderen, VVP en de verschillende welzijnskoepels.

198	De mogelijkheid van proeftuinen voor projecten wonen-welzijn wordt onderzocht (2011).	Min. Van den Bossche en Min. Vandeuren	* sept 2010: adviesnota onderzoek tot mogelijke experimentele projecten wonen-welzijn. Hieruit bleek dat men voor wat het Woonbeleid nog een bijkomend decreet (april 2011) moest worden ontwikkeld om de projecten te kunnen opstarten in een regelluw kader; * najaar 2010: oproep van beide ministers tot experimentele projecten wonen-welzijn; * voorjaar 2011: goedkeuring 11 samenwerkingsprojecten voor de periode van 3 jaar; * september 2011: start van de goedgekeurde projecten.	Midden 2012 zal een eerste evaluatie van deze 11 projecten plaatsvinden.
199	De onderlinge informatie-uitwisseling tussen woon- en welzijnsactoren wordt gestimuleerd via publicaties in elkaars vaktijdschriften, toegankelijk gebundelde informatie over elkaars aanbod, de uitwisseling van contactgegevens, sensibilisatie op het Woonforum,... (2014).	Min. Van den Bossche en Min. Vandeuren	najaar 2011: situeringsnota met de mogelijke plan van aanpak mbt informatie-uitwisseling van good practices in de samenwerking tussen wonen en welzijn.	Deze nota werd ter bespreking voorgelegd op de interdepartementale cel wonen-welzijn in het voorjaar 2012.
De publieke ruimte wordt integraal toegankelijker.				
	Het principe "Universal Design" wordt gepromoot bij actoren in ontwerp- en bouwproces met het oog op het bevorderen van de toegankelijkheid van woningen.			

200	Bekendmaking van de stedenbouwkundige verordening inzake toegankelijkheid van alle relevante actoren (2010).	Min. Peeters en Min. Van den Bossche	* okt. 2009: studiedag; * 2010: studiedagen ter bekendmaking van stedenbouwkundige verordening inzake toegankelijkheid + handboek bij architecten en stedenbouwkundige ambtenaren; * Nieuwsitem op de website en publiceren van de wijzigingen in de nieuwe Vlaamse verordening Toegankelijkheid op onze website in februari 2011. (www.vmsw.be); * Telex 2011/013 d.d. 30/03/2011 (werd verstuurd aan alle SHM's in Vlaanderen) - Betreft: Publicatie staatsblad van de wijzigingen en overgangsmaatregel in de Gewestelijke stedenbouwkundige verordening toegankelijkheid; * nov. 2011: nieuwe studiedagen.	
201	Verdere uitbouw en promotie van het handboek toegankelijkheid (2014).	Min. Peeters	Continue verspreiding in samenwerking met Enter vzw, Vlaams expertisecentrum Toegankelijkheid en via website www.toegankelijkgebouw.be	

202	Integratie van de principes achter "Universal Design" in de curricula van ontwerpersopleidingen door vorming van docenten en studenten (2010).	Min. Peeters	Wedstrijd om studenten architectuur en jonge ontwerpers ertoe aan te zetten om de basisprincipes van het Universal Design te integreren in hun ontwerpen en in hun denken. De winnaars werden bekendgemaakt in december 2008.	
203	Ontwerpwedstrijd Universal Design (2012).	Min. Peeters	/	2012: eendaagse ontwerpwedstrijd voor studenten (ruimer dan alleen architectuur - zie boven)
Stedelijke kernen dienen aantrekkelijk gemaakt te worden voor jonge gezinnen en ouderen, waarbij een interessant aanbod wordt gerealiseerd op vlak van cultuur, onderwijs, mobiliteit, winkel en arbeid evenals betaalbaar wonen. De verwevenheid van functies vormt het uitgangspunt van het beleid ruimtelijke ordeningen van stadsvernieuwing.				
	Er wordt werk gemaakt van aantrekkelijke, leefbare en creatieve steden. Dit vraagt een grondige verbetering van de stedelijke infrastructuur en een kwaliteitsvolle inrichting van nieuwe voorzieningen. Naast het aantrekken van jonge gezinnen is er uitdrukkelijk aandacht voor de verouderende bevolking. Het is nodig te zorgen voor een geschikt aanbod door vernieuwing van het patrimonium en de eventuele uitbreiding ervan zonder dat dit mag leiden tot een overdreven verdichting.			
204	Op basis van een onderzoek naar waar best welk type van woning gebouwd wordt, zal een gericht dichtedenbeleid worden gevoerd (2014).	Min. Muyters	/	2012 Groenboek Beleidsplan Ruimte.

205	Bij de beoordeling van de stadvernieuwingsprojecten wordt rekening gehouden met de participatie van ouderen. Ook de synergie en de samenhang van de functies (publieke voorzieningen, infrastructuur, wonen, winkelen, groene ruimte) in antwoord om de maatschappelijke noden van bewoners, inclusief ouderen, spelen mee in de evaluatie.	Min. Van den Bossche	Samenstelling van en beoordeling door jury van de stadvernieuwingsprojecten, oproep 2011 Goedkeuring van de projectsubsidies en conceptsubsidies door de Vlaamse Regering op 10 oktober 2011	De jury stadsvernieuwing is multidisciplinair samengesteld. Een aantal leden hebben specifiek de taak om te bewaken dat de projecten participatief tot stand komen en beoordelen de maatschappelijke componenten van de projecten. De aandacht voor participatie van alle betrokken bevolkingsgroepen is een constante bij de beoordeling van de stadsvernieuwingsprojecten. De inbedding van zorgfuncties, het wonen van ouderen, de toegankelijkheid van voorzieningen, het gebruik van de publieke ruimte, nabijheid van groene ruimte, winkelen, relaties tussen verschillende bevolkingsgroepen wordt opgenomen in de beoordeling.
-----	--	----------------------	--	--

	De aanwezigheid van groen en open ruimte in de steden wordt verder versterkt. Dit is essentieel om de aantrekkelijkheid van de steden voor onder andere ouderen te verhogen.			
206	De vertaalslag van dit doel gebeurt binnen de verschillende ruimtelijke planningsprocessen van de stedelijke gebieden (doorlopend).	Min. Van den Bossche	Voorstellen voor creatie van stedelijke woongebieden, stedelijk groen en stedelijke open ruimte worden momenteel onderzocht in kader van plan-MER's voor regionaalstedelijke gebieden Leuven en Hasselt-Genk.	
Het proactief Vlaams vastgoed- en patrimoniumbeheer wil terreinen en vastgoed onder controle brengen zodat deze ingeschakeld kunnen worden om maatschappelijke doelstellingen sneller te realiseren. Specifiek voor ouderen is dit van belang voor hun huisvesting en het inplanten van de voorzieningen.				
207	Een kader voor het proactief Vlaams vastgoed- en patrimoniumbeheer wordt uitgewerkt. Dit kader omvat ondermeer: inventarisatie vastgoed, analyse interne markt en reglementering (2011).	Min. Bourgeois	Een aanzet tot vastgoedinventaris is opge maakt.	De vastgoedinventaris wordt verder aangevuld. Het vastgoedbeleid wordt uitgetekend in 2012.
208	Afhankelijk van het kader voor vastgoed worden mogelijks pilootprojecten voorzien (2012).	Min. Bourgeois	/	Deze actie hangt samen met het vastgoedbeleid dat uitgetekend wordt in 2012 (zie actie 207).
209	Het bestaande afsprakenkader voor vastgoed dat niet langer een bestemming heeft wordt geactualiseerd (2014).	Min. Bourgeois	/	Het bestaande afsprakenkader voor vastgoed dat niet langer een bestemming heeft wordt geactualiseerd ahv het vastgoedbeleid dat wordt uitgewerkt (zie actie 207).

Vlaanderen maakt werk van energievriendelijke woningen. Naast de ecologische meerwaarde, zijn ook de Vlamingen, de ouders inclus, hierbij financieel gebaat.				
De energieprestaties van huurwoningen worden verbeterd.				
210	In de Vlaamse Wooncode worden stapsgewijs minimale energieprestatie-eenheden opgelegd aan verhuurde woningen. Opdat het aantal huurwoningen niet zou dalen, zouden parallel e-novatie maatregelen ter ondersteuning aangeboden kunnen worden (2014).	Min. Van den Bossche	Er is een artikel (Art. 5, §1, 9°) ingevoegd in de VWC (decreet van 29 april 2011), waardoor minimale energieprestaties voortaan gelden bij de woonkwaliteitsvereisten.	
Moeilijk bereikbare doelgroepen, waaronder de ouders, worden gestimuleerd om energiebesparende maatregelen te nemen.				
211	Het aanbrenge en de prefinanciering van dakisolatie wordt door de Vlaamse overheid bij moeilijke doelgroepen ondersteund (2014).	Min. Van den Bossche	Na een evaluatie werd de openbare dienstverplichtingen rond rationeel energiegebruik die Vlaanderen oplegt aan de netbeheerders grondig bijgestuurd. De netbeheerders krijgen in dat kader de opdracht om structureel sociale dakisolatieprojecten voor moeilijk bereikbare kwetsbare doelgroepen op de private huurmarkt op te zetten.	Vanaf 2012 wordt de netbeheerders een actieve verplichting opgelegd om de planning en de uitvoering van dak- of zoldervloerisolatie in private huurwoningen structureel te ondersteunen bij kwetsbare huurders. Hiervoor is een jaarlijks budget voorzien van 6 miljoen euro, goed voor 3000 woningen.

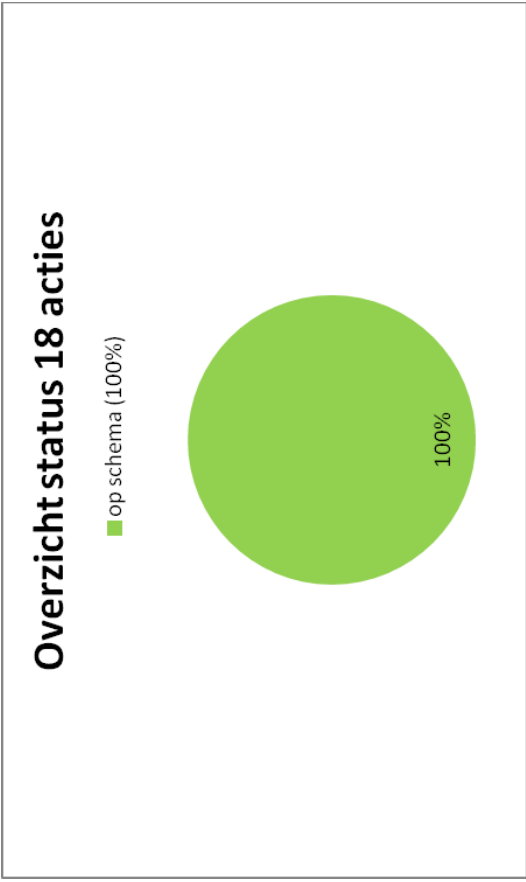
212	Vlaanderen subsidieert energieconsulenten bij verschillende ouderenverenigingen die onder andere de vertaalslag naar ouderen maken (2014).	Min. Van den Bossche	Tot eind 2010 werden projecten voor de doelgroep ouderen gesubsidieerd bij OKRA, S-Plus en Neos. Naar aanleiding van een projectoproep in het kader van een vernieuwde subsidieregeling voor energieconsulenten wordt van 1 januari 2011 tot en met 31 december 2013 de inzet van een energieconsulenten bij vzw NEOS gesubsidieerd.	NEOS richt zich expliciet naar de doelgroep ouderen. Daarnaast kan de doelgroep ouderen ook via energieconsulentenprojecten die tot eind 2013 lopen bij de Gezinsbond en bij Samenlevingsopbouw worden bereikt.
	De financiële ondersteuningsmaatregelen voor energiebesparende investeringen in de woningen worden geëvalueerd en gestroomlijnd (2014). De Vlaming is in staat een bewustere keuze te maken over het aanbod van de Vlaamse energiemarkt. Hij krijgt een beter zicht op een goede dienstverlening, een goede prijs en indien gewenst een groen contract.			

213	Informatie en communicatie over de werking en de kansen van de Vlaamse energiemarkt wordt meer laagdrempelig aangeboden (2014).	Min. Van den Bossche	In 2011 lanceerde de VREG een specifieke campagne naar allochtonen. Die bestond uit mondelinge toelichting rond een aantal thema's energie (recht op gratis elektriciteit, veranderen van energieleverancier, wat te doen bij een verhuis en V-test) en verspreiding van affiches en folders in allochtone wijken. Hiervoor werkte de VREG samen met een bureau gespecialiseerd in etnocommunicatie.	Vanaf 2012 wil de VREG zich vooral richten naar mensen die zijn dienstverlening het meest nodig hebben: werklozen, ouderen, kansarmen, ... In eerste instantie wordt contact gezocht met de Lessius hogeschool (draaiboek communiceren naar armen) en ook met Wonen Vlaanderen (campagne huurpremie). Nadien wordt contact gezocht met ervaringsdeskundigen van armoedeverenigingen en ouderenverenigingen om de specifieke noden van de doelgroep in kaart te brengen. De VREG wil deze doelgroepen vooral bereiken door intermediaire en middenveldorganisaties te voorzien van laagdrempelige info (affiches, brochures, handleidingen, ...): OCMW's, gemeenten, woonwinkels, armoedeverenigingen, ouderenverenigingen, mutualiteiten, ...
-----	--	-----------------------------	---	--

2.7 Mobiliteit, toegankelijkheid en veiligheid

De mogelijkheid om je te verplaatsen is een noodzakelijke voorwaarde om volwaardig te kunnen deelnemen aan het maatschappelijke leven. Vlaanderen wenst daarom werk te maken van een toegankelijke en veilige omgeving en bouwt de vervoersmogelijkheden voor minder mobiele mensen uit. In dit hoofdstuk worden deze acties verder toegelicht.

Grafische voorstelling volgens actiestatus

Overzicht volgens actie

Actienr.	Actie (en deadline)	Bevoegde minister	Mijlpa(a)l(en) 2011	Motivering status
Het verder stimuleren van een vlot en veilig verkeer, ook voor ouderen, wordt beoogd.				

De komende legislatuur wordt de verkeersveiligheid en verkeersleefbaarheid verhoogd. Hierbij zijn o.a. de ouders zowel de beoogde als de begunstigde doelgroep.	214 Verkeerscampagnes en initiatieven maken werk van een verkeersveilige attitude. Hierbij richten acties zich enerzijds tot specifieke doelgroepen (bijv. ouders). Anderzijds worden het gekende risicogedrag (bijv. overdreven snelheid) en typische ongeval oorzaken aangepakt (2014).	Min. Crevits	Mobiplus	Sinds 2005 organiseert de Vlaamse Stichting Verkeerskunde een opfriscursus verkeer en mobiliteit voor 55-plussers onder de noemer 'Mobiplus'. Het concept en programma van Mobiplus werd samen met Federdrive (de federatie van erkende rijsscholen) en verschillende seniorenorganisaties opgesteld. Met het project 'Ouderen en Verkeersveiligheid' biedt OKRA vzw vanaf 2010 en in 2011 ouders de mogelijkheid om hun kennis over verkeer op te frissen. Er werden in een eerste fase 100 vormingsmomenten gepland en 7602 deelnemers bereikt. Het project 'Senioren en jongeren veiliger op de fiets' omvatte enerzijds een campagne met een sensibiliserend en informatief luik en anderzijds een reeks cursus- en infodagen (educatie) met als hoofddoelgroep Vlaamse senioren. In het educatieve luik werd stil gestaan bij de dodehoekproblematiek en werden kennis vaardigheden bijgebracht
--	---	---------------------	-----------------	---

					om veilig aan het verkeer te kunnen deelnemen.
215	Educatieve projecten ikv levenslang leren, besteden aandacht aan zowel kennis van de verkeersregels als het aanleren of verbeteren van rijvaardigheden in het verkeer (2014).	Min. Smet	Eindtermen ontwikkeld en goedgekeurd	Er werd een nieuw modulair opleidingsprofiel Maatschappijoriëntatie - Mobiliteit voor de basiseducatie ontwikkeld. Deze opleiding behandelt leervragen rond mobiliteit en verkeer in het algemeen, openbaar vervoer, kaartlezen, veiligheid en duurzaamheid. De module 'Slim op weg' gaat over verschillende vervoersmiddelen, openbaar vervoer, verkeersregels en rekening houden met andere weggebruikers. Andere modules zijn 'Kaart', 'Duurzame samenleving' en 'Rijbewijs'. De streefdatum voor de invoering van deze opleiding is 1 september 2012.	
Vlaanderen streeft verder naar een kwaliteitsvol, volledig, (kosten)efficiënt en geïntegreerd aanbod aan openbaar vervoer.					
	Het vervoeraanbod voor minder mobiele en zorgbehoevende ouderen wordt verbeterd.				

216	Men zal initiatieven nemen zodat de vervoersmogelijkheden voor minder mobiele gegarandeerd worden. Hierbij worden de mindermobielen centrales en de diensten aangepast vervoer ondersteund. Er komt een centraal informatiepunt waar ouderen terecht kunnen met hun aanvraag.	Min. Crevits	In 2011 werd het bestek businessplan voor een geïntegreerd, complementair en gebiedsdekkend toegankelijk vervoerssysteem voorbereid. (Dit zal gebeuren door middel van mobiliteitscentrales aangepast vervoer.) Dit werd einde 2011 toegewezen aan het consortium Enter, IMOB en Ernst & Young. Dit businessplan omvat volgende aspecten: - statistische analyse; - bestuurlijke analyse; - analyse vervoersorganisatie en management - proefprojecten In 2011 werd het voorontwerp van decreet tot compensatie van de openbare dienstverplichting tot het vervoer van personen met een handicap of een ernstig	De uitvoering van het businessplan is gestart op 1/1/2012 en zal lopen tot 30/6/2013. De verschillende analyses worden momenteel uitgewerkt. Met de proefprojecten in de provincies Vlaams-Brabant en Antwerpen wordt het concept Mobiliteitscentrale Openbaar Vervoer getoetst. Het voorontwerp van decreet tot compensatie van de openbare dienstverplichting tot het vervoer van personen met een handicap of een ernstig beperkte mobiliteit vormt het nieuw reglementair kader voor de
-----	---	--------------	--	---

			beperkte mobiliteit voor de eerste maal principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering.	diensten aangepast vervoer.
217	Er komt een specifieke erkenning voor mindermobielen centrales waarbij eenvormigheid wordt beoogd.	Min. Crevits	Eerste oplijsting van erkenningscriteria voor de koepelorganisatie en de mindermobielen centrales.	In 2011 werd deze problematiek op twee niveaus behandeld: - Op administratief/juridische niveau: een concept zal uitgewerkt worden voor de erkenning. - Op politiek niveau: een reeks aandachtspunten zijn federale bevoegdheid en dienen daar aangekaart (wet op het vrijwilligerswerk).
218	Het Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid heeft een organisatie-model ontwikkeld om de vervoersvragen van mindermobielen te behandelen. Dit concept zal worden onderzocht in het licht van de kostprijs. Er wordt werk gemaakt van de ontwikkeling van een sturende databank aangepast vervoer waarbij de toewijzing van de vervoeraanvraag aan de meest aangewezen vervoeraanbieder verloopt.	Min. Crevits	Ontwikkeling van een digitale databank toegankelijk vervoer.	Er wordt een website gecreëerd waar de gebruiker met een mobiliteitsbeperking de vervoersmogelijkheden van aangepast vervoer kan nagaan. Deze databank wordt gedurende drie jaar verder up-to-date gehouden en de informatie wordt verder uitgebreid.

219	Een onderzoek zal duidelijk maken in hoeverre de vervoersorganisatie van personen met beperkte mobiliteit kan worden geoptimaliseerd.	Min. Vandeurzen	/	In 2013 zal het onderzoek geïnitieerd worden afhankelijk van budgettaire mogelijkheden.
	Het verhogen van de toegankelijkheid van voertuigen en haltes blijft één van de prioriteiten van de Lijn. Personen die minder goed te been zijn, moeten vlot gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer.			
220	De Lijn investeert uitsluitend nog in toegankelijke voertuigen die herkenbaar zijn aan de toegankelijkheidssticker. Op termijn zullen alle voertuigen van De Lijn door deze keuze toegankelijk zijn (doorlopend).	Min. Crevits	Opvolgen van de voortgang volgens de indicatoren opgenomen in de beheersovereenkomst 2011 - 2015 met De Lijn via een jaarlijks voortgangsrapport en via een jaarlijks ondernemingsplan Mijlpalen 2011: Er werden 106 nieuwe bussen in dienst gesteld (van bestelling eind 2009): - 81 streekbussen - 24 gelede streekbussen - 1 hybride gelede bus De volgende aankoopprocedures voor nieuwe toegankelijke voertuigen worden bij De Lijn voorbereid en zijn voorzien om afgerond te worden in 2012: <u>Autobussen:</u> Aankoop 232 streekbussen	In de beheersovereenkomst is met betrekking tot toegankelijke trams t.o.v de totaliteit van het trampark een groeipad van +5% per jaar vooropgesteld. Voor de toegankelijke bussen bedraagt dit +3,5% per jaar.

			Aankoop 27 stadsbussen Aankoop 27 gelede bussen Aankoop 40 hybride stadsbussen (12m.) Aankoop 18 hybride citybussen <u>Trams:</u> Aankoop van 48 lagevloertrams met grote capaciteit 10 zeer lange trams voor Gent 10 zeer lange trams voor Antwerpen 28 lange trams voor Antwerpen		
221	Stapsgewijs maakt De Lijn de 40.000 haltes toegankelijk. Op termijn worden de stadsnetten en de veel gebruikte streeklijnhalttes systematisch toegankelijk gemaakt (doorlopend).	Min. Crevits	Opvolgen van de voortgang volgens de indicatoren opgenomen in de beheersovereenkomst 2011 - 2015 met De Lijn via een jaarlijks voortgangsrapport en via een jaarlijks ondernemingsplan	In 2011 werden de criteria voor toegankelijke halte vastgelegd, waarbij een onderscheid werd gemaakt in 4 categorieën: 1. Integraal toegankelijk 2. Toegankelijk voor blinden en slechtzienden 3. Toegankelijk voor rolstoelgebruikers 4. Toegankelijk voor rolstoelgebruikers met begeleider. Op basis van deze criteria wordt in 2012 het TOHIN project (toegankelijke halte-inventaris) opgezet om tot een nulmeting te komen. In de beheersovereenkomst is bepaald dat het groeipad wordt bepaald in samenspraak met de wegbeheerders.	

222	Via de methode netmanagement wordt het bus- en tramnet geoptimaliseerd. Mogelijke aanpassingen aan de reisweg en bijkomende halten (bijv. lokale dienstencentra, dagverzorgingscentra) worden besproken met de gemeenten (doorlopend).	Min. Crevits	Opvolgen van de voortgang volgens de indicatoren opgenomen in de beheersovereenkomst met De Lijn via een jaarlijks voortgangsrapport en via een jaarlijks ondernemingsplan.	Er werden quick wins, verbeterprojecten en strategische projecten ter verhoging van de kwaliteit van de dienstverlening geformuleerd.
	Klantgerichte informatie en betere communicatie moeten in eerste instantie drempels voor nieuwe reizigers verlagen, maar verbeteren ook de toegankelijkheid voor alle reizigers.			
223	De Lijn investeert in gemoderniseerde informatie, zowel voor klassieke informatie over dienstregelingen aan de halte en op de website, als ook informatie over een wijziging in de dienstverlening (2014).	Min. Crevits	Opvolgen van de voortgang volgens de indicatoren opgenomen in de beheersovereenkomst met De Lijn via een jaarlijks voortgangsrapport en via een jaarlijks ondernemingsplan	Het communicatie concept 'Mijn Lijn' werd gelanceerd op 14 sept 2011. De mobiele routeplanner m.delijn.be en de iPhone-app werden gelanceerd op 14 september 2011. Het kanaal van omleidingsberichten via e-mail werd in heel Vlaanderen uitgerold in januari 2011. Op 5 oktober waren 22.330 klanten ingeschreven op deze nieuwsbrief. Er werd een pilootproject georganiseerd rond het communiceren van ongeplande omleidingsberichten via de 'realtime' borden in de stad Gent. Op basis van deze ervaring wordt beslist tot eventuele verdere uitrol.

224	Naast een nieuwe lay-out is het gebruik van kleuren het grootste verschil met de oude halteborden, netplannen en dienstregelingen. De schuilhuisjes worden voorzien met een naam bord aan de voorkant en de zijkant (2014).	Min. Crevits	Status eind september 2011: * Halteborden Drukwerk >90% * Halteborden Uithangen >80% * Doortochttabellen 100% * Haltenaamborden >75%	
225	Aan de 750 belangrijkste haltes in Vlaanderen komen 'realtime' informatieborden (2014).	Min. Crevits	22% in dienst	40% van de halteborden is reeds geplaatst. Van alle infoborden was eind nov 2011 22% effectief in dienst. Bijkomend wordt nog eens 17% van de borden momenteel geplaatst. Afronding van dit project is gepland eind 2013.
De schakels van het vervoersnetwerk verder ontwikkelen en verbeteren is ook voor de mobiliteit van ouderen van wezenlijk belang.				
	Meer en betere fiets- en voetpaden moeten veilig stappen en trappen mogelijk maken.			
226	Een versnelde uitbouw van het Bovenlokaal Functioneel Fietsroutenetwerk, zowel langs gewest- als gemeentewegen is gepland. Dit wordt bereikt via een verhoogd investeringsritme, vereenvoudiging van procedures en een optimale verdeling van de verantwoordelijkheden tussen de verschillende beleidsstructuren binnen het gewest, de provincies en de gemeenten (2014).	Min. Crevits	Permanente monitoring	Het Fietsteam zorgt voor de monitoring van de versnelde uitbouw van het Bovenlokaal Functionele Fietsroutenetwerk

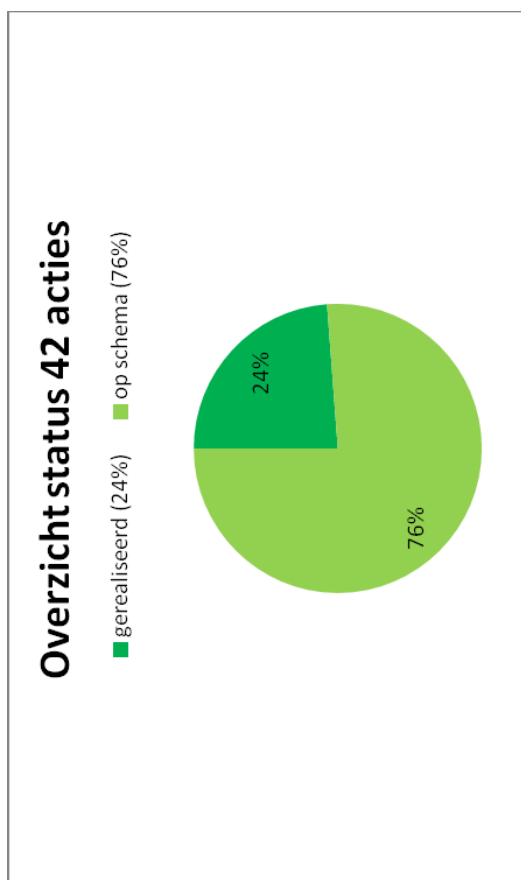
227	De kwaliteit van de bestaande en de nieuwe fietspaden zal de komende jaren worden verhoogd, waarbij zowel de onderhoudstoestand van het fietspad, als het comfort en de veiligheid in rekening gebracht worden (2014). Een oordeelkundige toepassing van de comfort- en veiligheidsnormen in het aangepaste fietsvademecum moet de reële kwaliteit van de projecten op het terrein verhogen.	Min. Crevits	Testen met de meetfietsen.	Met de meetfietsen zal de staat van de fietspaden geïncventariseerd worden.
228	Door de aanpak van 800 gevaarlijke punten en zones, in het project "wegwerken van gevaarlijke punten en wegvakken in Vlaanderen", wordt een drastische verbetering van de verkeersveiligheid beoogd (2014). Hierbij wordt rekening gehouden met de zwakke weggebruikers en de minder mobiele.	Min. Crevits	Het project "wegwerken van gevaarlijke punten en wegvakken" wordt verder afgewerkt.	De voorbije jaren werden reeds 590 gevaarlijke punten afgewerkt. Verder zijn er ondertussen nog 59 projecten in uitvoering en 129 werden aanbesteed of hebben een goedgekeurd ontwerp.
Het niet dringend liggend en zittend ziekenvervoer wordt verder uitgebouwd zodat het bereik en de flexibiliteit van het aanbod alsook haar betaalbaarheid voor de gebruikers verbeteren.				
229	De aanpak via zelfregulering van de diensten voor NDLZ (niet-dringend liggend ziekenvervoer) wordt geëvalueerd (2012).	Min. Vandeuren	De Commissie NDLZ werd geïnstalleerd om de evaluatie van het niet dringend liggend ziekenvervoer te evalueren.	Op basis van het overleg met de Commissie NDLZ wordt in 2012 onderzocht op welke manier het kwaliteitscharter meer bindend kan worden gemaakt.
230	De organisatie van het zittend ziekenvervoer wordt onderzocht en indien nodig worden verbeteracties voorzien (2012)	Min. Crevits	Dit vervoer wordt in kaart gebracht in het businessplan voor een geïntegreerd, complementair en gebiedsdekkend toegankelijk vervoerssysteem.	Deze problematiek is gedeeltelijk verweven met de uitwerking van actienr. 216. Er is een overlapping/verwarring van het ziekenvervoer met

				toegankelijk vervoer. Daarnaast dient de toegang tot de markt en de erkenning/en subsidiëring uitgeklaard. Dit gebeurt deels met het businessplan.
Inzetten op zorgtechnologie leidt tot een verhoging van de veiligheid en mobiliteit van zorgbehoevenden. Bij de ontwikkeling van nieuwe technologieën wordt een appel gedaan op de ouders zelf om deze uit te testen.				
231	Nieuwe technologieën worden geleidelijk ingepast in de zorgsystemen. Flanders Care faciliteert deze technologische zorginnovatie over de volledige innovatiecyclus (doorlopend).	Min. Vandeurzen	In 2011 werden vanuit Flanders' Care twee oproepen voor demonstratieprojecten gelanceerd. Zij omvatten ondermeer de luiken assistieve technologie en monitoring.	

2.8 Cultuur, Verenigingsleven, levenslang leren, toerisme en media

Cultuurparticipatie en het verenigingsleven blijken in Vlaanderen belangrijke hefboomen om actief te blijven en betrokken te worden bij het maatschappelijk gebeuren. Naast acties om dit te stimuleren vindt men in dit hoofdstuk ook een aantal acties terug waarop Vlaanderen wil inzetten om levenslang en levensbreed leren te stimuleren. Bovendien worden de media gesensibiliseerd om een belangrijke rol te spelen bij een genuanceerde beeldvorming van ouderen.

Grafische voorstelling volgens actiestatus

Overzicht volgens actie

Actienr.	Actie (en deadline)	Bevoegde minister	Mijlpa(a)l(en) 2011	Motivering status
	De participatie van ouderen aan cultuur in de meest brede zin wordt bevorderd. Het Participatiedecreet biedt hiervoor het nodige kader. Voor mensen in armoede, van alle leeftijden, wordt gezocht om de drempels voor deelname aan het cultureel leven zoveel mogelijk weg te werken. Er wordt hiervoor geen categoriaal beleid naar ouderen ontwikkeld.			
	Met de participatieprojecten kansengroepen stimuleert de Vlaamse overheid projecten die erin slagen via een vernieuwd concept te laten participeren aan culturele activiteiten. Ouderen vormen hierbij geen specifieke doelgroep maar zijn wel een criterium bij de beoordeling.			
232	De goede praktijken van de participatieprojecten kansengroepen worden in kaart gebracht (vanaf 2011).	Min. Schauvliege	Oplijsten van projecten rond ouderen.	De projecten van 2010 en 2011 werden manueel geselecteerd op initiatieven voor ouderen. Aangezien het participatiedecreet ouderen inschrijft als een niet verplicht criterium zijn er weinig projecten specifiek voor ouderen. Het resultaat is dus bescheiden.
	De programmering van cultuurcentra moet via haar activiteiten aanbod (podium, educatieve activiteiten, ...) tegemoet komen aan de noden van de in de gemeente of regio aanwezige en moeilijk te bereiken doelgroepen, waaronder de ouderen. Naargelang de lokale context kan een cultuurcentrum kiezen voor specifieke programmering of korting voor ouderen of een algemene laagdrempelige inclusieve aanpak. ze kunnen ook inzetten op extra vervoersfaciliteiten naar de voorstellingen, om tegemoet te komen aan eventuele verminderde mobiliteit. Het organiseren van omkaderingsactiviteiten en extra duiding bij voorstellen kunnen inhoudelijke drempels verlagen.			

233	Er wordt een monitoring voorzien van het aantal omkaderingsactiviteiten van cultuurcentra specifiek voor ouders (vanaf 2010).	Min. Schauvlieg	Bevraging werd geïntegreerd in jaarlijkse gegevensregistratie cultuurcentra.	Het Agentschap Sociaal-cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen heeft monitoring geïntegreerd in de jaarlijkse gegevensregistratie cultuurcentra. De cijfergegevens over 2010 werden verwerkt in het rapport 'Ouderenbeleid bij cultuurcentra' dat beschikbaar is op de website http://www.sociaalcultureel.be/volwassenen/lcb_indekijker.aspx
234	Er wordt een monitoring voorzien van de maatregelen die worden genomen iktv de toeleiding van ouders naar het algemene aanbod. Specifiek naar ouders toe worden de omkaderingsactiviteiten in kaart gebracht (vanaf 2010).	Min. Schauvlieg	Bevraging werd geïntegreerd in jaarlijkse gegevensregistratie cultuurcentra.	Het Agentschap Sociaal-cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen heeft monitoring geïntegreerd in de jaarlijkse gegevensregistratie cultuurcentra. De cijfergegevens over 2010 werden verwerkt in het rapport 'Ouderenbeleid bij cultuurcentra' dat beschikbaar is op de website http://www.sociaalcultureel.be/volwassenen/lcb_indekijker.aspx
235	Via een eenmalige open vraag in de gegevensregistratie wordt er gepeild naar de programmering en de toeleidingsacties specifiek voor ouders (vanaf 2012).	Min. Schauvlieg	Online bevraging werd georganiseerd bij de cultuurcentra.	Het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen organiseerde een éénmalige uitgebreide online bevraging en kreeg respons van alle cultuurcentra van categorie A,B en C en Antwerpen. De resultaten werden verwerkt in het rapport 'Ouderenbeleid bij cultuurcentra' dat beschikbaar is op de website http://www.sociaalcultureel.be/volwassenen/lcb_indekijker.aspx . Dit rapport geeft een volledige stand van zaken.
	De gemeenschapscentra in Vlaanderen worden via het Participatiedecreet gestimuleerd om extra initiatieven te nemen voor 5 specifieke doelgroepen waaronder de ouders.			

236	De betere projecten voor ouderen die de gemeenschapscentra initiëren worden geïnventariseerd (vanaf 2010).	Min. Schauvliege	Manuele screening van dossiers en oplijsting van projecten specifiek voor doelgroep ouderen.	Er is een manuele screening uitgevoerd van de dossiers 2010 en 2011. Respectievelijk 100 en 91 % van de ingediende dossiers maakten gewag van een (bescheiden) initiatief voor ouderen.
				Ouderen moeten maximale kansen krijgen om te participeren aan het reguliere cultuuraanbod. Cultuurhuizen kunnen hun aanbod aanpassen en door gepaste maatregelen de toegankelijkheid van hun aanbod verhogen door bijvoorbeeld namiddagvoorstellingen, voorstellingen in functie van openbaar vervoer, een aangepast prijzenbeleid...
237	Er wordt een monitoring voorzien van het aantal bibliotheken die een aangepaste dienstverlening hebben voor ouderen, voor bewoners van verzorgingsinstellingen en voor bezoekers van wijk- en buurthuizen en dienstencentra (vanaf 2010).	Min. Schauvliege	Online bevraging werd georganiseerd bij de bibliotheken.	Het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen organiseerde een éénmalige online bevraging bij de openbare bibliotheken en kreeg uitgebreid respons. De resultaten werden verwerkt in het rapport 'Ouderenbeleid bij bibliotheken' dat beschikbaar is op de website http://www.sociaalcultureel.be/volwassenen/lcb_indekijker.aspx
238	Bij een selectie van cultuurhuizen wordt een inventaris gemaakt van de maatregelen die worden genomen ikv de toeleiding van ouderen naar het algemeen aanbod (vanaf 2012).	Min. Schauvliege	Werd opgenomen in de online bevraging cultuurcentra.	Het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen organiseerde een éénmalige uitgebreide online bevraging en kreeg respons van alle cultuurcentra van categorie A, B en C en Antwerpen. De resultaten werden verwerkt in het rapport 'Ouderenbeleid bij cultuurcentra' dat beschikbaar is op de website http://www.sociaalcultureel.be/volwassenen/lcb_indekijker.aspx . Dit rapport geeft een volledige stand van zaken.

	Het aanbod van culturele manifestaties richt zich o.a. naar voorzieningen voor ouders zoals de WZC. Het is dus een cultuuraanbod dat naar de ouders toe stapt.			
239	Permanente opvolging en stimulering van een gevarieerd en voldoende kwalitatief aanbod van culturele manifestaties dat aangepast is aan het doelpubliek ouders. Ook wordt de verplichting ingebouwd om een korting op de toegangsprijs aan te bieden aan 55-plussers (doorlopend).	Min. Schauvliege	Bestaande aanbod is opgelijst.	Binnen het Bijzonder Cultuuraanbod Podium richten vooral organisatoren uit de categorieën Sociaal Cultureel Werk (ouderenorganisaties), dienstencentra en Woon- en zorgcentra zich naar de doelgroep ouders. Alle boekingen voor de periode 2010-2011 werden opgelijst.
In het kader van artistieke en culturele ontplooiing wordt culturele participatie en competentie van jongeren en ouders aan de hand van intergenerationale initiatieven verhoogd.				
	De intergenerationale initiatieven in de cultuur- en gemeenschapscentra worden geëvalueerd en gestimuleerd.			
240	Het al dan niet succesvol organiseren van intergenerationale initiatieven wordt onderzocht waarna beleidsaanbevelingen worden geformuleerd (vanaf 2012).	Min. Schauvliege	Idem actie 238.	Idem actie 238.
241	het aantal familievoorstellen en het aantal activiteiten voor ouders wordt gemonitord via de gegevensregistratie van de cultuurcentra (vanaf 2012).	Min. Schauvliege	Idem actie 238.	Idem actie 238.

242	De participatieprojecten in de gemeenschapscentra die intergenerationale initiatieven nemen worden opgelijst (2012).	Min. Schauvliege	Dossiers werden gescreend doch leverde geen resultaten op.	
	Via de projecten kansengroepen worden indirect o.a. intergenerationale initiatieven gestimuleerd.			
243	Monitoring van het aantal intergenerationale initiatieven in de projecten kansengroepen. De projecten worden opgelijst (vanaf 2010).	Min. Schauvliege	Dossiers werden gescreend.	De projecten van 2010 en 2011 werden manueel gescreend op intergenerationale initiatieven. Het resultaat blijft beperkt tot 2 projecten.
De rol van het brede spectrum van verenigingsleven van en door ouderen in Vlaanderen wordt uitdrukkelijk onderkend. De ouderenverenigingen worden verder aangemoedigd tot het creëren van kansen voor educatieve en vormende activiteiten en het aanbieden van culturele, artistieke en gemeenschapsvormende of ontspannende ontmoetingsactiviteiten. De eigen sociaal culturele activiteiten georganiseerd door de cultuurbeleidscoördinator vormen hierop een aanvulling.				
	Via de subsidiëring van de lokale cultuurbeleidsplannen wordt het verenigingsleven, o.a. van ouderen, verder gestimuleerd.			
244	Om in aanmerking te komen voor subsidiëring via het decreet lokaal cultuurbeleid is de ondersteuning van verenigingen een voorwaarde. Bij elke aanvraag van een gemeente wordt deze ondersteuning getoetst (doorlopend).	Min. Schauvliege	Gerealiseerd (vast criterium bij elk aanvraagdossier), geen bijkomende actie vereist.	
245	Afstemming en overleg tussen verenigingen voor ouderen en lokale dienstencentra wordt voorzien (vanaf 2012).	Min. Vandeuren	/	

Het sociaal-cultureel werk is essentieel voor de sociale integratie van ouderen. Landelijk georganiseerde groeperingen van ouderen of belangenverenigingen worden verder ondersteund.				
246	Performante landelijke groeperingen van ouderen of belangenverenigingen kunnen blijven rekenen op een substantiële subsidiëring (2014).	Min. Schauvliege	Oplijsting landelijke organisaties voor ouderen.	Volgende 6 organisaties werken specifiek voor ouderen en worden ondersteund: S-plus, Neos, Okra, VVVG, FEdOS, LBV.
Levenslang leren en educatie in al zijn vormen vormt de rode draad in de opdracht van gemeentelijke instellingen zoals cultuur- of gemeenschapscentra en bibliotheken, het lokaal cultuurbeleid en het sociaal-cultureel werk voor volwassenen. Het cultuurbeleid wil verder vorm en inhoud geven aan de gemeenschap (sociale ontplooiing) en aan het individu (zelfontplooiing).				
	Naargelang van de lokale noden wordt er voorzien in een specifieke seniorenprogrammering of -korting of aangepaste educatie die al dan niet gericht is op het verhogen van geletterdheid of het dichten van de digitale kloof.			
247	Een beperkte monitoring van specifieke ouderenprogrammering en omkaderingsactiviteiten in de cultuurcentra wordt voorzien (2013).	Min. Schauvliege	Werd opgenomen in de online bevraging cultuurcentra.	Het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen organiseerde een éénmalige uitgebreide online bevraging en kreeg respons van alle cultuurcentra van categorie A, B en C en Antwerpen. De resultaten werden verwerkt in het rapport 'Ouderenbeleid bij cultuurcentra' dat beschikbaar is op de website http://www.sociaalcultureel.be/volwassenen/lcb_indekijker.aspx . Dit rapport geeft een volledige stand van zaken.
	De lokale bibliotheek als laagdrempelige opstap naar informatie en levenslang leren in elke gemeente wordt verder uitgebouwd. Ook hier wordt verhoogen van de geletterdheid en het dichten van de digitale kloof beoogd van voornamelijk de ouderen.			

248	Een monitoring van de educatieve activiteiten van de bibliotheek wordt voorzien (vanaf 2011).	Min. Schauvliege	Online bevraging werd georganiseerd bij de bibliotheken.	Het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen organiseerde een éénmalige online bevraging bij de openbare bibliotheken en kreeg uitgebreid respons. De resultaten werden verwerkt in het rapport 'Ouderenbeleid bij bibliotheken' dat beschikbaar is op de website http://www.sociaalcultureel.be/volwassenen/lcb_indekkijker.aspx
249	Het project bibliotheekportalen wordt verder gezet en verfijnd. Het portaal biedt één transparante digitale zoektoegang waarin het volledige aanbod van alle bibliotheken terug te vinden is (2014).	Min. Schauvliege	Aansluiting van Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant.	4 van de 6 provincies zijn ondertussen aangesloten op het project bibliotheekportalen. De aansluiting van de resterende 2 is in voorbereiding.
250	Er wordt een project informatiegelletterdheid opgezet voor bibliotheken ikv het Vlaams Plan Geletterdheid (2011). Er worden vernieuwende bibliotheekinitiatieven opgezet om de informatiegelletterdheid bij volwassenen en meer specifiek bij ouderen te verhogen (vanaf 2010). Een praktijkboek met concept, methodiek, en strategie wordt ontwikkeld en vervolgens via een informatieactie naar alle bibliotheken bekend gemaakt (vanaf 2011).	Min. Lieten en Min. Schauvliege	Realisatie praktijkboek.	Het praktijkboek werd in 2011 gerealiseerd. De projecten worden permanent opgevolgd en er wordt verder gezocht naar goede praktijken waarover teruggekoppeld wordt naar de sector.

Investeren in de ontwikkeling van talenten en vaardigheden van de oudere is essentieel omdat de persoon in kwestie hierdoor emancipeert en zijn sociale banden versterkt. Culturele competentie bij ouderen wordt om deze redenen verder ontwikkeld. Amateurleren, het sociaal-cultureel werk, kunst- en erfgoedorganisaties helpen hieraan door cultuureducatie in de vrije tijd.					
251	De netwerking, kennisdeling- en uitwisseling over cultuureducatie voor ouderen wordt gestimuleerd en gefaciliteerd en dit over de sectoren heen (vanaf 2011).	Min. Schouwvliege	/	Participatie in brede zin wordt gestimuleerd, geen specifieke acties voorzien voor de doelgroep ouderen.	
252	Bij het afsluiten van nieuwe beheersovereenkomsten met elk steunpunt wordt bekeken hoe zij over dit thema hun sector kunnen informeren en stimuleren (vanaf 2011).	Min. Schouwvliege	Er werd in 2011 een nieuwe beheersovereenkomst afgesloten met Socius waar de blijvende aandacht voor participatie en diversiteit in brede zin werd ingeschreven.		
253	Er wordt onderzocht hoe de participatie van ouderen aan cultuureducatie in de vrije tijd verder kan worden gestimuleerd (vanaf 2012).	Min. Schouwvliege	Screening onderzoek AK (amateurleren).	Het afgeronde onderzoek AK leverde weinig relevante informatie op over de doelgroep ouderen tenzij de vaststelling dat de participatie van deze doelgroep lager ligt dan andere leeftijdsgroepen. Enkel de discipline zang (koren) scoort beter.	
Het volwassenenonderwijs biedt aan ouderen kansen tot levenslang leren. De aanwezige drempels worden verder weggewerkt zodat de participatie van ouderen verhoogt.					
	Het aanbod van het volwassenenonderwijs naar ouderen toe wordt beter bekend gemaakt.				

254	De ouderenorganisaties en -raden worden proactief gecontacteerd om het aanbod te promoten (2014).	Min. Smet, Min. Muyters en Min. Bourgeois	Er wordt een conceptnota uitgewerkt.	In opdracht van de Vlaamse Regering werken de ministers van Onderwijs, Werk en Inburgering een concept uit voor CLLB (Centra Leerloopbaanbegeleiding) die zullen instaan voor leeradvies- en oriëntering. De bedoeling is dat deze CLLB niet alleen volwassenen met leervragen advies verlenen en oriënteren naar een passend aanbod maar ook de geregistreerde leervragen terugkoppelen naar de aanbodsverstrekkers zodat deze hun opleidingsaanbod daaraan kunnen aanpassen.
	Er wordt ingespeeld op de bijkomende opleidingsbehoeften van ouders naar het volwassenenonderwijs toe.			
255	De opleidingsbehoeften worden in kaart gebracht en vertaald naar het aanbod toe (2014).	Min. Smet, Min. Muyters en Min. Bourgeois	In opdracht van de Vlaamse Regering werken de ministers van Onderwijs, Werk en Inburgering een concept uit voor CLBB.	Idem vorige actie.
	Toerisme Vlaanderen streeft naar een toegankelijk reisaanbod voor ouders en voor personen met een handicap.			

Een gedifferentieerd toegankelijk vakantieaanbod van hotels, jeugdverblijven, vakantieverblijven, infokantoren, recreatieve projecten en campings wordt verder gerealiseerd. Door de realisatie van een toegankelijke infrastructuur wordt aansluiting gemaakt bij de noden van ouderen die vaak minder mobiel zijn, minder goed horen of zien.			
256	Toegankelijkheidswerken worden financieel ondersteund via de huidige subsidieregelingen, o.a. ikv Toerisme voor Allen, en via directe investeringen. Nieuwe inzichten mbt zorgvakanties met het oog op de uitbreiding van het aantal vakantiecentra alsook mbt specifieke doelgroepen, worden hierin geïntegreerd (2014).	Min. Bourgeois	Nieuwe projecten rond zorgvakanties krijgen vorm via directe investeringen of subsidies Toerisme voor Allen, opgestart of reeds voltooid * zorgflats 'Mechels Bos' (uitgevoerd) * 'Triamanthaspengouw' (Domein Peten), Sint-Truiden (uitgevoerd) * 'De Dielis' in Hamont-Achel (opening maart 2012) * 'Polderwind' ism Rode Kruis, Zuienkerke (in opbouw) * 'Zorgvakantieverblijf Middelpunt', Middelerke (in opbouw) * 'De Kleppe' (Everbeek-Brakel (in verbouwingsfase) * 'De Oude Kwaremont', Kluisbergen (uitgevoerd) * 'Bielebaele', Brasschaat Zorgvakantie: deskresearch, analyse zorgdecreet.

257	Parallel met de financiële stimulansen wordt een technische ondersteuning voor een correcte toepassing van toegankelijkheidscriteria en het realiseren van een goed bruikbaar aanbod aangeboden. Een brede waaier van ondersteuning wordt voorzien, bijv. technische infofiches, gesubsidieerde advisering via toegankelijkheidsbureaus,... Het Infopunt Toegankelijk Reizen zorgt voor een bundeling van alle relevante informatie. Voorts gebeurt er een afstemming met het materiaal op de Vlaamse Stedenbouwkundige Verordening Toegankelijkheid. Het principe 'design for all' is hierbij het uitgangspunt om voor een zo groot mogelijke groep van mensen, ook zonder beperking, een bruikbare en aantrekkelijke infrastructuur aan te bieden (2014).	Min. Bourgeois	/	Gelijke Kansen in Vlaanderen gaf een toelichting over de Vlaamse Stedenbouwkundige Verordening toegankelijkheid (september). Collega's van de diensten Toerisme voor Allen, directe investeringen, TRP, Hotels en Campings werden uitgenodigd. Er werd een interne opleidingsdag toegankelijkheid georganiseerd voor (nieuwe) collega's van de diensten toegankelijkheid, directe investeringen, impulsfondsen, Toerisme voor Allen. Goede praktijkvoorbeelden worden gebundeld en ook via website Infopunt Toegankelijk Reizen aangeboden. Technische fiches kunnen gedownload worden van de site van Toerisme Vlaanderen. Er wordt intern ook advies gegeven bij subsidiedossiers en dossiers directe investeringen.
-----	---	-------------------	---	---

258	Een gepaste service en klantvriendelijk onthaal wordt bevorderd. Concreet wordt via vormingssessies en online publicaties de kennis en vaardigheden van gidsen en reisleiders, van baliepersoneel in infokantoren, verblijfsaccommodaties en recreatiepunten vergroot (2014).	Min. Bourgeois	Zie acties 257 en 259.	Zie acties 257 en 259.
	Het toegankelijk verblijfsaanbod wordt in relatie geplaatst tot enerzijds toegankelijke belevmingsmogelijkheden in de omgeving zoals attracties of recreatieve activiteiten en anderzijds tot de aanwezige vervoersmogelijkheden. Zo wordt een toegankelijke vakantieketen gerealiseerd.			
259	De doorlichtingen en toegankelijkheidslabeling worden voortgezet voor het verblijfsaanbod en verruimd tot toeristische infokantoren en toeristische recreatie (2014).	Min. Bourgeois	126 doorlichtingen in 2011.	Eerste afbakening gemaakt voor indeling infokantoren en toeristische recreatieve projecten. De doorlichting ervan wordt opgestart in 2012.
260	Obv een toegankelijkheidsinventarisatie wordt een regionale sterktezwakteanalyse van het toegankelijk vakantieaanbod opgesteld. Evt. kunnen prioritaire regio's geselecteerd worden voor de ontwikkeling van zorgvakanties (2014).	Min. Bourgeois	/	In 2012 methodiek ontwikkelen en toepassen in Westhoek ifv project '100 jaar Grote oorlog: toegankelijk voor iedereen' (pilootproject opgestart najaar 2011 met Westkant en provincie West-Vlaanderen als partners).

261	De leemtes in de vakantieketen worden aangepakt via overleg en het aangaan van samenwerkingsverbanden met andere beleidsdomeinen en betrokken private en publieke partijen. De subsidie- en investeringskanalen van Toerisme Vlaanderen worden eveneens ingeschakeld om de leemtes weg te werken (2014).	Min. Bourgeois	Geen acties in 2011.	In 2012 toepassen in Westhoek ifv project '100 jaar Grootte oorlog: toegankelijk voor iedereen'.
	Een kader voor 'vakantie met zorg' wordt ontwikkeld en geïmplementeerd. Een uitbreiding en betere afstemming van het aanbod moet immers tegemoet komen aan de groeiende groep van ouderen en personen met een handicap die zorgondersteuning nodig hebben op de vakantiebestemming.			
262	Het bestaande zorgaanbod wordt in kaart gebracht en in relatie geplaatst tot het toegankelijk vakantieaanbod (2012).	Min. Bourgeois	Deskresearch en inventarisatie is gebeurd.	
263	Eén of meerdere coördinatiepunten 'vakantie met zorg' worden opgericht (2012). Hierbij wordt informatie over het toegankelijk vakantieaanbod en mogelijke zorgondersteuning gecentraliseerd. Mogelijke organisatievormen worden onderzocht en overleg met	Min. Bourgeois	Geen initiatieven in 2011.	Op te starten in 2012.

	partners wordt opgestart.				
264	De mogelijkheden om 'vakantie met zorg' betaalbaar te houden worden onderzocht (2014).	Min. Bourgeois	Deskresearch gestart.		
Via de werking van het Steunpunt Vakantieparticipatie van Toerisme Vlaanderen kunnen ouders met een laag inkomen gebruik maken van een betaalbaar vakantieaanbod in Vlaanderen.					
265	Het bestaande vakantieaanbod aan sociaal tarief wordt uitgebreid door nieuwe toeristische partners te zoeken en door bestaande samenwerkingsverbanden te verdiepen (2014).	Min. Bourgeois	/	Op Forum Vakantieparticipatie van 26/01/2012 te Gent stelde Steunpunt de nieuwe vakantieidsen (Daguitstappen & Vakanties) voor. Via de website vinden lidorganisaties en vakantiegeorgers het meest actuele aanbod.	
266	Financiële en inhoudelijke ondersteuning wordt geboden aan sociaal-toeristische verenigingen die georganiseerde groepsvakanties aanbieden aan personen met een laag inkomen (2014).	Min. Bourgeois		Een lerend netwerk voor aanbieders van georganiseerde vakanties ondersteunt de organisaties. 387.231 euro subsidie voor het organiseren van vakanties.	

267	Het aanbod gericht naar mensen met een laag inkomen wordt gepromoot via sociale organisaties. De screening van en samenwerking met deze organisaties wordt verder op punt gesteld. Het Steunpunt Vakantieparticipatie zorgt voor actuele informatie en geoptimaliseerde promotie-instrumenten (2014).	Min. Bourgeois	Op Forum Vakantieparticipatie van 26/01/2012 is een ondersteuningstool voor begeleiders gelanceerd.	'Vakantiev aardig' kwam tot stand met en voor begeleiders in een proces van bevragingen en workshops. De aanvragen tot lidmaatschap kunnen vanaf februari 2012 digitaal.
268	Het Steunpunt Vakantieparticipatie zorgt voor efficiënte en klantgerichte vakantiebemiddeling. Er wordt gezorgd voor een structurele oplossing die toelaat aan het steunpunt om op de sterk groeiende vraag in te spelen (2014).	Min. Bourgeois	Er is nog geen structurele oplossing uitgewerkt, actie lopende.	
269	Door de organisatie van infosessies en het aanleveren van informatie wordt ondersteuning geboden aan de vakantiegangers en aan de sociale en toeristische partners (2014).	Min. Bourgeois	Er worden minimum 6 sessies georganiseerd.	
Het aanbod naar en de beeldvorming van ouders in de media wordt geanalyseerd en leidt tot beleidsaanbevelingen.				

270	Een kenniscentrum mediawijsheid wordt opgericht en zal aandacht hebben voor ouderen. De Vlaamse Ouderenraad zal hierbij betrokken worden (2014).	Min. Lieten	Eind 2011: conceptnota mediawijsheid.	In de conceptnota mediawijsheid die voorgelegd zal worden aan de Vlaamse Regering, zal het kenniscentrum mediawijsheid vermeld worden. De operationalisering van dat centrum zal vermoedelijk gebeuren in 2012 en 2013.
De maatschappelijke return van de VRT moet centraal staan, ook voor ouderen.				

271	Men gaat na of een generalistisch dan wel specialistisch aanbod verzorgd moet worden voor mediores (55+) en senioren (70+) (2014).	Min. Lieten	De beheersovereenkomst 2012-2016 werd goedgekeurd op 15 juli 2011 door de Vlaamse Regering. Onder OD2.2 staat daarin specifiek vermeld: "Binnen de inclusieve generalistische programmering – zowel in de amusements- als in de informatieve programma's – is er aandacht voor een evenwichtige vertegenwoordiging van alle bevolkingsgroepen en voor een genuanceerde en genderneutrale beeldvorming. Er gaat speciale aandacht naar onder meer vrouwen, nieuwe Vlamingen, personen met een handicap, mediores en senioren. De VRT organiseert een jaarlijkse monitoring via een externe,
-----	--	-------------	--

272	De aandacht voor het aanbod aan en de beeldvorming van ouders wordt opgenomen in de gesprekken over de nieuwe beheersovereenkomst met de VRT (2014).	Min. Lieten	Dit is gebeurd en leidde tot bovenvermelde bepaling in de beheersovereenkomst.	
De regionale televisieomroepen worden gestimuleerd om een aanbod met aandacht voor ouders aan te bieden.				
273	Er wordt onderzocht in welke mate een rol kan weggelegd zijn voor regionale televisieomroepen om een aanbod te garanderen dat aandacht heeft voor ouders (2014).	Min. Lieten	/	Dit is nog niet gebeurd: het zal mogelijk deel uitmaken van de besprekingen die plaats zullen vinden over de nieuwe samenwerkingsovereenkomsten die met de regionale omroepen zullen worden gesloten Q4 2011 en Q1 2012. In het kader van het belang van genuanceerde beeldvorming van dementie werd op initiatief van minister Vandeuren overlegd met Medianet Vlaanderen. De meeste actoren van de Vlaamse media, waaronder de regionale televisieomroepen, worden hierdoor gevat. Initiatieven i.s.m. Medianet worden voorbereid.